

Jaarverslag **2002**

ISBN 90-5079-045-3

Ten geleide

Voor u ligt het eerste jaarverslag van de Inspectie Werk en Inkomen (IWI). De inspectie geeft hierin haar oordeel over de uitvoering van de sociale zekerheid in 2002. Voorts verantwoordt de inspectie zich over haar eigen taakvervulling.

Een jaar is te kort om vast te stellen of de implementatie van de Wet Structuur uitvoering werk en inkomen (SUWI) is geslaagd. De invoering van de Wet SUWI is een omvangrijke operatie, die nog enige jaren nodig heeft om tot wasdom te komen. De inspectie meent dat er in dit stadium naast oordelen over het functioneren van de uitvoeringsinstanties behoefte is aan inzicht in de voortgang van die operatie en de risico's en valkuilen die het succes ervan bedreigen. De inspectie beoogt deze thema's in hoofdstuk I van het jaarverslag te agenderen en onder de aandacht te brengen van de verschillende betrokken partijen. Daarbij betreft zij uitdrukkelijk ook onderwerpen waarover nu nog te weinig bekend is.

Het oordeel over het functioneren van de uitvoeringsorganisaties en de gemeenten geven we in hoofdstuk 2. Daarbij baseert de inspectie zich voor een belangrijk deel op de verantwoordingen van de uitvoerende instanties. Omdat gemeentelijke jaarverantwoordingen niet eerder beschikbaar zijn dan in september geeft de inspectie in dit verslag haar rechtmatigheidsoordeel over de gemeentelijke uitvoering in 2001. De organisaties die als gevolg van de Wet SUWI ingrijpende wijzigingen hebben ondergaan, hebben met de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) een groeipad afgesproken voor de wijze waarop zij zich in de periode tot 2005 verantwoorden. Voor de inspectie zijn deze afspraken een gegeven. Bij haar oordeelsvorming heeft zij deze afspraken in acht genomen.

De inspectie heeft in 2002 naast het verantwoordingsgerichte onderzoek ook onderzoek verricht op een aantal risicovolle onderdelen van de uitvoering. Hiermee heeft zij inzicht verworven in de actuele ontwikkelingen en verkend op welke terreinen meer informatie nodig is. De komende jaren zal de inspectie deze thema's in haar programma opnemen.

Als nieuwe toezichthouder heeft de inspectie in 2002 haar positie bepaald en een eigen identiteit ontwikkeld. Ook voor de inspectie geldt dat een jaar te kort is om de balans op te maken. De inspectie heeft zich in de loop van het jaar bovendien geconfronteerd gezien met een forse taakstelling, die ertoe leidt dat de organisatie het op 1 januari 2006 met 125 formatieplaatsen minder zal moeten doen. De consequenties voor het toezicht van het wetsvoorstel Werk en Bijstand zullen naar verwachting in 2003 zichtbaar worden. Deze ontwikkelingen hebben de mensen in de organisatie onder druk gezet, maar de interne gedachtewisseling ook tot een boeiende gemaakt.

De inspectie hecht grote waarde aan een goede relatie met alle betrokken partijen. In haar opvatting wordt deze relatie gekenmerkt door openheid en vertrouwen, maar ook door directheid en duidelijkheid. In 2002 is de basis daarvoor gelegd. De inspectie heeft ervaren dat alle betrokkenen hard werken om een evenwichtig en goed functionerend stelsel van de sociale zekerheid te realiseren. In dit jaarverslag is te lezen hoe op dit moment de stand van zaken is.

Over de uitvoering van de volksverzekeringen oordeelt de inspectie over het geheel genomen positief. Er is sprake van continuïteit in de uitvoering. De uitvoering van de werknemersverzekeringen heeft in 2002 onder druk gestaan als gevolg van de invoering van de Wet SUWI. De inspectie stelt vast dat sprake is van knelpunten en tekort-

komingen op een aantal onderdelen. Niettemin heeft de verkoop tijdens de groot-scheepse SUWI-verbouwing doorgang gevonden. De komende jaren zullen verbeteringen zichtbaar moeten worden. Voor de uitvoering van de sociale voorzieningen door gemeentelijke sociale diensten geldt dat in het jaar 2001 eenderde van de gemeenten de uitvoering in meer of mindere mate niet voldoende op orde heeft. De groep gemeenten waarbij hiervan sprake is, wisselt overigens van samenstelling.

Mr. L.H.J. Kokhuis
Inspecteur-generaal Werk en Inkomen

INHOUD

Inhoud

Deel I De uitvoering	8
1 Een jaar SUWI: prestaties en risico's	10
1.1 Inleiding	11
1.2 Risico's	12
1.3 Verkoop en verbouwing	16
1.4 Een spiegel	18
2 Het functioneren van gemeentelijke sociale diensten en uitvoeringsinstanties	20
2.1 Inleiding	21
2.2 Gemeentelijke sociale diensten	21
2.3 Sociale Verzekeringsbank	28
2.4 Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen	32
2.5 Centrale organisatie Werk en Inkomen	37
2.6 Bureau Keteninformatisering Werk en Inkomen	41
2.7 Inlichtingenbureau	41
2.8 Raad voor werk en inkomen	43
2.9 Arbeidsomstandigheden	44
Deel 2 De inspectie	48
3 De producten van de inspectie	50
3.1 Selectie van uitgebrachte rapporten	51
3.2 Uitvoeringsbesluiten en -instructies van de organisaties	54
3.3 T-toetsen	55
3.4 Overig	55
4 De organisatie	56
Lijst van afkortingen	62
Bijlage 1 Overzicht publicaties 2002	66
Bijlage 2 Jaarrekening 2002	72
Publicaties van de Inspectie Werk en Inkomen	83

DEEEL

DE UITVOERING

EEN JAAR SUWI:
PRESTATIES EN RISICO'S

HOOFD STUK

1.1 Inleiding

In 2002 is de Wet SUWI in werking getreden. Met deze wet wordt de uitvoeringsstructuur van de sociale zekerheid gewijzigd. Het achterliggende idee van de wetgever is dat een gewijzigde uitvoering tot betere resultaten zal leiden. Met name voor het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) en de Centrale organisatie werk en inkomen (CWI) als nieuwe organisaties, en in mindere mate voor de gemeenten, zijn die wijzigingen ingrijpend.¹ Zo is het beoordelen van het recht op een bijstands- of werkloosheidsuitkering gesplitst in het afhandelen van een aanvraag door het CWI, en het vaststellen van het recht op een uitkering door respectievelijk de gemeenten (in casu de gemeentelijke sociale diensten) en UWV. Met name deze drie organisaties komen in dit hoofdstuk aan bod. De andere organisaties waar de inspectie toezicht op houdt, worden minder geraakt door SUWI.

Met de nieuwe organisatiestructuur wil de wetgever de volgende doelen bereiken:

- *Activering*. Het belangrijkste doel is dat uitvoeringsinstanties 'werk boven uitkering' stellen.² Zij moeten zich vooral richten op het behoud van werk en op de terugkeer van mensen naar de arbeidsmarkt. Pas als vaststaat dat werk niet beschikbaar is, moet het recht op een uitkering vastgesteld worden.
- *Kostenverlaging*. Hiermee worden zowel lagere uitkeringskosten bedoeld (dus minder of minder hoge uitkeringen) als lagere uitvoeringskosten (dus een efficiëntere uitvoering van de wetten);
- *Klantgerichtheid*. De klant (zowel werknemer als werkgever) moet meer centraal komen te staan. Hij moet gemakkelijker zijn weg kunnen vinden en ook de juiste hulp krijgen, dit laatste wordt maatwerk genoemd.

Beoordeling

De inspectie spreekt geen oordeel uit over het bereiken van bovengenoemde doelen. Dat zou, één jaar na inwerkingtreding van de wet, te vroeg zijn. We beschrijven de vorderingen ten aanzien van een aantal organisatorische wijzigingen. Naast deze door de instanties geleverde prestaties, gaan we in op de risico's op het betreffende terrein. We noemen iets een risico als die situatie of manier van uitvoeren een bedreiging kan vormen voor het succes van SUWI. De risico's leiden wij af uit informatie over het functioneren van de uitvoeringsorganisaties. Die informatie is deels afkomstig uit eigen onderzoek en deels uit verantwoordingen van de betreffende organisaties.

Kernwijzigingen

Om de gewenste doelen te kunnen realiseren, heeft de wetgever een aantal wijzigingen in de uitvoeringsorganisatie doorgevoerd. Die wijzigingen zijn niet direct te relateren aan één van de gewenste doelen. Door de wijzigingen moet een nieuwe manier van uitvoeren ontstaan, waardoor de doelen bereikt kunnen worden. De belangrijkste wijzigingen zijn volgens de inspectie:

De invoering van het **éénloketmodel**. Een belangrijk onderdeel van de nieuwe wetgeving is de gedachte dat een werkzoekende of uitkeringsaanvrager op één locatie terecht kan voor het zoeken naar werk en voor het aanvragen van een uitkering. Die locatie is het CWI. Dit model is volgens de wetgever klantgericht en kan tevens bijdragen aan een meer activerend stelsel. Het éénloketmodel zou het namelijk mogelijk moeten maken dat vóórdat iemand een uitkering aanvraagt, eerst gekeken wordt of een geschikte baan beschikbaar is. Is dat het geval, dan is een uitkering niet meer nodig. Is een uitkering wel nodig, dan stuurt een medewerker van het CWI de aanvraag door naar UWV of naar de gemeentelijke sociale dienst. Medewerkers van die instanties bepalen vervolgens het recht op een uitkering.

Een tweede kernonderdeel is een **andere verdeling van verantwoordelijkheden**. Die andere verdeling zien we op twee manieren terug. In de eerste plaats in de ver-

¹ CWI heeft 130 vestigingen van het Centrum voor Werk en Inkomen (het CWI). In dit jaarverslag staat de afkorting CWI voor de centrale organisatie, als we het hebben over het CWI, bedoelen we de vestiging.

² Gangbaar is de uitdrukking 'werk boven inkomen'. Naar de mening van de inspectie drukt 'werk boven uitkering' het bedoelde beter uit. Ook voor werk ontvangt men immers inkomen. De uitdrukking geeft aan dat een uitkering de laatste optie moet zijn om in het levensonderhoud te kunnen voorzien.

houding tussen publieke partijen onderling, in de tweede plaats tussen publieke en private partijen. De nieuwe verdeling tussen publieke partijen is door de wetgever ingevoerd opdat 'effectiever samengewerkt kan worden' ten behoeve van een meer activerend stelsel. Bij de nieuwe verdeling tussen publiek en privaat is bijvoorbeeld een private reïntegratiemarkt ingevoerd. De aanname daarbij is dat concurrentie tussen reïntegratiebedrijven tot meer en duurzamere werkhervattingen leidt. Een ander voorbeeld is dat de werkgever en de zieke werknemer veel meer zelf verantwoordelijk zijn gemaakt voor reïntegratie door invoering van de Wet verbetering poortwachter (Wvp). Om het nieuwe systeem goed te kunnen laten werken, hecht de wetgever een groot belang aan het toepassen van informatie- en communicatietechnologie (ICT). De derde belangrijke wijziging is dan ook dat ICT-systemen ingevoerd moeten worden om de samenwerking van CWI met UWV en gemeenten beter te laten functioneren. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een elektronische inkiijkfunctie of het elektronisch versturen van dossiers. Concreet kan ICT een bijdrage leveren aan het bereiken van lagere uitvoeringskosten, meer transparantie en grotere klantgerichtheid.

1.2 Risico's

Eénloketmodel

Activerend stelsel

Burgers kunnen in één van de in totaal 130 CWI-vestigingen terecht voor het vinden van werk en het aanvragen van een uitkering. Volgens de inspectie heeft de invoering van dit éénloketmodel nog niet bijgedragen aan het verwezenlijken van werk boven uitkering. Medewerkers van het CWI hebben zeker in de eerste helft van 2002, nog weinig tijd besteed aan het begeleiden van mensen naar werk. Zij blijken nog veel tijd nodig te hebben om de stroom van uitkeringsaanvragen af te handelen. Alle uitkeringsaanvragen moet het CWI binnen acht werkdagen naar UWV of de gemeentelijke sociale dienst sturen (tenzij met gemeenten andere afspraken zijn gemaakt in het kader van de serviceniveau-overeenkomsten). Het doorsturen van aanvragen vindt nog niet elektronisch plaats. Een verbetering ten opzichte van 2002 is wel dat het CWI sinds 1 januari 2003 met digitale formulieren werkt, waardoor basisgegevens als sofinummer en adresgegevens niet steeds opnieuw ingevuld hoeven te worden. Het CWI stuurt de afdrucken van die digitale formulieren vervolgens per koerier naar UWV of de sociale dienst. Om meer aan activering te kunnen doen, heeft het CWI de internetsite werk.nl in de lucht gebracht. Die site kan bijdragen om vraag en aanbod samen te brengen.

Klantgerichtheid

Het éénloketmodel is onder andere geïntroduceerd om de klantgerichtheid te vergroten. Klantgerichtheid omvat veel aspecten. In de eerste plaats gaat het bijvoorbeeld om de hulp die mensen krijgen: is dat maatwerk, dus toegespitst op de situatie van de persoon; krijgt de klant de hulp waar hij recht op heeft; wordt de uitkering op tijd betaald? In de tweede plaats gaat het om duidelijkheid voor de burger: dat de burger weet waar hij terecht kan, dat voor hem duidelijk is wat er van hem verwacht wordt, en wat hij zelf kan verwachten. In de derde plaats kan onderscheid gemaakt worden naar hoe de instanties de burgers bejegenen: is dat vriendelijk en correct en sturen ze de burgers niet van het kastje naar de muur? De inspectie kan nog geen omvattend beeld geven van de klantgerichtheid. Over een aantal aspecten is wel informatie. Zo komen uit verschillende bronnen klachten van burgers dat zij vaak moeten terugkomen bij het CWI en dat ze steeds opnieuw dezelfde gegevens moeten doorgeven. De inspectie weet niet of hier sprake is van onduidelijkheid bij burgers wat zij kunnen verwachten of van knelpunten in de bejegening. Het is namelijk mogelijk dat burgers de aparte werkintake en uitkeringsintake die het CWI in zijn werkproces heeft aangebracht, als veel ervaren. Het is echter ook mogelijk dat de burger voor het afhandelen van zijn

aanvraag inderdaad vaker dan twee keer wordt opgeroepen. Daarnaast kan het zijn dat de gemeentelijke sociale dienst of UWV burgers ook oproept om de aanvraag te kunnen beoordelen, maar dat burgers het onderscheid tussen instanties niet maken. De inspectie vindt het een belangrijk signaal; het gaat hier om een situatie die de burger direct raakt en die zeker niet bijdraagt aan de gewenste klantgerichtheid.

Het tijdig betalen van de uitkering na de eerste aanvraag gebeurt over het algemeen goed bij gemeenten. De tijdigheid van het afhandelen van WW-aanvragen door UWV is echter verslechterd. De voormalige uitvoeringsinstellingen hadden er al voor gewaarschuwd dat de norm in 2002 niet haalbaar zou zijn. UWV (en ook gemeenten) geven aan dat zij lang niet in alle gevallen de uitkeringsaanvraag op tijd van het CWI krijgen doorgestuurd. Cijfers afkomstig van CWI zijn daar echter niet mee in overeenstemming. Dit komt doordat de verschillende instanties op andere momenten beginnen met tellen. UWV en CWI hebben op het aspect van tijdigheidsmetingen nadere afspraken gemaakt.

Het opzetten van bedrijfsverzamelgebouwen, een onderdeel van het stimuleren van de klantvriendelijkheid van het stelsel, is nog in de beginfase. In een bedrijfsverzamelgebouw kunnen zowel publieke organisaties (zoals het CWI, gemeente en UWV) als private organisaties (zoals arbodiensten en reïntegratiebedrijven) hun diensten aanbieden. Gemeenten met een CWI in hun gemeente (de CWI-kerngemeenten) hebben een trekkersrol gekregen voor het opzetten van bedrijfsverzamelgebouwen. Het opzetten van een bedrijfsverzamelgebouw is niet verplicht, maar de minister van SZW heeft wel een implementatieteam ingesteld om de totstandkoming ervan te bevorderen. Vrijwel alle CWI-kerngemeenten zijn op een of andere manier bezig met het opzetten van een bedrijfsverzamelgebouw. In totaal zijn 130 bedrijfsverzamelgebouwen gepland in 111 gemeenten. Eind 2002 waren nog slechts tien bedrijfsverzamelgebouwen operationeel. De bedoeling is dat eind 2003 in totaal 38 bedrijfsverzamelgebouwen operationeel zijn. Ongeveer de helft van alle kleine gemeenten en een vijfde van de grote gemeenten zeggen niet aan een bedrijfsverzamelgebouw deel te zullen nemen. Als reden daarvoor noemen zij in de SUWI-monitor dat geen overeenstemming is over de voorwaarden waaronder ze kunnen deelnemen.³

Die voorwaarden kunnen bijvoorbeeld slaan op de financiering van de panden of de manier waarop de gemeente de huur doorberekent aan andere partijen.

Cliëntenparticipatie

De uitvoeringsinstanties zijn verplicht om een vorm van cliëntenparticipatie in te stellen. Uit een inventarisatie van de inspectie hiernaar blijkt dat de uitvoeringsorganisaties zich tot nu toe primair hebben gericht op het voldoen aan de wettelijke eis dat ze een regeling moeten opstellen.⁴ Het feitelijk invullen van die regelingen moest eind 2002 nog gebeuren. Gemeenten zijn niet verplicht om een regeling voor cliëntenparticipatie te maken, maar zij moeten wel in regels vaststellen hoe zij hun burgers betrekken. Nagenoeg alle gemeenten hebben hier op de één of andere manier gevolg aan gegeven.

Andere verdeling van verantwoordelijkheden

Samenwerking

De wetgever wil met een heldere verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen alle betrokken (private en publieke) partijen zorgen dat iedere partij haar rol zo goed mogelijk kan vervullen. Om de burger goed van dienst te kunnen zijn, acht de wetgever het van belang dat het CWI samenwerkt met UWV en gemeentelijke sociale diensten.

De inspectie heeft verschillende signalen ontvangen dat de samenwerking tussen deze partijen nog niet overal goed verloopt. Zo uiten alle partijen klachten over het niet nakomen van afspraken. Ook wijzen partijen op cultuurverschillen die samenwerking zouden bemoeilijken. Tot nu toe hebben we echter niet meer dan signalen over de

³ De SUWI-monitor is ontwikkeld door SZW, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), de Vereniging van Directeuren van Overheidsorganen voor Sociale Arbeid (Divosa) en vertegenwoordigers van gemeenten met als doel het meten van de voortgang van de implementatie van de Wet SUWI bij gemeenten. De laatste meting is in november en december 2002 uitgevoerd.

⁴ Vormgeving van cliëntenparticipatie: een tussenbalans, IWI, november 2002.

problemen in de samenwerking. We vinden dit een belangrijk aspect, omdat problemen in de samenwerking risico's kunnen opleveren voor het bereiken van de door de wetgever gestelde doelen. Als twee partijen bijvoorbeeld dezelfde gegevens verzamelen, dan zal dit niet leiden tot het doel lagere uitvoeringskosten. Een botsende cultuur tussen medewerkers kan daarnaast leiden tot een lagere kwaliteit van de dienstverlening, tot uitdrukking komend in minder geslaagde reïntegraties, of in 'van het kastje naar de muur sturen' van burgers.

De inspectie geeft nog geen oordeel over de samenwerking. In de eerste plaats omdat de partijen tijd nodig hebben om het relationele niveau van de samenwerking te ontwikkelen. In de tweede plaats omdat we zelf willen vaststellen wat knelpunten in de samenwerking zijn. Door te onderzoeken hoe de verplichte samenwerking georganiseerd en uitgevoerd wordt, en tot welke resultaten dat leidt, willen we aanknopingspunten bieden voor eventuele verbeteringen in de uitvoering.

Andere taken, andere cultuur

De bedoeling van de Wet SUWI is onder andere dat een meer activerende uitvoering ontstaat. De structuurwijzigingen op zich kunnen de gewenste daling van het aantal uitkeringen niet realiseren. De structuurwijzigingen moeten mede leiden tot een andere cultuur; een cultuur waarin medewerkers veel meer proberen burgers te activeren en te reïntegreren. Reïntegreren is echter een andere taak dan uitkeren. Daarvoor zijn andere vaardigheden nodig en een andere instelling oftewel cultuur. Als we een aantal lessen kunnen trekken uit reorganisaties in de sociale zekerheid uit het verleden, dan is het wel dat met name cultuurveranderingen veel tijd in beslag nemen. Uitvoeringsinstanties zouden volgens de inspectie dan ook de tijd moeten krijgen om de benodigde omslag te maken met het personeel dat de nieuwe taken moet uitvoeren.

Verdeling publiek/publiek

De Wet SUWI introduceert een manier van uitvoeren waarin verschillende partijen een deel van een taak uitvoeren. Deze ketengedachte kan in twee situaties niet volledig tot haar recht komen. In de eerste plaats als de ene partij de verantwoordelijkheid afschuift op de andere. In het verleden is bijvoorbeeld gebleken dat medewerkers van verschillende organisaties of organisatieonderdelen soms te weinig voor een burger doen omdat ze aannemen dat een andere medewerker het wel zal doen.⁵ Voor de burger kan dat betekenen dat hij niet goed geholpen wordt en niet weet bij wie hij terecht kan. Het tweede punt waarop deze samenwerking tussen publieke partijen kan mislopen, is als een instantie niet verder gaat met het werk dat een voorgaande partij heeft geleverd, maar dat werk opnieuw verricht. UWV en gemeentelijke sociale diensten moeten bijvoorbeeld een uitkeringsaanvraag beoordelen (mede) op basis van gegevens die het CWI aanlevert. De helft van de ondervraagde gemeenten geeft echter aan dat het hen vrijwel nooit lukt die claimbeoordeling uit te voeren zonder de burger opnieuw op te roepen.⁶

Verdeling publiek/privaat

Naast wijzigingen in de verhouding tussen publieke partijen, is een andere verdeling tussen publieke en private verantwoordelijkheden ontstaan door SUWI, maar ook door de Wvp. Het achterliggende idee is dat meer resultaat te bereiken is als direct belanghebbenden verantwoordelijk zijn. Werkgever en werknemer zijn bijvoorbeeld verantwoordelijk voor reïntegratie van de zieke werknemer en niet een publieke instantie. Ook de invoering van een private reïntegratiemarkt met vragers en aanbieders zou moeten leiden tot betere resultaten. Het basisprincipe is dat belanghebbenden geprikkeld worden om de gewenste doelen te bereiken. De inspectie vindt het van belang te kijken naar de werking van dit principe in de praktijk en de bijdrage van de uitvoeringsorganen hieraan. Zijn belanghebbenden inderdaad heel gericht te prikkelen of ontstaat ontduikingsgedrag, waardoor ongewenste situaties ontstaan en doen de uitvoeringsorganen er alles aan om de gewenste prikkels te bevorderen?

⁵ Uitvoering in samenwerking, Ctsv, november 1999.

⁶ SUWI-monitor, november/december 2002.

Door de nieuwe verdeling tussen publiek en privaat zijn meer taken bij werkgevers komen te liggen. Een aandachtspunt is dat geen afwenteling van private taken op het publieke domein plaatsvindt. Daarmee zou immers het welzijn van het nieuwe stelsel in gevaar komen en bovendien kan die afwenteling tot onnodig hoge kosten leiden voor het publieke domein.

Reïntegratie in het nieuwe stelsel

De nieuwe verdeling van verantwoordelijkheden moet met name leiden tot meer reïntegraties en daardoor minder uitkeringen. We kunnen nog niet zeggen of dat ook zo is. In de eerste plaats hebben we nog te weinig informatie tot onze beschikking om tot een oordeel te komen. In de tweede plaats is het moeilijk de oorzaken van veranderingen in het aantal reïntegraties te duiden: is er sprake van een betere uitvoering of zijn meer autonome ontwikkelingen (zoals veranderingen op de arbeidsmarkt) de oorzaak van de veranderingen? IWI vindt het van belang hierin meer inzicht te verwerven.

We kunnen wel beschrijven hoe UWV en gemeenten hun nieuwe taken ten aanzien van reïntegratie hebben opgepakt. UWV moet voor mensen met een uitkering uit de Werkloosheidswet (WW) en een uitkering uit de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO) reïntegratietrajecten inkopen. Dit houdt onder andere in het contracteren van reïntegratiebedrijven (aanbesteden) en vervolgens het doorsturen van burgers naar die bedrijven. Volgens de inspectie heeft UWV het aanbestedingsproces goed opgepakt.⁷ Ondanks een aantal tekortkomingen verwacht IWI dat UWV een steeds betere balans zal bereiken tussen een efficiënte aanbesteding, de verantwoordelijkheid voor de cliënt en het bevorderen van concurrentie op de reïntegratiemarkt.

De gemeenten zijn, door de Wet SUWI, ook verantwoordelijk geworden voor de reïntegratie van niet-uitkeringsgerechtigden en mensen met een uitkering uit de Algemene nabestaandenwet (Anw). Uit de SUWI-monitor blijkt dat ongeveer eenderde van alle ondervraagde gemeenten de omvang van deze nieuwe groepen nog niet in kaart heeft gebracht. Vooral de kleinere gemeenten (minder dan twintigduizend inwoners) hebben dat nog niet gedaan. De redenen die zij daarvoor geven is dat ze andere prioriteiten hebben gesteld, en dat de omvang van die groepen in hun gemeente dusdanig klein zijn dat het niet zinnig is daar beleid voor te maken.

Daarnaast moeten gemeenten reïntegratietrajecten inkopen bij private bedrijven. Ruim tweederde van de gemeenten geeft in de SUWI-monitor aan dat zij voor de aanbesteding een programma van eisen hebben opgesteld. De kleine gemeenten (minder dan twintigduizend inwoners) blijven achter ten opzichte van de grote gemeenten (meer dan vijftigduizend inwoners): 59 procent versus 94 procent. Volgens de wet moeten gemeenten zoveel mogelijk uitbesteden aan private bedrijven. Een deel van de opdrachten van gemeenten gaat naar bedrijven die van sociale werkvoorzieningsbedrijven zijn afgesplitst. De afgesplitste reïntegratiebedrijven zijn in veel gevallen (nog) gelieerd aan de gemeente, bijvoorbeeld in de zin dat de gemeente aandelen van het bedrijf bezit. Volgens de inspectie was begin 2002 onvoldoende sprake van een transparante en open aanbesteding waarbij zoveel mogelijk trajecten worden gegund aan private bedrijven.⁸ Uit de SUWI-monitor blijkt bovendien dat de helft van de ondervraagde gemeenten in het jaar 2002 minder dan driekwart van het reïntegratiebudget aan private partijen heeft aanbesteed. De aanbestedingsprocedure blijft een belangrijk thema van toezicht voor de inspectie.

⁷ De praktijk van het aanbesteden, IWI, december 2002.

⁸ Toetreding van sociale werkvoorzieningsbedrijven tot de reïntegratiemarkt, IWI, november 2002.

ICT

Elektronisch berichtenverkeer

In het nieuwe stelsel moet het CWI met UWV en de gemeentelijke sociale diensten samenwerken. De toepassing van ICT acht de wetgever een belangrijk middel. Het maakt de uitwisseling van informatie mogelijk, waardoor die informatie niet steeds opnieuw verzameld hoeft te worden. Ook kan het de snelheid van het vaststellen van een uitkering verbeteren in vergelijking met de situatie dat gegevens per post verstuurd moeten worden.

In de eerste plaats is er een zogenaamde elektronische inkijsfunctie. Deze moet ervoor zorgen dat alle betrokken partijen op de hoogte kunnen zijn van alle relevante informatie voor het vaststellen van een uitkering of voor het activeren van een cliënt. Eind 2002 was de inkijsfunctie tussen het CWI en UWV gerealiseerd, en tussen het CWI en ruim 250 gemeenten. Eind februari 2003 was dat het geval bij 375 gemeenten. Eind 2002 hadden circa elfduizend medewerkers (van het CWI, UWV, het Inlichtingenbureau (IB), het Bureau Keteninformatisering werk en inkomen (BKWI) en gemeenten) toegang tot de persoonsgegevens van miljoenen Nederlanders op basis van sofinummers. IWI heeft gekeken hoe de beveiliging van het zogeheten Suwinet organisatorisch geregeld is. De betrokken organisaties (uitgezonderd gemeenten) hebben hierover een eigen rapportage uitgebracht. De inspectie concludeert dat de beveiliging bij geen van de onderzochte instanties aan alle wettelijke verplichtingen voldoet. Dit brengt het risico met zich mee dat instanties persoonsgegevens misbruiken of oneigenlijk gebruiken.

In de tweede plaats moet elektronisch berichtenverkeer ontwikkeld worden. Daarmee zouden dossiers elektronisch verstuurd kunnen worden, zodat UWV dan wel de gemeentelijke sociale dienst over die gegevens kan beschikken, bijvoorbeeld voor het toekennen van een uitkering. Elektronisch berichtenverkeer is nog niet gerealiseerd. CWI is wel gestart met een project daartoe, maar de inspectie verwachtte in september 2002 dat een definitief systeem waarbij het CWI een uitkeringsaanvraag elektronisch naar een andere instantie kan versturen, nog jaren op zich zal laten wachten.⁹ Bovendien speelt hierbij het probleem dat de systemen van UWV en sociale diensten geschikt moeten zijn om de uitkeringsaanvragen verder te verwerken. Gemeenten hebben echter niet allemaal hetzelfde systeem. Ook gemeenten zelf geven aan op het terrein van automatisering problemen te ervaren. Gevraagd naar de belangrijkste knelpunten voor de implementatie van SUWI geeft bijna driekwart van de gemeenten automatisering en gegevensuitwisseling als knelpunt aan. Voor UWV geldt dat minimaal zes verschillende systemen operationeel zijn; de systemen van alle voormalige fusiepartners. UWV wil die systemen migreren naar één systeem.

Samenloopapplicatie

Ook een ander ICT-onderdeel dat samenwerking zou kunnen ondersteunen, loopt minder voortvarend dan begin 2002 werd aangenomen. Het gaat om de samenloopapplicatie. De samenloopapplicatie is een hulpmiddel om na te gaan of cliënten naast een uitkering neveninkomsten hebben, zoals studiefinanciering of inkomsten uit arbeid. Het IB, heeft onder andere als taak gemeenten hierop aan te sluiten. Eind 2002 waren ruim 250 gemeenten hierop aangesloten. De inspectie heeft eind 2002 geconstateerd dat de samenloopapplicatie onder andere risico's kent ten aanzien van de mogelijkheid tot uitbreiding.¹⁰ Eventuele nieuwe onderdelen, zoals het sectorloket waarmee gegevens tussen gemeenten en andere organisaties uitgewisseld kunnen worden, kunnen niet in de samenloopapplicatie worden opgenomen. Dit ziet de inspectie als een groot risico voor de verdere ontwikkeling van de samenwerking tussen de verschillende partijen. Het IB heeft voor 2003 de ontwikkeling van een systeem gepland, waarin dat sectorloket wel centraal staat, en waarin tevens de samenloopapplicatie kan worden opgenomen.

1.3 Verkoop en verbouwing

De Wet SUWI betekent voor een aantal uitvoeringsorganisaties een aanzienlijke verbouwing. Die verbouwing vindt de wetgever nodig om verbeteringen te kunnen realiseren in de uitvoering van de sociale zekerheid. Los van die verbeteringen zijn in het verleden ook belangrijke verbeterpunten gesignaleerd die niet door de SUWI-operatie geraakt worden. Het is een behoorlijke opgave voor de instanties om deze verbeteringen tegelijkertijd met de reorganisatie te realiseren. In die combinatie ziet de inspectie

⁹ CWIntake. Onderzoek naar de beëindiging van het CWI-automatiseringsproject, IWI, september 2002.

¹⁰ Betrouwbaarheid samenloopapplicatie. Vervolgrapportage, IWI, november, 2002.

een belangrijk risico voor het kunnen waarborgen van de kwaliteit van de dienstverlening tijdens de reorganisatie, hetgeen de wetgever als eis heeft gesteld. Hierna gaan we in op hoe de uitvoeringsorganisaties de interne verbouwingen sturen. Vervolgens behandelen we de belangrijkste verbeterpunten uit het verleden en geven aan of daar al voortgang te signaleren is.

Sturing van de verbouwingen

Hoe sturen de uitvoeringsorganisaties de interne verbouwingen? Elke instantie doet dat op haar eigen manier, afhankelijk van de taak waar zij voor staat. CWI heeft een zogeheten transformatieplan waarin CWI uiteenzet op welke manier de oude arbeidsvoorzieningsorganisatie omgevormd moet worden tot een nieuwe organisatie. Dit plan is eind 2002 afgerond. IWI zal zich hierover te zijner tijd een oordeel vormen. UWV heeft een transformatieplan waarin de opeenvolgende stappen in het veranderproces benoemd zijn. UWV heeft met een aantal omvangrijke veranderingstrajecten tegelijkertijd te maken. Naast de implementatie van SUWI gaat het om de fusie van zes organisaties tot het nieuwe UWV, de implementatie van de Wvp en voorbereidingen op de implementatie van de Wet administratieve lastenverlichting en vereenvoudiging in sociale verzekeringswetten (Walvis) en Samenwerking UWV en Belastingdienst (SUB).¹¹ UWV heeft eind 2002 een aantal beheersmaatregelen getroffen om deze trajecten goed te laten verlopen (zie daarvoor hoofdstuk 2). Bij de gemeenten kijken we niet naar het verbouwingsproces maar of ze de verbouwingen gerealiseerd hebben. Gemeenten hebben als nieuwe taken gekregen de reïntegratie van niet-uitkeringsgerechtigden en van mensen met een Anw-uitkering, en uitbesteding van reïntegratietrajecten op de private markt. Vooral de kleinere gemeenten zijn echter nog niet klaar met het doorvoeren van deze nieuwe taken.

WAO-claimbeoordeling

De WAO-claimbeoordeling is een van de belangrijkste zorgpunten als het gaat om de kwaliteit van de dienstverlening. Al voor de reorganisatie waren een aantal essentiële onderdelen daarvan aan verbetering toe. Het gaat zowel om het medisch als het arbeidskundig handelen. Bij een WAO-beoordeling beoordeelt eerst een verzekeringsgeneeskundige de medische geschiktheid tot werken, vervolgens kijkt een arbeidsdeskundige naar de functies die een persoon nog kan verrichten en wat diegene daarmee kan verdienen. De kwaliteit van het medisch en arbeidskundig handelen, is in 2002 nog steeds een zorgpunt (zie ook hoofdstuk 2). Naar het arbeidskundig handelen, heeft IWI in 2002 onderzoek gedaan. De arbeidskundige inbreng is volgens de inspectie onvoldoende.¹² Zo wordt de unieke situatie van cliënten te weinig betrokken in de beoordeling of een functie geschikt is. Hoeveel onjuiste uitkeringen daardoor verstrekt zijn, is niet bekend. UWV heeft maatregelen genomen dit proces te verbeteren, maar heeft gelijktijdig te maken met de invoering van een nieuw ondersteunend computersysteem.

Een ander onderdeel dat verbeterd moest worden, zijn de achterstanden bij de WAO-claimbeoordeling. In 2002 heeft UWV deze achterstanden tot aanvaardbare proporties teruggebracht dan wel teruggedrongen. Begin 2002 waren 11.000 aanvragen niet beoordeeld, terwijl voor die aanvragen al wel de wettelijke termijn van dertien weken was verstreken. Eind 2002 waren dat er nog 2.500. De daling van de achterstanden komt doordat UWV aan deze beoordelingen prioriteit gegeven heeft en doordat er minder aanvragen te beoordelen waren (40.000 versus 33.000).

WAO-herbeoordelingen

Herbeoordelingen zijn beoordelingen die na één en na iedere vijf jaar moeten plaatsvinden om na te gaan of de cliënt nog steeds recht heeft op een WAO-uitkering. Eind 2002 was er een achterstand van ruim 79.000 herbeoordelingen. Dit is ongeveer 1.500 meer dan begin 2002. Zorgwekkend is dat het aantal verrichte herbeoordelingen in de

¹¹ Walvis en SUB betekenen een sterke vereenvoudiging van de premie-inning en uitkeringsverzorging en overdracht van de premie-inning van UWV naar Belastingdienst. De beoogde datum van invoering is 1 januari 2006.

¹² Geschikt of ongeschikt. De rol van arbeidsdeskundigen bij de WAO-beoordeling, IWI, juni 2002.

loop van 2002 is afgenomen (van ruim 45.000 tot 35.000). Volgens de wet moeten mensen met een WAO-uitkering binnen een jaar herbeoordeeld zijn. In 2002 heeft UWV dat voor ongeveer 46 procent van de mensen ook inderdaad gedaan.

Een belangrijk risico bezien vanuit de doelen van de wetgever vindt de inspectie ook de manier waarop de herbeoordelingen worden uitgevoerd. Die beoordelingen vinden heel vaak schriftelijk plaats, waardoor het aannemelijk is dat de hoogte van de uitkering gelijk zal blijven. Naar de mening van de inspectie wordt op deze manier onvoldoende invulling gegeven aan de bedoeling van de herbeoordelingen. Schriftelijke herbeoordelingen kunnen namelijk maar beperkt aangegrepen worden om te kijken of de cliënt weer aan het werk zou kunnen. Het activerende element komt daardoor onvoldoende tot zijn recht. UWV is bezig met het ontwikkelen van een nieuwe aanpak van herbeoordelingen.

Abw-heronderzoeken

Ook het recht op een uitkering uit de Algemene bijstandswet (Abw) bekijkt een gemeente regelmatig opnieuw. Om de acht maanden moeten zogeheten heronderzoeken plaatsvinden, tenzij gemeenten uitzonderingscategorieën hebben aangegeven. Op basis van de gemeentelijke verantwoordingsinformatie over het jaar 2001 concludeert de inspectie dat ongeveer zestig procent van de gemeenten hun heronderzoeken niet tijdig hebben uitgevoerd. Ten aanzien van de volledigheid en juistheid van de onderzoeken bij aanvraag of heronderzoek is bij driekwart van de gemeenten sprake van tekortkomingen. Ten opzichte van 2000 is dit een aanzienlijke verslechtering. De gesignaleerde tekortkomingen in de uitvoering van de heronderzoeken betekenen een risico dat te lang en te veel Abw-uitkeringen worden verstrekt.

1.4 Een spiegel

Toezicht houden betekent ook afstand nemen van de details en kijken naar de grote lijnen. Het valt de inspectie op dat de burger nog zeker niet centraal staat, hetgeen wel één van de doelen van de Wet SUWI is. De reorganisaties in het kader van SUWI zijn complex en omvangrijk voor met name UWV en CWI. De betrokken organisaties worstelen om te kunnen voldoen aan alle eisen die aan hen gesteld worden. Die worstelingen zijn zichtbaar in de nog tekortschietende dienstverlening aan de burger. Tegelijkertijd is een uitkeringsgerechtigde of iemand die een uitkering aanvraagt, afhankelijk van de uitvoeringsorganisatie. Hij is voor zijn bestaanszekerheid afhankelijk en hij zit in een afhankelijke positie omdat hij minder goed op de hoogte is van alle regels en procedures. Reden voor IWV om de veranderingen ook vanuit het perspectief van de burger te bekijken en in dat licht te waarschuwen voor een te grote interne gerichtheid van de uitvoeringsorganisaties. Sociale zekerheidsregelingen zijn in het leven geroepen om mensen die zelf niet in hun inkomen kunnen voorzien, bestaanszekerheid te garanderen. De laatste jaren wordt werk als de beste manier gezien om bestaanszekerheid te garanderen. Als iemand geen werk vindt of werken niet tot de mogelijkheden behoort, moet hij nog steeds kunnen terugvallen op een uitkering. Hier moet voldoende aandacht voor blijven. Het gaat dan om de vraag hoe het recht op een uitkering wordt bepaald. Gebeurt dat op de juiste gronden? En bekijken instanties op de wettelijk voorgeschreven momenten opnieuw of het recht op een uitkering nog steeds bestaat?

Aandacht voor het vaststellen van het (doorlopende) recht op een uitkering is ook van belang omdat dat direct van invloed is op het draagvlak voor het stelsel. Zowel financieel als sociaal draagvlak is van belang. Financieel draagvlak wil zeggen dat het totale bedrag aan uitkeringen voor de samenleving op te brengen is. Uitvoeringsorganisaties kunnen daaraan bijdragen door te zorgen dat een uitkering niet nodig is, door mensen aan het werk te helpen of te houden. Bij sociaal draagvlak draait het om de vraag of sociale zekerheidsgelden goed besteed worden, en burgers niet onterecht een uitkering ontvangen. Uitvoeringsorganisaties kunnen door middel van handhaving daar

invulling aan geven. De vraag of het vaststellen van het (doorlopend) recht op een uitkering op de juiste gronden plaatsvindt, blijft in het toezicht zodoende cruciaal.

Conclusies

De drie belangrijkste doelen van SUWI (activering, kostenverlaging en klantgerichtheid) lijken, voorzover voldoende bekend is om daar iets over te zeggen, nog niet bereikt. Dat is, gezien de complexiteit van de reorganisatie, ook niet te verwachten. De minister van SZW heeft met de uitvoeringsorganisaties tot 2006 een groeipad afgesproken. In dit hoofdstuk heeft IWI laten zien dat vooruitgang is geboekt, maar dat op sommige punten speciale aandacht noodzakelijk is. De inspectie trekt voor zichzelf de conclusie dat over een aantal belangrijke aspecten nog te weinig bekend is. De komende jaren zal de inspectie in haar toezicht over die thema's meer kennis ontwikkelen. De concrete activiteiten staan in het Jaarplan 2004 van de inspectie, dat IWI in de zomer van 2003 uitgeeft.

HOOFD STUK 2

HET FUNCTIONEREN VAN
GEMEENTELIJKE SOCIALE DIENSTEN
EN UITVOERINGSINSTANTIES

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk gaan we in op de prestaties en resultaten van de uitvoeringsinstanties en gemeenten waar de inspectie toezicht op houdt. In de introductie staat welke taken de betreffende instantie uitvoert en welke veranderingen hebben plaatsgevonden. Dan volgt het oordeel van de inspectie over het functioneren. De laatste twee onderdelen geven op hoofdlijnen de onderbouwing van het oordeel. Omdat IWI zich in haar oordeelsvorming zo veel mogelijk dient te baseren op verantwoordingsinformatie van de betreffende organisatie of gemeente, geven we eerst aan in hoeverre die verantwoordingsinformatie aan de gestelde eisen voldoet. Als laatste beschrijft IWI de bevindingen over de uitvoering.

2.2 Gemeentelijke sociale diensten

Introductie

De gemeentelijke sociale diensten zijn verantwoordelijk voor het uitvoeren van onder meer de Abw, de Wet sociale werkvoorziening (Wsw), Wet inschakeling werkzoekenden (Wiw), de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (loaw) en de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (loaz). De inspectie heeft hierbij als taak om toezicht te houden op de rechtmatigheid en doeltreffendheid van de gemeentelijke uitvoering. Hiertoe vormt de inspectie zich per gemeente en landelijk een beeld van aspecten van de uitvoering, signaleert tekortkomingen en oordeelt over de uitvoering. IWI heeft in 2002 toezicht uitgeoefend op het terrein van de rechtmatigheid en doeltreffendheid van de uitvoering en heeft daarnaast specifieke aandacht besteed aan thema's zoals SUWI, handhaving en reïntegratie.¹³

Oordeel

De inspectie heeft op drie terreinen de gemeentelijke uitvoering beoordeeld:

Rechtmatigheid

Een omvangrijke groep gemeenten van wisselende samenstelling, gemiddeld ongeveer één op de drie gemeenten, blijkt de rechtmatigheid van de uitvoering van de Abw, loaw en loaz in 1998 tot en met 2000 niet voldoende op orde te hebben. Voor het vergoedingsjaar 2001 ziet de inspectie hierin geen verbetering optreden. Voor de uitvoering van overige wet- en regelgeving in het gemeentelijke domein waar de inspectie voor het jaar 2000 toezicht op heeft gehouden geldt dat de rechtmatigheid van de uitvoering van de Wet inkomensvoorziening kunstenaars (Wik), de regeling kinderopvang en buitenschoolse opvang en het Besluit in- en doorstroombanen (ID-banen) niet wezenlijk is gewijzigd. De rechtmatigheid van de uitvoering van de Wiw is in 2000 verminderd. Bij de uitvoering van de Wsw in 2000 is een relatief fors bedrag teruggevorderd; dit komt vooral door het niet realiseren van arbeidsplaatsen waar al wel subsidie voor was verstrekt. Echter, dit is geen rechtmatigheidstekortkoming.

Handhaving en fraudebestrijding

IWI constateert dat in 2001 vooral bij een aantal grotere gemeenten de opsporing van fraude traag verloopt, waardoor de gemiddelde fraudebedragen en uitstaande debiteurenbedragen onnodig hoog oplopen. Het aantal geconstateerde fraudegevallen is daardoor niet zo hoog als het had kunnen zijn. De inspectie constateert tevens dat gemeenten wel meer fraude hebben geconstateerd in het midden van de jaren negentig, maar dat de daadwerkelijke incasso tot op heden is achtergebleven. De geconstateerde daling van de ontvangsten aan boeten hangt samen met de achterstanden in de verwerking van de belastingssignalen bij de grotere gemeenten. IWI constateert dat naast het opleggen van boeten ook het incasseren daarvan meer aandacht dient te krijgen.

¹³ Toezicht op rechtmatigheid hield in 2002 onder meer in het namens de minister vaststellen van de rijksvergoeding. Met de inwerkingtreding van de Wet SUWI per 1 januari 2002 is het niet langer de toezichthouder die de vergoedingen namens de minister vaststelt maar zijn dit de budgethoudende directies van SZW.

Reïntegratie

Hoewel gemeenten zich in toenemende mate inspannen om resultaten te boeken, constateert IWI dat het realiseren van een sluitende aanpak nog niet volledig is gelukt. Een sluitende aanpak heeft tot doel werklozen en arbeidsgehandicapten die nog mogelijkheden hebben om te werken een reïntegratietraject aan te bieden. Daarnaast stelt de inspectie vast dat ten opzichte van 2001 het inkoop- en aanbestedingsbeleid in 2002 is verbeterd. In toenemende mate formuleren gemeenten inkoopbeleid op dit terrein.

Kwaliteit van de verantwoordingsinformatie

De inspectie heeft voor het vergoedingsjaar 2000 dossieronderzoek betreffende de Abw, loaw, loaz, Wiw en Wsw verricht. Het doel van dit onderzoek is voornamelijk het beoordelen van de bevindingen van de door de gemeentelijke accountants uitgevoerde controle over de rechtmatigheid van de wetsuitvoering. Centraal staat daarbij de vraag of de accountants de in de wet- en regelgeving gestelde eisen juist hebben geïnterpreteerd. Het onderzoek is gericht op dossiers of een steekproef uit dossiers die de accountant in zijn controle betrokken heeft. Op grond van het onderzoek zijn er volgens de inspectie geen structurele tekortkomingen in het door de accountants uitgevoerde dossieronderzoek. Niet in alle gevallen interpreteren de accountants op onderdelen de wet- en regelgeving op de juiste wijze, het gaat hierbij veelal om specifieke of incidentele situaties. Evenmin heeft IWI geconstateerd dat er sprake is van significante verschillen in de kwaliteit van bevindingen van de verschillende gemeentelijke accountants.

Kwaliteit van de uitvoering

Rechtmatigheid van de uitvoering bij gemeenten

Verantwoordingsinformatie per gemeente vormt de basis voor bevindingen en oordelen over de rechtmatigheid van de uitvoering op landelijk niveau en ontwikkelingen daarin. Actuele bevindingen en oordelen op grond van verantwoordingsinformatie zijn niet mogelijk omdat IWI de verantwoordingsinformatie in september ontvangt van het jaar volgend op het vergoedingsjaar. Dit betekent dat in het jaar 2002 (na afronding van het vaststellingsproces) de inspectie slechts oordeelt over de rechtmatigheid van de uitvoering in het vergoedingsjaar 2000. IWI werkt aan een zodanige versnelling van het proces dat in het jaar van ontvangst van de verantwoordingsinformatie, de inspectie ook kan oordelen over de rechtmatigheid van de uitvoering in het betreffende vergoedingsjaar. Naast de oordelen over de rechtmatigheid van de uitvoering in 2000 geeft de inspectie inzicht in de rechtmatigheid van de uitvoering in 2001. Oordelen hierover komen later in 2003.

In dit deel van het jaarverslag laat de inspectie de bevindingen en oordelen over de rechtmatigheid van de uitvoering van wet- en regelgeving zien gedurende de jaren 2000 en 2001, afgezet tegen de jaren 1999 en 1998.

Rechtmatigheid uitvoering Abw, loaw en loaz in 2000 en 2001

In 2002 zijn door de inspectie de vaststellingen Abw, loaw en loaz over het vergoedingsjaar 2000 op een enkele gemeente na afgerond.¹⁴ Het uitgegeven bedrag aan deze drie wetten bedroeg in 2000 ongeveer drieënhalf miljard euro.

Over het jaar 2000 had 86 procent van de gemeenten tekortkomingen in de rechtmatigheid van de uitvoering van de Abw, loaw en loaz. De inspectie was in 2002 van oordeel dat bij 25 procent van alle gemeenten de tekortkomingen op het terrein van de rechtmatigheid van de uitvoering in 2000 maatregelwaardig was en heeft bij deze gemeenten dan ook namens de minister van SZW een financiële maatregel opgelegd.¹⁵ In 1999 werd nog bij 18 procent van de gemeenten een financiële maatregel opgelegd,

¹⁴ Dit betreffen de gemeenten Utrecht, Vlissingen, Voorschoten, en Haarlemmerliede (peildatum 31 januari 2003).

¹⁵ Maatregelwaardige tekortkomingen zijn tekortkomingen die niet als incidenteel of te gering kunnen worden aangemerkt. Bij direct kwantificeerbare en niet direct kwantificeerbare tekortkomingen golden voor 2000 normen van respectievelijk vijf en vijftien procent van de onderzochte dossiers. Voor tekortkomingen die als incidenteel of te gering kunnen worden aangemerkt, worden geen financiële maatregelen opgelegd.

in 1998 lag dit percentage op 10. Het totale bedrag aan financiële maatregelen betrof in 2000 ruim 25 miljoen euro.

Over 2001 zijn nog geen financiële maatregelen getroffen, maar heeft de inspectie wel inzicht in de tekortkomingen in de rechtmatigheid van de uitvoering:¹⁶

- Bij 87 procent van de gemeenten zijn in 2001 op één of meerdere aspecten van de uitvoering tekortkomingen geconstateerd; dat is nagenoeg gelijk aan de situatie in het voorgaande jaar;
- Kijken we naar de verschillende aspecten van de uitvoering (bijvoorbeeld het tijdig uitvoeren van heronderzoeken en het incasseren van terugvorderingen), dan zien we in 2001 dat per aspect meer gemeenten tekortkomingen laten zien. Het percentage gemeenten dat bijvoorbeeld heronderzoek in 2001 niet tijdig heeft uitgevoerd is gestegen van 53 in 2000 tot 62 in 2001. Dit leidt vermoedelijk tot een verdere stijging van het percentage gemeenten dat financiële maatregelen krijgt opgelegd.

Op grond van maatregelwaardige tekortkomingen kan de minister van SZW naast het opleggen van financiële maatregelen ook verbetertrajecten toekennen aan gemeenten.¹⁷ Samen is dit het maatregelbeleid. De volgende tabel geeft een overzicht van het maatregelbeleid ten aanzien van de uitvoering van de Abw voor de jaren 1998 tot en met 2000.

Tabel 1

Percentage gemeenten waarop bij de uitvoering van de Abw in 1998, 1999 en 2000 het maatregelbeleid van toepassing was

	2000	1999	1998
Gemeenten waarbij financiële maatregelen zijn opgelegd	24,4	16,9	9,3
Gemeenten waarbij een verbetertraject van toepassing was	11,0	18,4	26,1
Totaal van gemeenten waarbij het maatregelbeleid van toepassing was	35,4	35,3	35,4

1998 bedroeg het totaal aantal gemeenten 548, in 1999 waren er 538 gemeenten en in 2000 bedroeg het aantal gemeenten 537.

De tabel laat zien dat in vergelijking met de jaren 1998 en 1999 het percentage gemeenten met maatregelwaardige tekortkomingen bij de uitvoering van de Abw in 2000 stabiel is gebleven, dit betreft overigens een wisselende groep gemeenten. Dit blijkt ook uit het IWI-rapport 'De uitvoering van de Algemene bijstandswet door gemeenten in 2001; quick scan' en uit de rapportage 'Benchmark Sociale Diensten' over het jaar 2001.¹⁸ Op grond van de bevindingen uit de quick scan heeft de inspectie de gemeenten Amsterdam, Rotterdam, Haarlem en Almelo onder verscherpt toezicht geplaatst. Uit de rapportage 'Benchmark Sociale Diensten' over het jaar 2001 blijkt dat de deelnemende gemeenten ten opzichte van het jaar 2000 geen vooruitgang hebben geboekt op het vlak van de rechtmatigheid van de uitvoering.

Verder maakt de tabel duidelijk dat het percentage gemeenten dat een financiële maatregel kreeg opgelegd in de periode 1998 tot en met 2000 substantieel is gestegen en dat verbetertrajecten een steeds minder prominente rol speelden. In 2000 waren 59 gemeenten betrokken bij een verbetertraject, in 2001 waren dat 14 gemeenten en in 2002 was nog bij slechts 11 gemeenten een verbetertraject van toepassing.

De toename van het percentage gemeenten met financiële maatregelen voor maatregelwaardige tekortkomingen komt mede omdat de verbetertrajecten een minder prominente rol hadden en doordat ongeveer een kwart van de gemeenten met een verbeter-

¹⁶ De op basis van de verantwoordingsinformatie 2001 geconstateerde tekortkomingen (maatregelwaardig en niet-maatregelwaardig).

¹⁷ Gedurende de looptijd van een verbetertraject geëvalueerd door de minister de tekortkomingen in de rechtmatigheid van de uitvoering. Alleen wanneer een verbetertraject niet succesvol wordt afgesloten, kan een financiële maatregel worden opgelegd.

¹⁸ Het rapport Benchmark Sociale Diensten is opgesteld door de Benchmark-beheerorganisatie, een samenwerkingsverband van de stichting Stimulansz en SGBO en is door de staatssecretaris van SZW op 13 maart 2003 aangeboden aan de Tweede Kamer (kenmerk B&GA/BR&I/03/18709a).

traject, een jaar na afloop ervan alsnog financiële maatregelen krijgen opgelegd. Echter, een deel van het percentage gemeenten dat financiële maatregelen kreeg opgelegd, betreft gemeenten die nooit een verbetertraject hebben gehad.

Oordeel

Een omvangrijke groep gemeenten van wisselende samenstelling, gemiddeld ongeveer een op de drie gemeenten, blijkt de rechtmatigheid van de uitvoering van de Abw, loaw en loaz in 1998 tot en met 2000 niet voldoende op orde te hebben. Voor het vergoedingsjaar 2001 ziet de inspectie hierin geen verbetering optreden.

Rechtmatigheid uitvoering overige wet- en regelgeving in 2000

In 2002 heeft IWI, naast het toezicht op de rechtmatigheid van de uitvoering van de Abw, loaw en loaz, ook toezicht uitgeoefend op de rechtmatigheid van de uitvoering van de Wik, de regeling kinderopvang en buitenschoolse opvang alleenstaande ouders, het Besluit ID-banen, de Wiw en de Wsw.

- Wsw: In 2002 heeft de inspectie voor 113 uitvoeringsorganen over het jaar 2000 ruim 1,7 miljard euro aan subsidie voor de uitvoering van de Wsw vastgesteld. Bij 80 uitvoeringsorganen is over het vergoedingsjaar 2000 bijna 42 miljoen euro aan subsidie teruggevorderd. Over het vergoedingsjaar 1999 werd bij 62 uitvoeringsorganen ongeveer 30 miljoen euro teruggevorderd, het totaal uitgegeven bedrag aan de Wsw bedroeg in dat jaar circa 1,8 miljard euro. De belangrijkste reden voor het terugvorderen van subsidie in 2000 betrof het niet realiseren van arbeidsplaatsen waar al wel subsidie voor was verstrekt. Dit betreft echter geen rechtmatigheidstekortkoming. Bij 55 uitvoeringsorganen is hiervoor een bedrag van ruim 33 miljoen euro teruggevorderd;
- Wiw: Het uitgegeven bedrag aan de Wiw bedroeg in 2000 circa 580 miljoen euro, in 1999 was dat 460 miljoen euro. In totaal is, wegens een onvoldoende rechtmatige uitvoering, bij 39 gemeenten 1,2 miljoen euro aan subsidie teruggevorderd. In vergelijking met het vergoedingsjaar 1999 is dit een substantiële stijging. Over dat jaar werd bij 18 gemeenten ongeveer 370.000 euro aan subsidie teruggevorderd;
- I/D-banen: In 2002 heeft IWI voor 515 gemeenten bijna 700 miljoen euro aan in het jaar 2000 verstrekte subsidies vastgesteld. Voor 15 gemeenten moet de definitieve vaststelling van de subsidie nog worden afgerond. Bij 2 gemeenten is voor het jaar 2000 tot terugvordering overgegaan voor een bedrag van ruim 7000 euro. In 1999 werd in totaal bijna 38.000 euro aan subsidie teruggevorderd en werd in dat jaar in totaal ongeveer 458 miljoen euro aan subsidie verstrekt;
- Regeling kinderopvang en buitenschoolse opvang: Het maximaal beschikbare budget voor 2000 bedroeg ongeveer 56,5 miljoen euro. In 2002 is van 484 gemeenten de in 2000 verleende subsidie definitief vastgesteld en bedroeg 37 miljoen euro. Van 23 gemeenten moet de definitieve vaststelling nog worden afgerond. Op grond van rechtmatigheidstekortkomingen is bij 25 gemeenten voor een bedrag van in totaal ruim 170.000 euro een financiële maatregel getroffen. In vergelijking met 1999 betekent dit een toename van 10 gemeenten met een financiële maatregel en een stijging met circa 70.000 euro van het bedrag aan financiële maatregelen;
- Wik: In 2002 heeft IWI voor 36 gemeenten de rijksvergoeding voor een bedrag van bijna 24 miljoen euro definitief vastgesteld. Voor twee gemeenten dient de inspectie de definitieve vaststelling nog af te ronden. Net als in 1999 is de rijksvergoeding slechts voor een zeer gering bedrag geweigerd.

Oordeel

In vergelijking met het vergoedingsjaar 1999 is de rechtmatigheid van de uitvoering van de Wik, de regeling kinderopvang en buitenschoolse opvang en het Besluit ID-banen, niet wezenlijk is gewijzigd. Gezien de toename van het aantal gemeenten waarbij een

financiële maatregel is opgelegd en de stijging van het bedrag aan financiële maatregelen is de rechtmatigheid van de uitvoering van de Wiv in 2000 verminderd. Bij de uitvoering van de Wsw in 2000 is het grootste bedrag teruggevorderd, dit heeft vooral betrekking op het niet realiseren van arbeidsplaatsen waar al wel subsidie voor was verstrekt.

Handhaving en fraudebestrijding

Met het beleid op het gebied van handhaving en fraudebestrijding beoogt de wetgever te bereiken dat burgers geen misbruik (kunnen) maken van de bijstandswetgeving en andere regelingen. Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor handhaving van wet- en regelgeving en voor fraudebestrijding. Het algemene beeld over het verslagjaar 2001 is dat in vergelijking tot voorgaande jaren minder is gepresteerd op de terreinen van het opsporen van fraude, de inzet van middelen voor opsporing en de inning van fraudeschulden. Bovendien is de jaarlijkse groei van de afgelopen jaren in de ontvangsten aan boeten tot stilstand gekomen. Het aantal opgelegde boeten loopt daarnaast (te) sterk uiteen tussen gemeenten.

Het beleid van gemeenten

Met de invoering van de toenmalig nieuwe Abw in 1996 kregen gemeenten de opdracht om jaarlijks met een beleidsplan en een beleidsverslag te komen. Beleidsplannen en -verslagen vormen sturende elementen in de beleidscyclus bij gemeenten. Met incidentele uitzondering hebben alle gemeenten in 2001 hun beleidsplannen en -verslagen uitgebracht. Handhaving en fraudebestrijding blijven in die plannen en verslagen echter duidelijk achter bij andere terreinen zoals reïntegratie. De activiteiten van de sociale recherche staan in de beleidsplannen en beleidsverslagen centraal. De omvang van de geconstateerde fraude, de afhandeling van samenloopsignalen van de Belastingdienst en de toepassing van de Wet Boeten en maatregelen vormen de meest besproken onderwerpen. De inspectie merkt op dat het ontbreken van een sluitende beleidscyclus of het opstellen van vage plannen en doelstellingen tot gevolg kan hebben dat een gemeente minder instrumenten heeft om het beleid gedurende het jaar uit te voeren, te evalueren en zonodig bij te stellen.

Opsporing van fraude

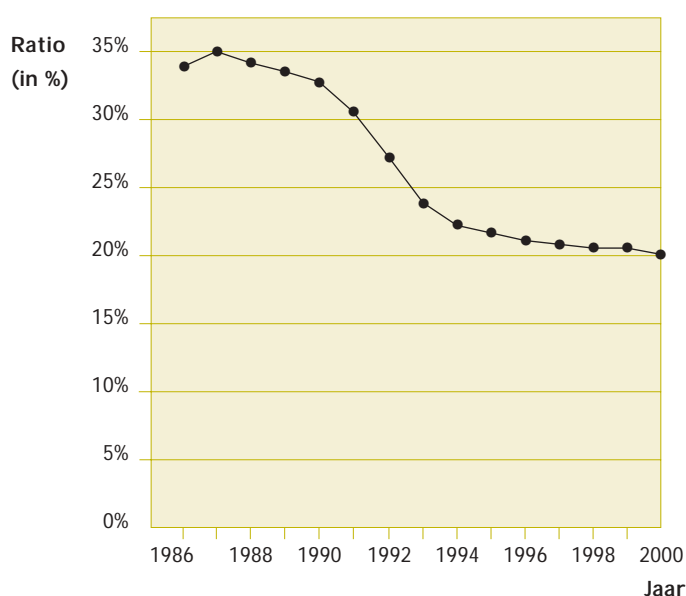
Sinds het begin van de jaren negentig verstrekt de Belastingdienst belastingsignalen aan de gemeenten. Deze belastingsignalen geven informatie over de samenloop van inkomsten uit arbeid en bijstand en vormen de belangrijkste bron voor het opsporen van witte fraude. Dat zijn voor de sociale dienst verzwegen inkomsten waarvoor wel belasting en premie zijn afgedragen. De omvang van de totale opgespoorde fraude is aanvankelijk sterk gestegen. De opsporingsapparaten zijn daarbij ook uitgebreid, al is inmiddels enige teruggang opgetreden (van 480 sociaal rechercheurs in 1990 naar 743 in 1996 en naar een geschat aantal van 625 in 2001).

Een aantal grotere gemeenten heeft de hoeveelheid nog af te handelen belastingsignalen de afgelopen jaren fors op laten lopen. Dit had tot gevolg dat de afhandeling van al oude signalen een stuk gecompliceerder werd (ex-cliënten verhuisd, werkgevers failliet). De belastingsignalen vormen nog steeds de belangrijkste bron voor het opsporen van fraude. De aanpak en afhandeling van de grote aantallen belastingsignalen is een belangrijk onderdeel van de verbetertrajecten die in een aantal gemeenten lopen. Dat geldt in het bijzonder voor de gemeenten die onder verscherpt toezicht zijn gesteld. Het IB genereert sneller samenloopsignalen op basis van de gegevens van de Belastingdienst, UWV en de Informatie Beheer Groep (IBG), zodat gemeenten in staat zijn hierop sneller te reageren. IWI constateert dat vooral bij een aantal grotere gemeenten de opsporing van fraude traag verloopt, waardoor de gemiddelde fraudebedragen en uitstaande debiteurenbedragen onnodig hoog oplopen. Het aantal geconstateerde fraudegevallen is daardoor niet zo hoog als zij had kunnen zijn.

Terugvordering

Met de toename van de opgespoorde fraude zijn de uitstaande fraudeschulden aanvankelijk sterk opgelopen en vanaf 1997 tot en met 2001 min of meer gestabiliseerd. Het debiteurensaldo Abw bedroeg per 31 december 2001 674 miljoen euro. Het Rijk bood voor de jaren 1999 en 2000 een regeling waarbij gemeenten een groter deel van de ontvangsten op uitstaande fraudeschulden zelf mochten houden. De inspectie constateert dat dit grotere financiële belang voor gemeenten niet heeft geleid tot betere prestaties. De inspectie constateert dat gemeenten wel meer fraude constateren, maar dat de daadwerkelijke terugvordering daarvan achterblijft. Zo is de incassoratio (ontvangsten als percentage van de totale schuld) gedaald van dertig procent in 1988 tot vijftien procent in 2001.

Incasso uitstaande bijstandsschuld
jaren 1987-2001

Door gemeenten opgelegde boeten

In het geval dat een uitkeringsgerechtigde de in de Abw opgenomen inlichtingenplicht schendt en fraude daarvan het gevolg is, kan de gemeente een boete opleggen. Deze mogelijkheid is sinds 1 juli 1997 in de Abw, loaw en loaz opgenomen.

Geleidelijk aan neemt het aantal boeten toe maar er zijn (grote) verschillen tussen gemeenten. In 1998 legden gemeenten per honderd bijstandsccliënten gemiddeld 3,7 boeten op. In 2001 was dit aantal gestegen tot 6,3. De stijging van de ontvangsten aan boeten is in het verslagjaar 2001 afgevlakt. In 1998, het eerste volle kalenderjaar na de invoering van de Wet Boeten en maatregelen, namen de ontvangsten toe met meer dan 400.000 euro tot ruim 900.000 euro. Ook in het jaar 2000 vond een dergelijke stijging plaats. Maar in het verslagjaar 2001 was de toename nagenoeg nihil. De ontvangsten aan boeten uitgedrukt in het aantal uitkeringsgerechtigden liepen per gemeente weer sterk uiteen. Opvallend is de daling bij de gemeente Rotterdam met bijna dertig procent. De daling van de ontvangsten aan boeten hangt samen met de achterstanden in de verwerking van de belastingsignalen bij de grotere gemeenten. IWI constateert dat naast het opleggen van boeten ook het incasseren daarvan meer aandacht dient te krijgen.

Registratie door gemeenten

Gemeenten passen verschillende selecties toe, voor zij ertoe overgaan fraudeonderzoeken in hun registratiesystemen op te nemen. Met name verschillen gemeenten in de keuze welke belastingsignalen ze als fraudeonderzoek meetellen en welke niet. Dat heeft gevolgen voor de registratie van fraude en leidt tot problemen ten aanzien van de vergelijkbaarheid van cijfermateriaal. Door de jaren heen is het de ervaring dat gemeenten moeite hebben met het leveren van alle gevraagde gegevens en zelf niet altijd zicht hebben op de betrouwbaarheid ervan. Dit maakt het voor de inspectie moeilijk om landelijke uitspraken te doen en om gemeenten onderling te vergelijken. Zeker voor grotere gemeenten doen onvolledige registraties bovendien afbreuk aan de eigen sturingsmogelijkheden.

Reïntegratie, uitstroom en activering

Gemeenten vervullen, zeker na de invoering van SUWI, de regierol bij het voorkomen van langdurige werkloosheid bij hun cliënten (zoals bijstandgerechtigden) en het activeren van mensen naar de arbeidsmarkt of gesubsidieerde arbeid. In het kader van de sluitende aanpak, rust op gemeenten de taak om alle nieuwe cliënten binnen 12 maanden (jongeren onder de 23 jaar binnen 6 maanden) werk te doen vinden of een traject aan te bieden.¹⁹ Het is de bedoeling dat er een markt voor reïntegratieactiviteiten tot stand komt, waarmee is beoogd de effectiviteit van de uitvoering te vergroten. Reïntegratietrajecten moeten gemeenten zoveel mogelijk aanbesteden bij private bedrijven. Om de taken op dit gebied goed te kunnen uitvoeren, verleent de minister van SZW jaarlijks specifieke budgetten aan gemeenten. Hiermee kan een gemeente maatwerk leveren.

De inspectie heeft in 2002 toezichtactiviteiten verricht op twee terreinen waar zij risico's onderkende: de realisering van de sluitende aanpak en de inkoop op de private reïntegratiemarkt. De bevindingen komen hieronder aan de orde. Ook ziet de inspectie risico's ten aanzien van de reïntegratie van arbeidsgehandicapten (Wet op de (re)integratie arbeidsgehandicapten (Rea)) en ten aanzien van de rol van gesubsidieerde arbeid in het gemeentelijke arbeidsmarktbeleid. Op deze terreinen zijn geen specifieke toezichtactiviteiten verricht gezien de recentelijk ingevoerde en binnenkort te verwachten beleidswijzigingen.

Realiseren van de sluitende aanpak

Hoewel gemeenten zich in toenemende mate inspannen om resultaten te boeken, constateert IWI dat het realiseren van een sluitende aanpak nog niet volledig is gelukt. In 2001 is van de nieuwe instroom 85 procent bereikt. Van de werklozen die een traject voor scholing of werkervaring hebben gevolgd, vond ruim zeventig procent regulier of gesubsidieerd werk en na een half jaar waren de meeste van hen nog steeds aan de slag.²⁰ Ten aanzien van het zittende bestand zijn gemeenten minder ver. De meeste gemeenten streven ernaar om in 2003 de bestandsanalyse te hebben afgerond en om de sluitende aanpak te realiseren, waarbij inbegrepen de aanvullende afspraken over de sluitende aanpak van het zittende bestand (langer dan één jaar werkloos).²¹ Voor de nieuwe doelgroepen is in meerderheid een start gemaakt met het in beeld brengen van de omvang, maar de uitvoering loopt nog achter.

Inkoop op de private reïntegratiemarkt

Het blijkt dat gemeenten slechts in geringe mate inzicht hadden in het inkoop- en aanbestedingsproces van de door het Rijk verstrekte reïntegratiegelden (het scholings- en activeringsbudget Wiw). Ook bleken de scholings- en activeringsbudgetten voor een groot deel niet gebruikt te zijn. Zo besteedden gemeenten in 2000 50 procent van de verstrekte reïntegratiegelden niet. In 2001 was dit opgelopen tot 56 procent. Dit kwam mede door een stijging met bijna 30 procent van het totale reïntegratiebudget tot ruim

¹⁹ Het gaat hier om de uitwerking van afspraken die in Europees verband zijn gemaakt over het terugdringen van de werkloosheid.

²⁰ Brief aan de Tweede Kamer van 29 november 2002, kenmerk AAM/BR/02/78791.

²¹ Met de 26 grootste gemeenten is afgesproken om per 31 december 2002 voor alle Abw-clianten een ontwikkelings-, activering en/of uitstroomperspectief vast te stellen (volledige bestandsanalyse). Dit in het kader van de Agenda voor de toekomst.

480 miljoen euro. Veel gemeenten waren op 1 januari 2002 dan ook nog onvoldoende voorbereid om zich als volwaardige speler op de geprivatiseerde reïntegratiemarkt te bewegen.

De inspectie stelt vast dat ten opzichte van 2001 het inkoop- en aanbestedingsbeleid in 2002 is verbeterd. In toenemende mate formuleren gemeenten inkoopbeleid op dit terrein. De kwaliteit van de plannen is toegenomen. Zo zijn meer kwantitatieve doelstellingen geformuleerd en worden concrete acties benoemd. Gemeenten hebben meer inzicht in verwachte aantallen trajecten en de daarvoor benodigde budgetten. Tevens ontwikkelen gemeenten selectieprocedures om een adequate inkoop te realiseren.

Een groot deel van het reïntegratiebudget is bij private partijen aanbesteed.²² Gemeenten streven naar verzakelijking van de bestaande banden met gelieerde bedrijven en proberen minder gebruik te maken van 'preferred suppliers', bedrijven waar ze in het verleden al relaties mee onderhielden.²³ Er is een trend waarneembaar waarbij Wsw-bedrijven zich op andere doelgroepen richten en (op kleine schaal) de reïntegratiemarkt betreden. Ondanks het hebben van concurrentievoordelen boven andere aanbieders van reïntegratietrajecten is er nog geen reden voor ongerustheid dat daarmee marktverhoudingen worden verstoord. Het ontbreken van een duidelijke scheiding tussen publieke middelen en private taken ziet de inspectie als risicofactor.²⁴

2.3 Sociale Verzekeringsbank

Introductie

De SVB voert de volksverzekeringen Algemene Ouderdomswet (AOW), Anw, Algemene Kinderbijslagwet (AKW) en enkele andere regelingen zoals de Regeling tegemoetkoming onderhoudskosten thuiswonende gehandicapte kinderen 2000 (TOG) en Regeling tegemoetkoming asbestslachtoffers (TAS) uit. De SVB verstrekt jaarlijks circa 25 miljard euro aan uitkeringen aan 4,5 miljoen uitkeringsgerechtigden. Het aan de SVB toegekende budget voor uitvoeringskosten over 2002 bedraagt ruim 217 miljoen euro.

De invoering van de Wet SUWI heeft voor de SVB tot veranderingen geleid in de wijze van budgetvaststelling en aansturing. Zo is nu de minister van SZW verantwoordelijk voor de budgetvaststelling en goedkeuring van het jaarplan. Het jaarplan van de SVB over 2002 is tot stand gebracht voor de inwerkingtreding van de Wet SUWI en is dan ook niet conform de VBTB-eisen opgesteld en getoetst.²⁵ Het jaar 2002 is in meerdere opzichten een overgangsjaar. Tot 2002 werd het budget vastgesteld onder de verantwoordelijkheid van de voormalige toezichthouder, het College van toezicht sociale verzekeringen (Ctsv). Wat betreft de organisatorische aansturing kende de SVB in 2002 nog een tripartiet bestuur en een hoofddirectie. Dit betekende dat de aansturing door de minister gedurende 2002 redelijk op afstand stond. Per 1 januari 2003 is er een Raad van Bestuur. De Raad van Advies is op het moment van het schrijven van dit verslag nog niet geïnstalleerd. Deze ontwikkelingen maken dat op bestuurlijk niveau een nieuwe fase aanbreekt.

Oordeel

Het is voor de inspectie niet mogelijk om op alle terreinen te komen tot een oordeel over het functioneren van de SVB in 2002 omdat de verantwoording op sommige onderdelen ontoereikend en soms van onvoldoende kwaliteit is gebleken. Er zijn afspraken gemaakt met de minister van SZW over de verantwoordingsinformatie. Over de volgende onderdelen kan IWI een uitspraak doen.

²² Gegevens ontleend aan SUWI-monitor, januari 2003.

²³ Op weg naar volwassenheid?, tweede inventarisatie van de stand van zaken op de markt voor reïntegratiediensten, Regioplan, november 2002.

²⁴ Toetreding van sociale werkvoorzieningsbedrijven tot de reïntegratiemarkt, IWI, februari 2003.

²⁵ VBTB staat voor Van Beleidsbegroting Tot Beleidsverantwoording.

De onrechtmatigheid in de wetsuitvoering door de SVB in 2002 is ruim binnen de wettelijke norm van één procent gebleven. De prestaties van de SVB zijn op een aantal punten verbeterd. Dit komt het sterkst tot uiting in de onrechtmatigheidsscore Anw en de prestatie-indicator Kwaliteit van de Productie. IWI constateert daarnaast dat bij de wetsuitvoering nog wel formele, niet-financiële, fouten gemaakt worden.

Door de hoofddirectie is op strategisch niveau nadrukkelijk aandacht geschonken aan de visie en missie. Het is zaak om op het gebied van procesaanpassing en personeelsbeleid tot daden te komen. Verder is de concretisering van eenmaal gemaakte strategische keuzen soms niet in het voorziene tempo opgepakt.

De ontwikkeling van de prestatie-indicator 'Kwaliteit van de Productie AKW' is dit jaar niet gerealiseerd. Daardoor laat de SVB kansen liggen om bij uitvoering van de AKW tijdig en gericht bij te sturen. Ook constateert IWI dat de ontwikkeling van de prestatie-indicator 'Ontwikkeling binnen Sociaal Beleid' niet is gerealiseerd. Het ontbreekt de SVB hierdoor aan waardevolle sturingsinformatie om de oorzaken van de snelle uitstroom van personeel en het daarmee gepaard gaande kwaliteitsverlies, adequaat aan te kunnen pakken. Al enige jaren geeft de SVB aan problemen te hebben met het werven, opleiden en behouden van kwalitatief goed personeel.

Er gaat ook veel goed bij de SVB. Zo levert het door de SVB ontwikkelde sturingsinstrument een waardevolle bijdrage aan de (bij)sturing in het omvangrijke primaire proces. Tevens voert de SVB het dienstenniveaubeheer op een beheerste wijze uit. Ook heeft ze voldoende maatregelen genomen om de ICT-kosten zo beperkt mogelijk te houden. Klachtenafhandeling heeft de volle aandacht. De uitkeringen verstrekt de SVB in de regel rechtmatig en tijdig.

Kwaliteit van de verantwoordingsinformatie

In het kader van artikel 49 van de Wet SUWI heeft de minister nadere regels gesteld betreffende de verantwoording door de SVB over het functioneren van de uitvoeringsorganisatie.

De nadere uitwerking staat in de Model Verantwoording SVB. De minister van SZW heeft met de SVB tussentijds de afspraak gemaakt dat de SVB de informatie die betrekking heeft op een aantal tijdigheidindicatoren niet hoeft te verstrekken over het jaar 2002.

Ten aanzien van het jaarverslag van de SVB over 2002 constateert IWI dat de onderwerpen die in het eindmodel zijn voorgeschreven voor een belangrijk deel aan de orde komen.

De SVB onderscheidt in haar bedrijfsproces vier zogenaamde perspectieven, te weten kwaliteit van de productie; kwaliteit van de dienstverlening; sociaal beleid en doelmatigheid. De SVB geeft in haar jaarverslag een verantwoording over de realisatie van bij deze perspectieven geformuleerde streefwaarden. Over de overige doelstellingen uit het Plan van Werkzaamheden 2002 en het Meerjarenplan 2002-2006 verantwoordt de SVB zich summier.

Op grond van door IWI uitgevoerde werkzaamheden is de inspectie ten aanzien van de betrouwbaarheid van de cijfers van oordeel dat de controle van de interne accountantsdienst qua opzet en werking voldoet aan de daaraan te stellen eisen en dat uitgevoerde werkzaamheden toereikend zijn voor de verkrijging van een deugdelijke grondslag ten behoeve van de verklaring bij de jaarrekening 2002. In het rapport van bevindingen vermeldt de accountant voor de SVB als geheel een onrechtmatigheidspercentage van 0,46 procent. De inspectie onderschrijft dit percentage evenals de basis die de interne accountantsdienst heeft gehanteerd voor de strekking (goedkeurend) van de accoun-

tantsverklaring en de vaststelling dat deze in overeenstemming is met de normen van de rijksoverheid. De inspectie onderschrijft de onrechtmatigheidscores per wet die de interne accountantsdienst heeft gerapporteerd.

Oordeel

Het Model Verantwoording SVB is vastgesteld. De SVB heeft tussentijds de minister bericht dat zij over 2002 nog geen mededeling doet over tijdigheid en dat ze de mededeling over de bedrijfsvoering zal beperken tot een eerste aanzet. De minister is hiermee akkoord. De overige in het eindmodel voorgeschreven onderwerpen komen voor een belangrijk deel in het jaarverslag van de SVB over 2002 aan de orde.

Kwaliteit van de uitvoering

Het oordeel over het functioneren van de SVB is conform voorgaande jaren gebaseerd op de gerealiseerde doelstellingen, waarbij het bedrijfsproces is onderverdeeld in vijf categorieën.

Management van organisatie

Met betrekking tot de missie, visie en strategie van de SVB constateert IWI dat deze in lijn liggen met elkaar en helder geformuleerd zijn. De operationele doelstellingen, het behalen van de streefnormen op de vier perspectieven, zijn aangetroffen, maar de sturing ontbreekt soms.²⁶ Uit onderzoek van de inspectie naar sturing en beheersing op de vestigingskantoren blijkt dat de decentrale sturing en beheersing op onderdelen tekortkomingen vertoont zoals bij de werkplanning, primaire processen en het personeel.

Het door de SVB ontwikkelde sturingsinstrument, dashboard genaamd, dat door middel van scores inzicht biedt in de mate van realisatie van de operationele doelstellingen, wordt toegepast op de vestigingen. De mogelijkheden om bij te sturen zijn op onderdelen beperkt vanwege een te lage meetfrequentie. De SVB onderneemt activiteiten om dit nadeel te ondervangen. Het sturingsinstrument is inmiddels tot op het laagste managementniveau doorgevoerd. Daar dient nu een omschakeling plaats te gaan vinden waardoor er meer dan voorheen op kwaliteit naast kwantiteit gestuurd gaat worden.

De verandertrajecten voor de reorganisatie van het hoofdkantoor en het project Besturing en Organisatie II (BEO II) zijn beiden in de evaluatiefase beland. Binnen BEO II is de ontwikkeling van de twee prestatie-indicatoren niet gerealiseerd. Dit geldt voor de prestatie-indicatoren 'Kwaliteit van de Productie AKW' en 'Ontwikkeling binnen Sociaal Beleid'. Daardoor laat de SVB kansen liggen om bij de uitvoering van de AKW tijdig en gericht bij te sturen en ontbreekt het de SVB aan waardevolle sturingsinformatie om de oorzaken van de snelle uitstroom van personeel en het daarmee gepaard gaande kwaliteitsverlies, adequaat aan te kunnen pakken.

De SVB is in het jaar 2002 binnen de begroting gebleven. Gegeven de definitie in de modelverantwoording van de prestatie-indicator doelmatigheid stelt IWI dat de SVB doelmatig is. De inspectie stelt vast dat de productie van de SVB is achtergebleven bij de prognose.²⁷

Wetten en regelingen

Het totale onrechtmatigheidspercentage van de SVB blijft onder de wettelijke norm van één procent. De SVB heeft de AOW, de AKW en de TOG rechtmatig uitgevoerd. Bij de Anw en de TAS is de financiële rechtmatigheid ten opzichte van het jaar 2000 weliswaar verbeterd, maar is de SVB er nog niet in geslaagd om binnen de norm van één procent te blijven. De verbetering op het terrein van de Anw is het gevolg van extra inspanningen van de SVB.

²⁶ Kwaliteit van de productie; kwaliteit van de dienstverlening; sociaal beleid en doelmatigheid.

²⁷ 3,8 procent minder productie AOW/Anw dan voorspeld en 0,5 procent meer productie AKW dan voorzien.

Bij de AOW is het onrechtmatigheidspercentage ruim onder de één procent gebleven, maar is de onrechtmatigheid ten opzichte van vorig jaar wel verdubbeld. De inspectie constateert ook uit de steekproeven van de interne accountantsdienst van de SVB dat zowel bij de Anw als bij de overige wetten er naast de financiële fouten nog wel formele fouten voorkomen.²⁸ Deze vertalen zich niet in financiële fouten maar geven wel aan dat de wetsuitvoering op dit aspect meer aandacht nodig heeft. Ook maakt de SVB veel fouten bij het afwijzen van aanvragen.²⁹

²⁸ AOW 14 procent;
Anw 33 procent;
AKW 48 procent;
TOG 58 procent van de
onderzochte gevallen.

²⁹ AOW 2,2 procent;
Anw 3,79 procent.

IWI constateert dat al enige jaren de buitenlandse gevalsbehandeling (en ook handmatige gevalsbehandeling) relatief veel fouten bevat. Dit betreft weliswaar een beperkte groep, maar binnen de AOW neemt de omvang ervan toe. Ook hier bestaat de noodzaak tot directe bijsturing.

Klachten en dienstverlening

De SVB heeft veel aandacht voor klachten, zowel voor de tijdigheid als voor de manier van afhandeling, de beperking van het aantal klachten en het komen tot een analyse van de oorzaken van klachten. Deze manier zou SVB ook moeten toepassen met betrekking tot bezwaar en beroep. Immers, er zijn zestien duizend beroeps- en bezwaarschriften tegenover zestienhonderd klachten. Uit de cijfers blijkt dat de SVB ongeveer 3,7 miljoen euro aan loonkosten besteedt aan het afhandelen van de beroeps- en bezwaarschriften. Dit terwijl zestig procent van de bezwaarschriften ongegrond is.

Op het gebied van 'kwaliteit van dienstverlening' is geen verantwoording aangetroffen met betrekking tot de door de SVB hierover gedefinieerde doelstellingen, zoals klanttevredenheid en het functioneren callcenters.

Uit onderzoek van de inspectie blijkt dat de vestigingen veel activiteiten in het kader van kwaliteit van dienstverlening ontplooiën, maar dat er geen eenduidige centrale sturing is. Op basis van recent onderzoek naar de realisatie van de strategie voor de informatietechnologie van de SVB komt IWI tot de conclusie dat voor een fors aantal activiteiten in het kader van de kwaliteit van de dienstverlening procesaanpassing nodig is. Het uitblijven van procesaanpassing vormt een risico omdat de huidige applicaties de verschillende vormen van klantcontacten slechts ten dele kunnen ondersteunen. Wat betreft de kwaliteit van de dienstverlening is het positief dat de SVB onderkent dat ze meer doelgroepgericht moeten werken. Daarnaast is IWI positief over de adequate invulling die de SVB aan cliëntenparticipatie geeft.

ICT

Binnen ICT vormt het dienstenniveaubeheer een belangrijk aandachtsgebied. IWI constateert dat de SVB het dienstenniveaubeheer met de externe serviceprovider op een beheerste wijze uitvoert. Er zijn korte communicatielijnen tussen de SVB en de externe serviceprovider, waardoor de SVB snel kan bijsturen. Ook op strategisch niveau stuurt de SVB adequaat bij. Een goed voorbeeld hiervan is de retrotransitie, waarbij de SVB flexibel inspeelt op veranderingen in de markt.³⁰ Ook is er een goede beheerscyclus aanwezig op het capaciteitsbeslag waardoor de kosten voor ICT beperkt blijven.

³⁰ Retrotransitie is een gereedliggend scenario voor uitbesteding van geautomatiseerde gegevensverwerking naar een extern computercentrum.

IWI constateert op basis van recent onderzoek dat de afgelopen jaren grote projecten zijn gerealiseerd. De aanpak van nieuwe zaken op ICT gebied is getemporeerd. Wanneer de SVB niet op korte termijn overgaat tot het programmeren en concretiseren van een aantal vervolgstappen (zoals herontwerp van de geautomatiseerde bedrijfsystemen AKW en AOW/Anw) ontstaan risico's voor het behouden van het huidige niveau van klantgericht werken. Zo heeft de SVB bijvoorbeeld een informatiebeleid en een beveiligingsbeleid opgesteld, maar wacht dit nog op uitvoering.

Personeelsbeleid

De verantwoording over het sociaal beleid is summier. Al enige jaren maakt de SVB zich zorgen met betrekking tot het werven, opleiden en behouden van kwalitatief goed personeel. De lange opleidingstijd (bedrijfsopleiding en ervaring) gecombineerd met de brede functieontwerpen bij de SVB maakt dat de terugverdientijd van de opleidingen relatief lang is. Omdat de uitstroom van personeel zich voornamelijk voordoet onder betrekkelijk nieuwe medewerkers, vormen de opleidingen een dure investering voor de SVB. De SVB geeft te kennen dat zij bewust voor deze opzet gekozen heeft. De inspectie constateert dat de SVB niet al het geld dat was begroot voor personeelskosten heeft gebruikt. De SVB geeft mede als reden aan dat er meer jonge, onervaren medewerkers zijn aangetrokken.

2.4 Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen

Introductie

UWV is sinds 1 januari 2002 verantwoordelijk voor de uitvoering van de werknemersverzekeringen. In het kort komt het er op neer dat UWV tot taak heeft voor werklozen en arbeidsgehandicapten de arbeidsparticipatie te stimuleren en als dit niet lukt te zorgen voor een inkomensvervangende uitkering. UWV dient dit juist, tijdig en zo efficiënt mogelijk te doen. UWV is ontstaan uit de voormalige vijf uitvoeringsinstellingen en het Landelijk instituut sociale verzekeringen (Lisv). UWV is bezig met een aantal zeer grote veranderingstrajecten, te weten de fusie van zes organisaties tot één UWV, de implementatie van SUWI en de Wvp. De komende jaren zal UWV nog veel inspanningen moeten steken in de implementatie van Walvis en het project SUB.

Oordeel

Ondanks de omvangrijke taak waarvoor UWV zich gesteld ziet, is er continuïteit gebleven in de uitvoering van de sociale uitkeringen. Handhaven van de kwaliteit is een hoge doelstelling gebleken. De rechtmatigheid bij de meeste wetten, de tijdigheid WWV, en de kwaliteit van het medisch en arbeidskundig handelen zijn in meer of mindere mate verslechterd. De sturing op productie lijkt de kwaliteitsverbetering en -borging onder druk te zetten. Positief is dat er op belangrijke onderdelen achterstanden zijn weggewerkt dan wel teruggedrongen. UWV heeft een aantal maatregelen getroffen om tot kwaliteitsverbetering te komen.

De inspectie ziet gunstige ontwikkelingen op het gebied van het bevorderen van arbeidsparticipatie, bijvoorbeeld de inkoop van reïntegratietrajecten.

De informatievoorziening is al enige jaren een punt van zorg en nog niet op orde. De inspectie ziet het verder op orde brengen van de informatievoorziening als een zeer essentieel punt voor de interne sturing van UWV, voor de werking van het in de Wet SUWI bedoelde sturingsmodel en voor het uitkeringsproces.

De inspectie ziet de komende jaren als belangrijkste risico voor de uitvoering van de werknemersverzekeringen het geheel aan veranderingstrajecten binnen UWV, in het bijzonder de integratie van uitvoeringsprocessen en ICT-systemen.

Kwaliteit van de verantwoordingsinformatie

Mede gelet op de omvangrijke opdracht waarvoor UWV zich gesteld ziet, spreekt IWV waardering uit voor het tijdig opleveren van het jaarverslag en het rapport van bevindingen van de accountantsdienst.

Uit de afspraken met de minister over de verantwoording vloeit voort dat UWV zich over 2002 niet hoeft te verantwoorden over de doelmatigheid, geen bedrijfsvoeringsmededeling hoeft af te geven en geen zekerheid hoeft te bieden over de ordelijke en controleerbare totstandkoming van informatie in het jaarverslag.

Het jaarverslag van UWV kent soms een zelfkritische toonzetting, met een begrijpelijke verwijzing naar de omvangrijke taak die UWV moet uitvoeren. Dit neemt niet weg dat het verslag op onderdelen een te positief beeld geeft van de resultaten over 2002. Met name geldt dit voor de prestaties op het gebied van de rechtmatigheid en de kwaliteit van het keuringsproces.

De inspectie deelt niet de interpretatie die de accountantsdienst bij de onderbouwing van de accountantsverklaring heeft gegeven van het huidige controleprotocol. De interpretatie van de inspectie zou zo tot een accountantsverklaring met beperking hebben geleid bij de jaarrekening 2002 UWV.

Kwaliteit van de uitvoering

Een van de doelstellingen van SUWI is dat arbeidsparticipatie meer bevorderd moet worden. Het adagium is werk boven uitkering. UWV heeft als hoogste doelstelling van de organisatie benoemd om werk te stimuleren en als dat niet lukt, snel een uitkering te verstrekken. Naast deze accentverschuiving en alle andere veranderingen die UWV moet realiseren, dient UWV de wettelijke taken op voldoende niveau uit te voeren.

Werk

Voor werknemers zonder vaste werkgever, zoals uitzendkrachten, is UWV verantwoordelijk om hen in het eerste ziektejaar te begeleiden. UWV treedt dan op als een arbodienst. Voor alle andere zieke werknemers probeert UWV te voorkomen dat zij in de WAO terechtkomen (poortwachter). Indien de ziekte langer duurt, bevordert UWV de arbeidsparticipatie via het inzetten van reïntegratietrajecten en -instrumenten. Een belangrijke doelstelling bij het bevorderen van arbeidsparticipatie is de sluitende aanpak. De sluitende aanpak heeft tot doel alle werklozen en arbeidsgehandicapten die nog mogelijkheden hebben om te werken een reïntegratietraject aan te bieden. UWV moet deze reïntegratietrajecten inkopen bij private reïntegratiebedrijven. De reïntegratiebedrijven selecteert UWV jaarlijks via aanbestedingsprocedures.

De extra aandacht voor werk heeft er toe geleid dat UWV in 2002 veel capaciteit heeft gestoken in het versterken van zijn rol als arbodienst en de invoering van het casemanagement.³¹ Verder heeft UWV de aanbestedingsprocedure bij reïntegratietrajecten verscherpt en de op 1 april 2002 inwerking getreden Wvp geïmplementeerd. UWV heeft initiatieven ontplooid om de effecten van de reïntegratie-inspanningen in de toekomst te kunnen meten.

Bij de sluitende aanpak concludeert IWI dat UWV de eigen doelstelling voor 2002 niet volledig heeft gerealiseerd. De doelstellingen ten aanzien van de plaatsingen na het inzetten van een reïntegratietraject lijkt UWV te halen.³² Opvallend zijn verder de hoge uitvalpercentages, mensen die uiteindelijk niet in een reïntegratietraject worden genomen. UWV doet momenteel onderzoek naar de oorzaken.³³ UWV mag twintig procent van de in te kopen trajecten buiten de aanbestedingsprocedure om inkopen. Doel hiervan is onder meer om kleinere reïntegratiebedrijven en nieuwe bedrijven een kans te geven op de reïntegratiemarkt en te kunnen experimenteren met specifieke doelgroepen die niet via reguliere trajecten geholpen kunnen worden. Niet duidelijk is waarom UWV deze ruimte slechts zeer beperkt benut heeft.

³¹ Alhoewel het begrip case-management nog niet uitgekristalliseerd is en bij werkloosheid en arbeidsongeschiktheid verschillend wordt ingevuld, zou een casemanager omschreven kunnen worden als het aanspreekpunt voor een uitkeringsgerechtigde voor zowel uitkeringsaspecten, reïntegratieaspecten als handhavingsaspecten.

³² De norm is dertig procent plaatsingen bij arbeidsongeschiktheid en veertig procent bij werkloosheid. Nog niet alle trajecten zijn afgerond en een plaatsing kan pas geteld worden na werkherhervatting van zes maanden, waardoor de definitieve cijfers pas later beschikbaar komen.

³³ Stand van zaken per 1 oktober 2002: gemiddeld 17,1 procent leidt tot uitval.

Bij de wettelijk verplichte herbeoordelingen kijkt UWV nog te weinig naar de reïntegratiemogelijkheden. Hierdoor bestaat het risico dat mensen met mogelijkheden tot reïntegratie onnodig lang als arbeidsongeschikt geregistreerd staan. UWV tracht meer zicht op onbenutte reïntegratiemogelijkheden te krijgen via een aantal pilots.

Uitkering

Als er geen werk is, moet UWV tijdig een juiste uitkering verstrekken. De prestaties van UWV op deze aspecten worden uitgedrukt in tijdigheids- en rechtmatigheidspercentages. Een belangrijk aspect bij de rechtmatigheid van arbeidsongeschiktheidsuitkeringen is de vaststelling van de mate van arbeidsgeschiktheid door verzekeringsartsen en arbeidsdeskundigen. Dat aspect maakt, overigens conform de geldende wet- en regelgeving, geen onderdeel uit van de rechtmatigheidscijfers.

Rechtmatigheid

UWV heeft zich voor 2002 ten doel gesteld de rechtmatigheid te handhaven op het niveau van 2001. In 2002 is er bij de bepaling van de rechtmatigheidspercentages voor het eerst gewerkt met een nieuwe definitie. Voor UWV betekende deze aanpassing in het controlejaar 2002 dat alle onrechtmatigheden ontstaan voor 2002 niet meer hoefden te worden meegewogen in de percentages. Om de effecten van deze nieuwe methodiek inzichtelijk te maken geven we in tabel 3 de resultaten, in termen van de onrechtmatigheidspercentages, waarbij we ter vergelijking de cijfers van 2001 naar de nieuwe definitie hebben omgezet.

Tabel 2
Onrechtmatigheidspercentages

Wet ³⁴	Lasten 2002 (x € 1.000.000)	Percentages ³⁵ 2002 conform nieuwe definitie	Percentages 2001 conform nieuwe definitie	Percentages 2001 conform oude definitie
WAO	12.011	0,2	0,2	1,4
Waz	584	4,5	1,2	3,3
Rea	693	5,4	1,9	3,6
ZW	1.124	9,1	2,0	3,6
BIA	8	7,0	2,0	5,8
Wajong	1.584	0,9	0,7	1,3
Wazo	856	3,8	4,2	4,2
TW	287	6,3	2,1	3,7
WWV	3.939	4,6	2,9	10,4

NB: WAO, ZW, Rea, Waz, Wajong en Wazo is exclusief sociaal medische claimbeoordeling. Volgens eigen controles van UWV zijn 13,7 procent van de medische beoordelingen en 7,2 procent van de arbeidskundige beoordelingen onrechtmatig, met mogelijke gevolgen voor de uitkering.

Uit de tabel volgt dat voor de meeste wetten de rechtmatigheid in 2002 is verslechterd en UWV zijn doelstelling om het niveau 2001 te behouden niet heeft gehaald. In 2002 heeft UWV vooral gestuurd op de aspecten tijdigheid en productiviteit en minder op de kwaliteit van het rechtmatigheidshandelen. Dit komt omdat UWV prioriteit gaf aan het wegwerken van de achterstanden. Daarnaast had UWV te kampen met personeelsproblemen. UWV heeft in 2002 wel gewerkt aan het ontwikkelen en implementeren van één uniform meet- en verbeterstelsel. Hiermee zijn de randvoorwaarden voor sturing op de kwaliteit voor de toekomst adequaat opgepakt.

³⁴ De afkortingen van de wetten staan volledig uitgeschreven in de lijst van afkortingen.

³⁵ De door UWV berekende rechtmatigheidspercentages 2002 zijn niet tot stand gekomen op basis van een statistische steekproef. Voor de percentages van 2001 geldt dit wel. De percentages over 2002 beschouwt IWI als indicatief.

Tijdigheid

De tijdigheid van het afhandelen van de aanvragen WW is ver onder de norm voor 2002 gebleven. De oorzaken hiervan zijn een sterke toename van het aantal WW-aanvragen, onvoldoende personeel en vertraagde en/of onvolledige aanlevering van gegevens door het CWI. Voor dit laatste hadden de voormalige uitvoeringsinstellingen al gewaarschuwd. UWV heeft in zijn kwartaalrapportages ook aangegeven hierdoor de norm niet te kunnen halen. UWV heeft maatregelen getroffen waardoor het een groei in achterstanden in 2002 kon ombuigen in een daling. Ook zijn nadere afspraken met CWI gemaakt om tot een tijdige en volledige aanlevering van dossiers in 2003 te komen.

De afgesproken norm voor de tijdigheid van de claimbeoordeling ZW is gehaald. De tijdigheid voor claimbeoordeling van aanvragen voor arbeidsongeschiktheidsregelingen en de eerste- en vijfdejaars herbeoordelingen is verbeterd ten opzichte van 2001, echter de afgesproken norm voor 2002 is niet gehaald.

Sociaal medisch handelen

UWV heeft de achterstanden bij de eerste beoordelingen van WAO-aanvragen tot aanvaardbare proporties teruggebracht. Dit komt omdat UWV hier de prioriteit gelegd heeft en omdat tegelijkertijd het aantal aanvragen is gedaald. De achterstanden bij de herbeoordelingen zijn nog groot. UWV heeft met de minister afgesproken deze achterstanden eind 2003 weggewerkt te hebben door het inzetten van niet-medici en het inrichten van centra speciaal voor het uitvoeren van herbeoordelingen.

IWI constateert dat UWV een verdere professionalisering en verbetering van de keuringspraktijk nog niet gerealiseerd heeft. De medische en arbeidskundige dossiers bevatten meer dan in 2001 tekortkomingen die mogelijke gevolgen hebben voor de rechtmatigheid van de uitkeringen; de sturing van artsen en arbeidsdeskundigen is nog steeds primair gericht op het wegwerken van achterstanden en minder op kwaliteit. UWV heeft initiatieven ontplooid ter verbetering van het proces van arbeidskundige beoordeling.

Premie-inning

Rechtmatigheid en tijdigheid

IWI heeft vastgesteld dat de accountantsdienst onvoldoende controlewerkzaamheden heeft verricht, waardoor de oordeelsvorming over de rechtmatigheid van de premiebaten niet volledig is. Hierdoor bestaat onvoldoende zekerheid over de rechtmatigheid van de premie-inning in 2002.

Verbetering kwaliteit administratieve organisatie en interne controle

UWV heeft in 2002 verbetermaatregelen getroffen of aangekondigd naar aanleiding van de in voorgaande jaren geconstateerde tekortkomingen in onder meer de uitvoering van het Boetebesluit Werkgevers, de heffing van de gedifferentieerde premie WAO en premie-incasso. Deze verbetermaatregelen zullen echter pas op zijn vroegst in 2003 effect sorteren. De basisregistraties zijn sterk vervuild. De inspectie vindt dit een groot risico, gelet op het belang van een schone basisregistratie voor een goede bedrijfsvoering, mede in het licht van de wetsvoorstellen Walvis/SUB.

Handhaving

Handhaving is het bevorderen dat wetten en regelingen in overeenstemming met hun doel en strekking worden uitgevoerd. Het handhavingsbeleid is gericht op het voorkomen en bestrijden van misbruik en oneigenlijk gebruik. Voorlopig is door UWV nog gewerkt vanuit de handhavingsrisico's, die golden vóór de UWV-vorming. UWV heeft een verbeterplan voor de jaren 2002-2003 opgesteld, waarvan de implementatie is voorzien in 2003.

Een belangrijk middel om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen is dat bij overtreding boeten worden opgelegd overeenkomstig de Wet Boeten en maatregelen. Bij de divisie arbeidsgeschiktheid is deze wet beperkt uitgevoerd omdat prioriteit is gegeven aan de implementatie van de Wvp, nieuwe aanvragen en het wegwerken van achterstanden. De beheersmaatregelen rond de uitvoering van deze wet liggen niet op het vereiste niveau.

Bedrijfsvoering

Nulmeting Ernst & Young

Onderzoeksbureau Ernst & Young heeft op verzoek van UWV de risico's binnen de UWV-organisatie bij de start in beeld gebracht. Dit heeft ondermeer geleid tot het herformuleren van doelstellingen en het treffen van maatregelen om de risico's weg te nemen dan wel te beheersen. Een vervolgonderzoek door Ernst & Young moet aangeven in hoeverre UWV hierin geslaagd is.

Aansturing verandering- en verbetertrajecten

Het complex van veranderingstrajecten, in het bijzonder de integratie van uitvoeringsprocessen en ICT-systemen, is een groot risico. Om de aansturing te verbeteren is in de tweede helft van 2002 een aantal grote veranderingstrajecten onder regie van de Raad van Bestuur geplaatst. Verder heeft UWV voor de coördinatie van alle projecten/programma's eind 2002 een afdeling ingericht. Een van de activiteiten van deze afdeling is het vaststellen van de voortgangsfasen in het gehele fusietraject. Daardoor is het eenvoudiger om de voortgang in zijn geheel te sturen.

Informatievoorziening

Het werken met vijf verschillende processen en systemen, nog overgebleven van de vijf voormalige uitvoeringsinstellingen, brengt risico's met zich mee voor de informatievoorziening. Voor wat betreft de kwantitatieve informatievoorziening heeft UWV in 2002 duidelijke vorderingen gemaakt bij het integreren van de informatiestromen. De betrouwbaarheid van de gegevens en de cijfers van de voormalige uitvoeringsinstellingen zijn echter nog niet op voldoende niveau. De rapportages vanuit de regio's zijn qua opzet en inhoud niet uniform en vooral gericht op productie en budget.

ICT

In voorgaande jaren zijn bij de voormalige uitvoeringsinstellingen risico's gesignaleerd betreffende privacybescherming en informatiebeveiliging. In 2002 heeft UWV gekozen voor een integrale aanpak van deze problematiek. De in gang gezette verbeteracties hebben in beperkte mate tot concrete resultaten geleid. De risico's blijven daarom punten van zorg.

Bij UWV is een groot deel van de ICT-dienstverlening uitbesteed. Bij uitbesteding is van groot belang dat er voldoende zekerheid bestaat over de kwaliteit van de bij de ICT-leveranciers getroffen beheersings- en beveiligingsmaatregelen. Op dit moment heeft UWV onvoldoende inzicht kunnen geven in deze aspecten. De beschikbare informatie geeft, gelet op de aard en omvang van de hierin gesignaleerde tekortkomingen, reden tot zorg.

Bevorderen van doelmatigheid

Een oordeel over de vraag hoe efficiënt UWV is geweest, is pas mogelijk als er een relatie kan worden gelegd tussen de gemaakte kosten en de geleverde prestaties. Dit is nu nog niet mogelijk. De minister heeft UWV nadrukkelijk verzocht in het jaarverslag aan te geven welke inspanning het in 2002 heeft verricht om de doelmatigheid te bevorderen. De verantwoording van UWV biedt hierover niet voldoende inzicht. UWV stelt dat het binnen het toegekende budget is gebleven. In de projectkosten zijn echter ook

reguliere kosten opgenomen, terwijl dit niet met de minister van SZW was afgesproken. Feitelijk is sprake van budgetoverschrijding van de reguliere kosten.

Financieel beheer

UWV heeft met de minister van SZW de afspraak gemaakt om het financiële beheer eind 2002 op orde te hebben. Hierin is UWV nog niet geslaagd. UWV heeft wel maatregelen genomen om de daarmee samenhangende risico's weg te nemen.

De in voorgaande jaren geconstateerde risico's bij de voormalige uitvoeringsinstanties op het gebied van Europese aanbesteding zijn voor nieuwe raamcontracten voldoende onder controle. UWV heeft in 2002 een ISO-gecertificeerde aanbestedingsprocedure ingevoerd.³⁶ IWV constateert dat met name in de eerste helft van 2002 inkopen zijn verricht buiten de aanbestedingsprocedure om waardoor er geen zekerheid is dat de Europese aanbestedingsregels in deze situaties voldoende zijn nageleefd.

³⁶ ISO staat voor International Organization for Standardization.

Non-discriminatiecode

De inspectie dient op grond van de Wet SUWI eens per twee jaar een verslag op te stellen over de naleving en de effectiviteit van de artikelen 22 en 31 van de Wet SUWI, waarin CWI en UWV wordt opgedragen te waken tegen discriminatie en daartoe een non-discriminatiecode op te stellen. De wetgever beoogt dat CWI en UWV met een dergelijke gedragscode in ieder geval discriminatie wegens ras, etnische afstamming, sekse, seksuele geaardheid, leeftijd en handicap tegengaan bij hun handelen. IWV dient haar verslag de eerste maal vóór 1 mei 2003 en daarna eens per twee jaar vóór 1 mei uit te brengen. Voor CWI staat de conclusie in paragraaf 2.5.

De inspectie concludeert dat UWV in 2002 weliswaar voorbereidingen heeft getroffen maar nog geen volledige uitvoering heeft gegeven aan artikel 31 Wet SUWI. De inspectie constateert dat UWV inmiddels een non-discriminatiecode heeft vastgesteld.

2.5 Centrale organisatie Werk en Inkomen

Introductie

CWI met haar 130 vestigingen van het CWI is sinds 1 januari 2002 de organisatie waar de burger zich meldt voor werk en inkomen (de werkzoekende) en voor vacature-invulling (de werkgever). De taken van CWI zijn als volgt:

- Het transparant maken van de arbeidsmarkt;
- Werkintake: een gesprek waarbij CWI nagaat of ze een burger aan werk kan helpen;
- Het zorgdragen voor de bemiddeling naar werk van cliënten met een korte afstand tot de arbeidsmarkt, burgers die waarschijnlijk binnen zes maanden na ontstane werkloosheid weer aan het werk zijn, en voor een kwalificerende intake, waarbij voor cliënten voor wie deze verwachting er niet is, de afstand tot de arbeidsmarkt wordt vastgesteld;
- Vacaturevervulling;
- Uitkeringsintake: als een burger in aanmerking komt voor een uitkering op grond van de WW, de Abw of de loaw, verzamelt CWI de benodigde gegevens en geeft deze door aan UWV of gemeenten, die een beslissing nemen over het recht op uitkering;
- Het verlenen van ontslagvergunningen.

CWI voert ook nog een aantal andere taken uit, waaronder het verstrekken van arbeidsmarkt-informatie, en ook andere wetten, zoals de Wet arbeid vreemdelingen.

CWI is als een nieuwe organisatie gestart. Het personeel was afkomstig van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie, uitvoeringsinstellingen en gemeenten. CWI startte

hierdoor met medewerkers die niet allemaal berekend waren op hun nieuwe taken. Verschillen in de werkcultuur moesten worden overbrugd. Verder begon CWI met een ICT-infrastructuur die onvoldoende aansloot bij de hedendaagse technologie en informatiebehoefte van een organisatie. IWI stelt vast dat deze startpositie invloed heeft gehad op de uitvoering van taken door CWI. De minister van SZW heeft de nieuwe organisatie ruimte geboden tot 2006 te groeien naar de optimale situatie. IWI houdt met dit groeipad rekening bij haar oordeelsvorming.

Oordeel

CWI is een organisatie in opbouw en heeft in 2002 te maken gehad met aanloopproblemen, deels veroorzaakt door het onvoldoende toegerust zijn op de uit te voeren taken en deels als gevolg van de conjuncturele ontwikkelingen. CWI heeft veel menskracht gezet op de uitkeringsintake. De arbeidsbemiddeling en in het bijzonder de dienstverlening aan werkgevers heeft hieronder te lijden gehad. CWI onderkent dat zelf ook en heeft verbeteracties ingezet om de doelstelling werk boven uitkering meer recht te doen. Na de beginperiode, waarin de prestaties achterbleven bij de gestelde normen, zijn deze prestaties verbeterd.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering heeft CWI in 2002 zowel op het vlak van financieel beheer, ICT als personeelsbeleid veel aangepakt. De kwaliteit van de kwantitatieve informatie is nog niet op orde. Het ontbreekt nog aan voldoende grondige analyses van achterblijvende prestaties en de oorzaken daarvan. De Raad van Bestuur van CWI heeft inmiddels maatregelen getroffen om verbeteringen te realiseren.

De inspectie ziet als de belangrijkste risico's voor 2003 en volgende jaren:

- Gelet op de dalende conjunctuur en de toeloop van nieuwe klanten vreest IWI dat CWI ook in 2003 ondanks de genomen maatregelen niet voldoende zal toekomen aan het realiseren van de doelstelling werk boven uitkering;
- Door de werkdruk zal in 2003 volgens IWI het verder opleiden van personeel onder druk blijven staan;
- Totdat de in gang gezette vernieuwingen in de ICT geïmplementeerd zijn, is de ondersteuning van het primaire proces met ICT suboptimaal en bestaat een verhoogd risico op fouten;
- De kwaliteit van de kwantitatieve informatie is nog niet op orde. Hierdoor vindt sturing en beheersing van processen plaats op deels onvolledige en deels onbetrouwbare informatie;

Kwaliteit van de verantwoordingsinformatie

CWI dient zich uiterlijk op 15 maart over het voorgaande jaar te verantwoorden, dit heeft CWI dit jaar niet gehaald. De verantwoordingsrapportage over 2002 is in april verschenen. Hierdoor heeft IWI zich geen oordeel over de kwaliteit van de verantwoording kunnen vormen. Ook verviel daarmee een belangrijke bron van informatie voor het oordeel over de kwaliteit van de uitvoering. Het oordeel over de verantwoording en het oordeel over de compleetheid van de verantwoording zal de inspectie in juni 2003 aan de minister van SZW aanbieden.

Kwaliteit van de uitvoering

Voor haar oordeel over de kwaliteit van de uitvoering baseert IWI zich deels op het jaarverslag van CWI. Verder heeft IWI haar oordeel gebaseerd op niet gevalideerde kwartaalinformatie van CWI, op eigen onderzoek en op onderzoek van derden. CWI heeft aangegeven dat de kwantitatieve informatie, die staat in haar kwartaalrapportages en jaarverslag, niet volledig en niet altijd betrouwbaar is. Voorts is IWI gebleken dat CWI zich met name verantwoordt over de kwantiteit van dienstverlening en minder ingaat op de kwaliteit hiervan.

Primair proces

Activiteiten sector Juridische Zaken

Bij onderzoek van een beperkt deel van de uitvoering van de ontslagtaak op grond van het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen 1945 en een beperkt onderzoek naar het behandelen van aanvragen van tewerkstellingsvergunningen heeft IWI geconstateerd dat dit deel van de uitvoering rechtmatig was. CWI heeft in 2002 verdere maatregelen in gang gezet om te komen tot een uniforme uitvoering en gelijkheid in de gevalsbehandeling.

De sector Juridische Zaken is in 2002 direct geconfronteerd met de gevolgen van de economische omslag in de vorm van een hausse van ontslagaanvragen. Terwijl CWI in het bedrijfsplan uitging van een planning van 46.000 aanvragen, kwamen er uiteindelijk ongeveer 71.000 binnen. Door maatregelen in de uitvoering heeft Juridische Zaken deze groei kunnen opvangen, terwijl de tijdigheid van behandeling bleef voldoen aan de norm die SZW daarvoor heeft gesteld.

Arbeidsbemiddeling

De reguliere activiteiten voor actieve bemiddeling van werkzoekenden en de benadering van werkgevers is in 2002 beneden de ramingen gebleven. Een belangrijke oorzaak daarvan is de nadruk die heeft gelegen op de uitkeringsintake, mede als gevolg van de druk die door UWV en gemeenten is uitgeoefend op een tijdige en volledige overdracht van de intakegegevens. Wel geeft CWI aan succes te hebben geboekt op bijzondere projecten zoals het project met MKB Nederland, als gevolg van een intensieve begeleiding van de werkzoekende en een actieve rol naar werkgevers.

Om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt bij elkaar te brengen, heeft CWI de website werk.nl ontwikkeld. De bezoeken door geïnteresseerden aan deze website hebben een hoge vlucht genomen. IWI vindt dit bemoedigend. CWI is inmiddels bezig inzichtelijk te maken in hoeverre de bezoeken ook leiden tot uitstroom van (niet werkende) werkzoekenden.

Uitkeringsintake

Het aantal WW-dossiers dat CWI tijdig en volledig overdraagt aan UWV ligt onder de norm die gesteld is voor 2002. Gedurende het jaar is er wel een stijgende lijn in de volledige en tijdige overdracht van uitkeringsdossiers WW. Het aantal tijdig overgedragen uitkeringsintakes voor de Abw ligt boven de norm. Het percentage volledig overgedragen uitkeringsintakes Abw blijft achter, maar neemt wel toe. Bij de betrouwbaarheid en betekenis van de cijfers plaatst IWI kanttekeningen, onder meer omdat met gemeenten over tijdigheid uiteenlopende afspraken en over volledigheid nauwelijks afspraken zijn gemaakt.

Op basis van onderzoeken die CWI in maart en oktober 2002 heeft laten uitvoeren op de uitkeringsintake, stelt IWI vast dat bestaande verschillen in uitvoering van het intakeproces op de verschillende CWI-vestigingen, ten aanzien van kwaliteitscontroles op het proces en de inadequate registratie, nog niet zijn opgelost. CWI heeft in overleg met de ketenpartners nieuwe, eenduidige definities vastgesteld die met ingang van 2003 worden toegepast.

IWI constateert dat CWI geen informatie verstrekt over de juistheid van verrichte intakes. Voor de ketenpartners is, naast de compleetheid, de juistheid van de overgedragen dossiers doorslaggevend voor de vraag of zij hun beschikking kunnen baseren op de overgedragen informatie.

De uitvoering en het effect van handhavingsactiviteiten, waaronder identiteitscontrole, zijn nog onvoldoende zichtbaar. Het gespecificeerd verantwoordt hierover en over kennisgevingen van mogelijk verwijtbaar gedrag van cliënten aan de ketenpartners vindt nog niet plaats. IWI merkt op dat de ketenpartners evenmin terugkoppelen over wat met ontvangen kennisgevingen is gedaan.

Bedrijfsvoering

Sturing en beheersing

CWI heeft in opzet een goede basis voor de sturing van de organisatie. SUWI-doelstellingen zijn verwerkt, een omgevingsanalyse is gemaakt en de doelstellingen van CWI zijn onderverdeeld in subdoelstellingen. Voor het verwezenlijken van deze doelstellingen en plannen wordt de organisatie onder andere aangestuurd via managementcontracten. Voor het monitoren van de organisatie gebruikt CWI informatie uit het Management Informatie Portaal (MIP). CWI geeft aan dat de gegevens uit het MIP in 2002 nog niet betrouwbaar zijn, bijvoorbeeld waar het gaat om correcte kwantitatieve informatie. Inmiddels heeft de Raad van Bestuur maatregelen getroffen om dit nauwkeurig te volgen. IWI is van mening dat de geleverde (externe) verantwoordingsinformatie een te beperkt beeld van de uitvoering geeft, doordat CWI geen grondige analyse geeft wanneer zij van doelstellingen afwijkt, of deze niet of onvoldoende realiseert. IWI heeft beperkt zicht op het proces van bijsturing van CWI.

Personeelsbeleid

Het personeel vormt een belangrijke succesfactor voor het uitvoeren van de diverse taken door CWI. IWI heeft geconstateerd dat het opleiden van personeel is achtergebleven bij de planning. Hierdoor is slechts de helft van de medewerkers breed inzetbaar. Intensivering van opleidingen om tot multi-specialisten (adviseurs die op meerdere taakvelden kunnen werken) te komen en daarmee de kwaliteit van de dienstverlening te verhogen, verdient voortdurende aandacht. IWI constateert dat de sturing en beheersing van het totale proces, ondersteund door een goed personeelsregistratiesysteem en verbeteringen van de betrouwbaarheid van de personeelscijfers eveneens aandacht behoeven.

CWI is er in geslaagd het ziekteverzuim in 2002 sterk terug te dringen door de introductie van een nieuw arbo- en ziekteverzuimbeleid. Het ziekteverzuim daalde van 11 naar 8,8 procent.

Financieel beheer

Het financieel beheer van CWI was in 2002 in opzet nog niet op orde. Vastgesteld is dat dit beheer niet op eenduidige wijze binnen CWI is belegd en dat de planning- en controlcyclus op dit punt nog niet voldoet aan de daaraan te stellen eisen. Voorts sluiten de beschrijvingen van de administratieve organisatie niet voldoende aan bij de organisatiestructuur. In 2003 wil CWI de financiële administratie op orde hebben. Voor 2006 moet een situatie zijn bereikt waarin de organisatie volledig in control is.

ICT

De voornemens die CWI zich begin 2002 gesteld heeft, zijn deels bereikt. In 2002 heeft CWI besloten het automatiseringssysteem CWIntake stop te zetten en de prioriteit te leggen bij het overleven en daarom op ICT-gebied de nadruk gelegd op operationeel niveau zoals het installeren van één netwerk bij alle CWI-vestigingen en nieuwe kantoorautomatisering. Ook de realisatie van de website werk.nl en digitale formulieren zijn te kenschetsen als majeure mijlpalen. Waar het gaat om informatiebeleid en beveiligingsbeleid heeft CWI nog weinig resultaten behaald. De componentsgewijze aanpak voor de nieuwe ICT-infrastructuur en -systemen ziet er beheerst uit. Op het gebied van beveiliging, continuïteit, dienstenniveaubeheer en administratieve organisatie/interne controle heeft CWI de zaken nog niet op orde.

Non-discriminatiecode

De inspectie concludeert dat CWI in 2002 activiteiten heeft ondernomen om te waken tegen discriminatie en een non-discriminatiecode heeft vastgesteld ingevolge artikel 31 van de Wet SUWI.

2.6 Bureau Keteninformatisering Werk en Inkomen

Introductie

BKWI is een organisatie van ongeveer dertig medewerkers die sinds 1 januari 2002 operationeel is. De oorsprong van BKWI ligt in de Wet en de Regeling SUWI. Om de beleidsdoelstellingen van werk boven uitkering, rechtmatigheid en doelmatigheid van uitvoering en een klantgerichte dienstverlening met behulp van ICT te bewerkstelligen, ontstond er behoefte aan een organisatie als BKWI. CWI kreeg de opdracht een organisatie in te richten die het beheer en de ontwikkeling van de informatisering binnen de keten op actieve wijze ondersteunt en daarmee een bijdrage levert aan het bereiken van de beleidsdoelstellingen. BKWI maakt dan ook vooralsnog deel uit van de CWI-organisatie; na drie jaar zal de positionering geëvalueerd worden. De organisatie heeft een facilitaire rol in de verbetering van de keten van werk en inkomen. BKWI verzorgt het technische beheer en de ontwikkeling van de elektronische infrastructuur genaamd Suwinet en de faciliteit Suwinet-Inkijk ten behoeve van de gegevensuitwisseling tussen ketenpartners, zoals UWV, CWI en gemeenten. BKWI heeft een coördinerende rol bij het totstandkomen van ketenafspraken, het onderhouden van standaards en het verbeteren van de gegevensuitwisseling in de keten, dit in samenwerking met de partners.

Oordeel

De inspectie oordeelt op basis van eigen onderzoek positief over de wijze waarop BKWI de bedrijfsvoering en zijn taken ter hand heeft genomen in 2002. Zeker in het licht van de impact van de SUWI-operatie en de externe factoren die in belangrijke mate het effectief handelen van BKWI bepalen. IWI ziet wel risico's voor BKWI, bijvoorbeeld projectresultaten boeken in samenwerking met ketenpartners, die zelf een eigen agenda hebben. Ook het bewerkstelligen van een toereikend, gelijkwaardig beveiligingsniveau bij de gegevensuitwisseling met alle (aangesloten) Suwinetpartijen ziet de inspectie als een risico. Verder maakt BKWI deel uit van een ketenoverlegstructuur die nog onvoldoende effectief is gebleken. Deze risico's onderkent BKWI zelf ook.

Kwaliteit van de verantwoordingsinformatie

CWI, waarvan BKWI deel uitmaakt, dient zich jaarlijks uiterlijk op 15 maart te verantwoorden over het voorgaande jaar, dit heeft CWI dit jaar niet gehaald. De verantwoordingsrapportage over 2002 is in april verschenen. Hierdoor heeft de inspectie nog geen oordeel over de kwaliteit van de verantwoording. Het oordeel over de verantwoording en het oordeel over de compleetheid van de verantwoording zal de inspectie in juni 2003 afronden.

Kwaliteit van de uitvoering

Bij gebrek aan verantwoordingsinformatie heeft IWI haar oordeel gebaseerd op eigen onderzoeken, werkbezoeken, overleg met de directie en kwartaalrapportages. De inspectie heeft onder meer onderzoek gedaan naar de bedrijfsvoering van BKWI, op basis van een beoordeling van extern accountantsonderzoek naar het financieel beheer van CWI/BKWI en een onderzoek naar de beveiliging van Suwinet bij Suwinetpartijen waaronder BKWI. De resultaten van deze onderzoeken zijn betrokken bij de oordeelsvorming.

2.7 Inlichtingenbureau

Introductie

Het IB is een knooppunt voor gegevensuitwisseling tussen gemeenten, Suwinetpartijen en anderen zoals de Belastingdienst en IBG. Het IB is gericht op de goede werking van de structuur voor werk en inkomen. Een bijzondere vorm van dienstverlening voor de

gemeenten betreft het onderkennen van samenloop van bijstandsuitkeringen met andere inkomstenbronnen. Hiermee draagt het IB ten behoeve van de gemeenten bij aan het opsporen en bestrijden van bijstandsfraude. Het IB voert deze taak uit met behulp van de zogeheten samenloopapplicatie. De Wet SUWI hecht veel belang aan samenwerking tussen CWI en UWV enerzijds en gemeenten anderzijds. Hiertoe is op 1 september 2001 het IB opgericht. De functie van sectorloket moet het IB nog verder uitbouwen, bijvoorbeeld door CWI gegevens over klanten te verstrekken die bij het IB al bekend zijn. Daarnaast kreeg het IB aanvankelijk ook een taak toebedeeld in het kader van de heffingskortingen. Dit is de nieuwe belastingssystematiek waardoor bijstandgerechtigden in aanmerking zouden komen voor belastingteruggave die al dan niet verrekend worden met de uitkering. Ook zou het IB een taak krijgen in het kader van de gegevensuitwisseling met de zorgverzekeraars, maar deze taak is uiteindelijk niet uitgevoerd.

Oordeel

Het IB heeft in 2002 nog niet optimaal kunnen functioneren als gevolg van problemen met de samenloopapplicatie. Het IB heeft deze problemen echter in voldoende mate het hoofd geboden.

Kwaliteit van de verantwoordingsinformatie

De eisen waaraan de verantwoording van het IB over 2002 moet voldoen, zijn vastgelegd in de Wet en Regeling SUWI en het Besluit Inlichtingenbureau gemeenten. Hiernaast zijn afspraken tussen de minister van SZW en het IB in onder meer het jaarplan vastgelegd. Op basis hiervan heeft IWI de verantwoording van het IB beoordeeld.

De verantwoording van het IB bevat een jaarverslag en een jaarrekening. De accountant heeft een oordeel verstrekt over de getrouwheid van de verantwoording en de rechtmatige totstandkoming van de baten en lasten. IWI is van mening dat het oordeel van de accountant op basis van een deugdelijke grondslag tot stand is gekomen en kan zich hierin vinden.

Het IB heeft zich in zijn jaarverslag verantwoord over de doelmatigheid van de uitvoering van taken. De accountant heeft dit onderdeel van de verantwoording door het ontbreken van een formele verantwoordings- en controlerichtlijn marginaal getoetst. IWI heeft de verantwoording om deze reden op dit onderdeel marginaal kunnen beoordelen. Wel heeft het IB waar het gaat om omgevingsmanagement en organisatie in de verantwoording een positiever beeld schetst dan IWI gedurende 2002 heeft geconstateerd.

Het IB heeft in zijn jaarverslag een verantwoording opgenomen over de opzet van het stelsel van maatregelen en procedures, gericht op het waarborgen van een exclusieve, integere, beschikbare en controleerbare gegevensverwerking. De verantwoording is vergezeld van een oordeel van een onafhankelijke persoon die de automatische gegevensverwerking heeft beoordeeld en een rapport van bevindingen. IWI is van oordeel dat het onderzoek van deze onafhankelijke op een deugdelijke wijze is uitgevoerd. IWI kan zich daarom vinden in zijn oordeel en in het rapport van bevindingen. Hiermee is IWI tevens van mening dat de verantwoording gegevensverwerking een juist beeld geeft van de door IB in opzet getroffen maatregelen. Over de werking van maatregelen gedurende 2002 heeft IWI zich geen oordeel kunnen vormen.

Het oordeel over het project heffingskortingen dat de minister van SZW had gevraagd aan het IB heeft het IB niet expliciet aan de accountant gevraagd en daarom niet verstrekt. Al met al concludeert de inspectie dat de verantwoording van het IB op hoofdlijnen een juist en transparant beeld geeft van het functioneren van het IB in 2002.

Kwaliteit van de uitvoering

Het IB is als nieuwe organisatie nog volop in ontwikkeling. Die ontwikkeling is in 2002 geremd door problemen met de samenloopapplicatie die het Ministerie van SZW eind 2001 heeft overgedragen. In de loop van 2002 constateerde het IB dat deze applicatie technisch niet voldeed. De problemen betroffen het operationeel functioneren van deze applicatie en als gevolg daarvan ook de planning en realisatie van de aansluiting van alle gemeenten op deze applicatie.

De ambities van het IB zijn in 2002 noodgedwongen teruggeschroefd als gevolg van de problemen met de samenloopapplicatie en thans duidelijk gericht op het operationeel functioneren van deze applicatie en de verdere aansluiting. Het IB profileert zich nu als een serviceorganisatie voor gemeenten. De overige ambities van het IB, zoals de functies ten aanzien van de heffingskortingen, zijn door de problemen met de samenloopapplicatie niet haalbaar gebleken en zijn in 2002 in overleg met SZW stopgezet of vertraagd.

De huidige samenloopapplicatie vindt het IB op langere termijn niet voldoende stabiel om daarmee ook nieuwe functies in het kader van de uitbouw van de sectorloketfunctie te kunnen vervullen. IWI onderschrijft dit. Het IB heeft voor 2003 de aanbesteding van een geheel nieuw systeem gepland. Hiermee dient naast de al bestaande samenloopapplicatie ook de uitbouw van de sectorloketfunctie te worden gerealiseerd.

IWI heeft vastgesteld dat de controleerbaarheid en ordelijkheid van het financieel beheer bij het IB zich nog in een groeistadium bevinden.

2.8 Raad voor werk en inkomen

Introductie

RWI is op 1 januari 2002 geïnstalleerd als onafhankelijk overlegorgaan van vertegenwoordigers van werknemers, werkgevers en gemeenten. De raad heeft als voornaamste wettelijke taak: het doen van voorstellen aan de minister van SZW op het terrein van werk en inkomen. Jaarlijks dient de raad hiertoe een beleidskader uit te brengen. RWI kan naast het beleidskader ook voorstellen doen ten aanzien van specifieke thema's. Naast zijn taak als overlegorgaan voert de raad in mandaat de Stimuleringsregeling vacaturevervulling door werklozen en met werkloosheid bedreigde werknemers (Svww) uit. De inspectie houdt toezicht op het beheer van de RWI-organisatie en de uitvoering van Svww door RWI.

Oordeel

Gelet op het startjaar en de afspraken met de minister kan de inspectie geen oordeel vellen over de doelmatigheid en doeltreffendheid van RWI. Wel stelt de inspectie vast dat de afspraken zijn nagekomen en een aantal activiteiten in gang is gezet die inhoud geven aan de opdracht van RWI, zoals de reïntegratiemonitor en het geven van adviezen. Voorts heeft RWI uitvoering gegeven aan de stimuleringsregeling. De inspectie heeft geen onrechtmatigheden bij de taakuitoefening van RWI geconstateerd.

Kwaliteit van de verantwoordingsinformatie

RWI heeft op basis van de Wet SUWI en de bijbehorende regelgeving zijn jaarverantwoording opgesteld. Hierin verantwoordt RWI zich over de uitvoering van zijn taken en de mate waarin RWI de doelstellingen heeft behaald die hij met de minister van SZW heeft afgesproken. Doorgaans worden de afspraken over de doelstellingen vastgelegd in een jaarplan. De RWI is per 1 januari 2002 opgericht. De Commissie Voorbereiding RWI heeft in overleg met de minister het najaar van 2001 alleen een begroting voor 2002 opgesteld en geen jaarplan. RWI heeft zich daarom niet kunnen verantwoorden over het jaarplan.

De inspectie heeft onderzoek gedaan naar de totstandkoming van de controle-informatie bij de jaarverantwoording en bijgevoegde accountantsverklaring. Deze verklaring omvat zowel de verantwoording van het apparaat van RWI als de uitvoering van Svww. De inspectie stelt vast dat de door de accountant verrichte werkzaamheden voldoende deugdelijke grondslag vormen voor het accountantsoordeel. De jaarverantwoording voldoet aan de huidige eisen van wet- en regelgeving. Bij het onderzoek van de inspectie zijn geen onrechtmatigheden in de uitvoering geconstateerd.

Kwaliteit van de uitvoering

RWI heeft als nieuwe organisatie vooral een initiërend jaar achter de rug. De raad heeft in 2002 zijn organisatie en interne processen ingericht. In het kader van zijn rol als overlegorgaan heeft RWI een beleidskader aan de minister aangeboden en diverse voorstellen op het terrein van werk en inkomen gedaan.

Een van de taken van RWI is het bevorderen van de kwaliteit op en de transparantie van de reïntegratiemarkt. RWI heeft in het kader van de bevordering van de transparantie van de reïntegratiemarkt, een reïntegratiemonitor ontwikkeld en op zijn website opengesteld. De mate van doelbereiking van deze reïntegratiemonitor heeft de inspectie niet vastgesteld.

RWI voert in mandaat Svww uit. Het voornaamste doel van Svww is aanvragers te stimuleren een deel van hun vacatures te laten vervullen door mensen die werkloos zijn of dreigen te worden. In het kader van de bezuinigingen is met de minister overeengekomen het budget van Svww meer dan te halveren, van bijna negentig naar veertig miljoen euro. Dit gehalveerde budget is bij de toekenning van aanvragen Svww door RWI eind 2002 bijna volledig uitgeput. Projecten zijn voornamelijk in de tweede helft van 2002 goedgekeurd en gestart en bevinden zich in de aanvangsfase. In 2002 zijn nog geen projecten afgerond.

2.9 Arbeidsomstandigheden

Introductie

De minister van SZW wijst private instellingen aan, die gerechtigd zijn om op te treden als certificatie- en keuringsinstelling (CKI) op het gebied van arbeidsomstandigheden of productveiligheid. In 2002 waren er 24 CKI's die deze wettelijke taken uitvoerden, in 2001 waren dat er nog 22. De inspectie houdt toezicht op deze CKI's waar het gaat om de rechtmatige en doeltreffende uitvoering van de instelling. Het toezicht op de financiële rechtmatige uitvoering is beperkt, de inspectie toetst of de aangewezen instellingen het wettelijk vastgesteld uurtarief niet overschrijden. Op het gebied van de arbeidsomstandigheden heeft de Arbeidsinspectie een wettelijke handhavende taak. Bij ernstige ongevallen stelt de Arbeidsinspectie een onderzoek in. De Raad van Accreditatie houdt op het functioneren van de CKI's (privaat) toezicht. De raad informeert de inspectie over de resultaten van de controles.

De CKI's zijn werkzaam op drie gebieden:

- productkeuring/certificatie, bijvoorbeeld keuring/certificatie van personenliften en kranen (16 CKI's);
- persoonscertificatie, bijvoorbeeld certificatie vakbekwaamheid asbestslopers en certificatie van kraanmachinisten (9 CKI's);
- systeemcertificatie, bijvoorbeeld certificatie van arbodiensten (6 CKI's).

De CKI's hebben in 2002 een totale omzet van bijna 183 miljoen euro gemaakt, ten opzichte van 188 miljoen in 2001. De omzet wat betreft de wettelijke werkvelden was

bijna 20 miljoen euro. In 2001 was dat ruim 13 miljoen euro. De meeste instellingen zijn werkzaam op het gebied van productcertificatie en -keuring. Op dit gebied wordt ook het grootste aantal certificaten afgegeven en dus ook de grootste omzet behaald. De CKI's gaven ruim 60.000 certificaten af, waarvan bijna 56.000 op het gebied van productcertificatie en -keuring. Verder deden de instellingen in 2002 bijna 60.000 keuringen, ten opzichte van 55.000 in het jaar daarvoor. Bij een kleinere totaalomzet van de CKI's is in 2002 de omzet op de wettelijke werkvelden toegenomen. De omzetstijging in 2002 voor productkeuringen is voor een belangrijk deel te verklaren doordat er een werkterrein, de periodieke keuring van drukapparatuur, is bijgekomen. Dit werkterrein is vrijwel uitsluitend door al aangewezen instellingen uitgevoerd. Gelet op de gegevens die de CKI's verstrekken en de wettelijke normstelling, hanteerden de CKI's zowel in 2002 als in 2001 een maximum uurtarief dat beneden het voorgeschreven wettelijke uurtarief ligt. Een CKI gaf in haar jaarverantwoording aan in de praktijk niet met een uurtarief te werken. Deze CKI is erop gewezen dat zij dit gegeven alsnog dient te verstrekken.

Oordeel

De inspectie heeft in 2002 twee onderzoeken ingesteld. We hebben geen representatief onderzoek gedaan naar de uitvoering op de aspecten rechtmatigheid en doeltreffendheid. Er zijn geen indicaties vanuit de Arbeidsinspectie of de CKI's zelf dat de uitvoering door de instellingen onrechtmatig of ondoeltreffend is geweest.

Kwaliteit van de verantwoordingsinformatie

De CKI's moeten zich elk jaar voor 1 maart verantwoorden over hun wettelijke activiteiten in het voorgaande kalenderjaar. De onderwerpen van deze rapportage zijn wettelijk vastgelegd. De inspectie heeft getoetst of de jaarverantwoording tijdig is afgegeven en met voldoende kwaliteit. Van de 24 CKI's heeft 50 procent de jaarverantwoording over 2002 tijdig aangeleverd. Dit is een verbetering ten opzichte van 2001 toen 41 procent op tijd was. De jaarverantwoordingen van de CKI's moeten voldoen aan de vereisten van de wetgeving, dat wil zeggen dat de verantwoording volledig en voor de ontvanger begrijpelijk moet zijn.

Bij 14 van de 24 CKI's voldeed de jaarverantwoording over 2002 direct aan deze kwaliteitseisen. Dit is een verbetering ten opzichte van 2001 toen de verantwoording 7 van de 22 CKI's direct aan de wettelijke vereisten voldeden. In de gevallen waarin de kwaliteit van de jaarverantwoordingen tekortschoot, heeft de inspectie de CKI's daarop gewezen. Dit heeft ertoe geleid dat de jaarverantwoordingen over 2001 inmiddels allemaal voldoen aan alle vereisten. De inspectie is van oordeel dat verbetering nodig is in de tijdige aanlevering en in de kwaliteit van de jaarverantwoordingen van de CKI's.

Kwaliteit van de uitvoering

De inspectie heeft in 2002 twee onderzoeken uitgevoerd naar aanleiding van signalen over een niet-rechtmatige uitvoering. Het eerste onderzoek betrof het al dan niet rechtmatig afgeven van certificaten van vakbekwaamheid Deskundig Toezichthouder Asbestsloop.

Geconstateerd is dat de CKI die deze certificaten afgeeft, Intron Certificatie B.V., enkele certificaten Deskundig Toezichthouder Asbestsloop onterecht heeft verleend. Ook bleek dat op veertig certificaten een afgifte datum was vermeld die verwees naar een tijdstip waarop de betrokken CKI nog niet gerechtigd was het certificaat te verstrekken. De CKI heeft de onrechtmatigheden opgelost en maatregelen getroffen om herhaling te voorkomen. IWI heeft vastgesteld dat met deze acties de onrechtmatigheden, op één uitzondering na, zijn opgeheven. Eén onterecht verstrekt certificaat kon de CKI niet innemen, omdat de certificaa houder niet meer was te achterhalen. De Arbeidsinspectie is daarvan op de hoogte gesteld. De certificatieprocedure die de CKI hanteert, voldoet aan de eisen. Deze bevindingen geven vertrouwen dat de CKI in de toekomst recht-

matig zal kunnen functioneren. Om dat te verifiëren houdt IWI tijdelijk verscherpt toezicht op deze CKI.

Het tweede onderzoek gebeurde naar aanleiding van een klacht van Bureau Veritas Quality International B.V. over het vermoedelijk onrechtmatig handelen (en daarmee een concurrentievoordeel bereiken) van een andere CKI (het Nederlands Instituut voor de Lifttechniek) op hetzelfde werkterrein. IWI constateerde echter geen onrechtmatig handelen. IWI heeft bij de CKI's die op het betreffende werkveld in concurrentie werkzaam zijn (vijf instellingen) erop aangedrongen regelmatig met elkaar te overleggen, zoals ook in de wet is vastgelegd.

DEEEL

DE INSPECTIE

2

HOOFD DE PRODUCTEN VAN DE INSPECTIE STUK 3

De inspectie houdt toezicht op de uitvoering van de regelingen op het gebied van werk en inkomen door de uitvoeringsinstanties en gemeenten. De inspectie onderzoekt de kwaliteit van de uitvoering van de sociale zekerheid en verzamelt hiertoe informatie over de manier waarop de uitvoering georganiseerd is en over de prestaties van de uitvoering.

Jaarlijks voor 1 juli stelt de inspecteur-generaal het werkprogramma (jaarplan) van de inspectie voor het volgende jaar vast. De resultaten van het onderzoek van de inspectie staan in openbare rapportages. Hieronder gaan we in op een aantal rapportages die de inspectie in 2002 heeft afgerond. Sommige van deze rapporten zijn in 2003 gepubliceerd. Het complete overzicht van 2002 staat in bijlage 1.

3.1 Selectie van uitgebrachte rapporten

Geschied of ongeschied, juni 2002

De claimbeoordeling WAO valt te onderscheiden in een arbeidskundig en een medisch deel. De arbeidsdeskundige moet inschatten welke functies de werknemer nog kan uitoefenen en wat de werknemer daarmee nog zou kunnen verdienen. Uit eerder onderzoek bleek dat de arbeidsdeskundige een belangrijkere rol had dan eerder was ingeschat. Uit dit onderzoek blijkt dat de inbreng van de arbeidsdeskundige bij de claimbeoordeling WAO tekortschiet. De staatssecretaris van SZW heeft naar aanleiding van het rapport UWV gevraagd maatregelen te treffen ter verbetering van de claimbeoordeling door arbeidsdeskundigen. UWV heeft onder meer werkinstructies van arbeidsdeskundigen aangepast en een werkgroep in het leven geroepen die mogelijkheden moet aandragen voor vereenvoudiging van de regelgeving betreffende de arbeidskundige beoordeling.

De sociale verzekeringen in 2001, juli 2002

De inspectie heeft zowel de uitvoering van de werknemersverzekeringen als die van de volksverzekeringen in 2001 beoordeeld. Het gaat daarbij onder meer om financiële rechtmatigheid: maakt de uitvoering niet meer dan één procent financiële fouten? Daarnaast gaat het om bijvoorbeeld de kwaliteit van de medische en arbeidskundige keuringen en het reïntegratieproces en de wijze van sturing en beheersing van bedrijfsprocessen (doelmatigheid).

De SVB bleef op twee uitzonderingen na onder de norm van maximaal één procent fouten. Bij de uitvoering van de werknemersverzekeringen, in 2001 nog uitgevoerd door vijf uitvoeringsinstellingen Gak, Cadans, GUO, SFB en USZO, ging het slechter. Op één uitzondering na, Wajong, was het onrechtmatigheidspercentage hoger dan de norm. De kwaliteit van de medische en arbeidskundige keuringen en het reïntegratieproces was ontoereikend. De bedrijfsvoering van de uitvoeringsinstellingen was eveneens niet op orde. Bij de SVB constateerde de inspectie een verbetering van de bedrijfsvoering.

Vrijlatingsbepalingen en premiebeleid, juli 2002

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitkeringen van de Abw. Om bijstandsccliënten te stimuleren weer aan het werk te gaan of scholing te volgen, heeft een gemeente diverse middelen en mogelijkheden. Een daarvan is de vrijlatingsbepaling. Dit betekent dat iemand met een uitkering mag werken, terwijl dat salaris tot een bepaald bedrag niet gekort wordt op de uitkering. Verder kunnen gemeenten door middel van premiebeleid geld geven aan bijstandsgerechtigden om hen te stimuleren scholing te volgen, deel te nemen aan het sociale leven (door bijvoorbeeld lid te worden van een vereniging) of volledig aan het werk te gaan. De inspectie heeft geïnventariseerd in hoeverre gemeenten deze instrumenten gebruiken. Uit het onderzoek blijkt dat bijna tachtig procent van de 496 gemeenten gebruik maakt van beide instrumenten. In de gemeentelijke verordeningen waarin het beleid is vastgelegd is grosso modo geen sprake van onrechtmatigheden of achterstallig onderhoud.

Het functioneren van de samenloopapplicatie, juli en november 2002

Het IB is het elektronisch koppelpunt tussen 496 gemeenten en andere instanties zoals de Belastingdienst en UWV. Hierdoor kunnen gegevens van cliënten worden uitgewisseld en kan ongeoorloofde samenloop van uitkeringen, bijvoorbeeld iemand die zowel een bijstandsuitkering als studiefinanciering ontvangt, worden getraceerd. Uit onderzoek van de inspectie bleek dat dit elektronische systeem, de samenloopapplicatie genoemd, in juli 2002 nog niet betrouwbaar was. Het IB is daarom een verbetertraject gestart. Inmiddels heeft de inspectie in een vervolgonderzoek geconstateerd dat het systeem (onder condities) voldoende betrouwbaar is om meer gemeenten aan te sluiten. Wel vindt de inspectie dat er risico's blijven als het gaat om de onderhoudbaarheid, toekomstvastheid en uitbreidbaarheid van het systeem.

Afhandeling openstaande posten UWV Gak, september 2002

Het bedrag aan openstaande posten bij UWV Gak, vroeger Gak Nederland B.V., liep op tot bijna 225 miljoen euro (eind oktober 2001). Enerzijds ging het om posten waarbij de uitvoerder nog geld tegoed had door bijvoorbeeld ten onrechte verstrekte uitkeringen. Anderzijds ging het om nog niet gedane betalingen. De inspectie heeft vastgesteld dat UWV Gak vaak nalaat ten onrechte verstrekte uitkeringen tijdig in te vorderen. Daarmee worden de sociale fondsen en de premiebetaler met maximaal ongeveer 130 miljoen euro benadeeld. UWV heeft het wegwerken van de openstaande posten inmiddels hoog op zijn prioriteitenlijst staan.

CWIntake, september 2002

In juni 2002 besloot CWI te stoppen met de ontwikkeling van het automatiseringssysteem CWIntake. Dit systeem was erop gericht het werkproces van alle CWI-vestigingen te ondersteunen en elektronische gegevensuitwisseling tussen CWI-vestigingen, gemeenten en de kantoren van UWV mogelijk te maken. De inspectie heeft hier, op verzoek van de minister van SZW, onderzoek naar gedaan en oordeelt dat het besluit om te stoppen, onzorgvuldig tot stand is gekomen. Weliswaar is CWIntake later, beperkter en minder stabiel opgeleverd dan gepland maar een onafhankelijke deskundige was gematigd positief over de haalbaarheid van een landelijke invoering. Door te stoppen, loopt de elektronische uitwisseling van gegevens met gemeenten en UWV vertraging op. De inspectie stelde daarom vast dat CWI haar specifieke verantwoordelijkheid als eerste schakel in de keten van werk en inkomen niet voldoende heeft meegewogen in haar besluitvorming.

CWI en ontslagzaken, september 2002

Als een werkgever om bedrijfseconomische redenen werknemers wil ontslaan, beoordeelt CWI of die werkgever zich voldoende heeft ingespannen om de werknemer aan het werk te houden. Naar aanleiding van het collectieve ontslag bij KPN Nederland ontstond tussen KPN en CWI onenigheid over de manier waarop CWI de ontslagaanvragen voor oudere medewerkers behandelde. CWI heeft de inspectie gevraagd hiernaar onderzoek te doen. De inspectie concludeerde dat CWI bij de behandeling van ontslagaanvragen terecht een toets hanteert op inspanningen van de werkgever. De inspectie heeft niet waargenomen dat de ontslagaanvragen van KPN anders zijn behandeld dan die van andere werkgevers. Wel moet CWI nog verder werken aan een uniforme uitvoering van dit proces.

Gemeentelijk ontheffingsbeleid, oktober 2002

Een van de hoofddoelen van de Wet SUWI is om bijstandsgerechtigden te activeren en waar mogelijk uitstroom naar betaald werk te realiseren. Gemeenten dienen aan alle uitkeringsgerechtigden de arbeidsverplichtingen op te leggen die in de Abw staan vermeld, tenzij sprake is van ontheffing. Uit onderzoek van de inspectie blijkt dat eind 2001 de helft van de bijstandsgerechtigden een volledige formele ontheffing van alle arbeids-

verplichtingen heeft. Zeven procent van de bijstandsgerechtigden wordt, in strijd met de regelgeving, niet aan de opgelegde arbeidsverplichtingen gehouden door de gemeenten.

Vormgeving van cliëntenparticipatie, december 2002

Een van de belangrijkste doelstellingen van SUWI is het verbeteren van de klantgerichtheid van de uitvoering. Dit doen de uitvoeringsinstanties door burgers te betrekken en cliëntenraden op te zetten. De inspectie heeft een eerste onderzoek gedaan waaruit blijkt dat de uitvoeringsorganisaties zich tot nu toe primair hebben gericht op het voldoen aan de wettelijke eis dat ze een regeling moeten opstellen. De inspectie is van mening dat het belangrijk is dat deze regelingen nu ook zo snel mogelijk worden vastgesteld en de feitelijke invulling van cliëntenparticipatie vorm krijgt. Er is nog weinig geregeld wat betreft de wijze waarop dit systeem van cliëntenparticipatie een bijdrage moet gaan leveren aan het functioneren van de gehele sociale zekerheidsketen. De overkoepelende Landelijke Cliëntenraad zou op dit terrein een waardevolle rol kunnen gaan vervullen.

Debiteuren in de Algemene bijstandswet, januari 2003

De inspectie heeft mede naar aanleiding van een motie van de Tweede Kamer onderzoek gedaan naar debiteuren in de Abw. De inspectie concludeert dat gemeenten in 2001 in totaal 679 miljoen euro tegoed hadden van mensen die ten onrechte (te veel) bijstand hadden ontvangen. De terugbetaling van deze openstaande schulden verloopt in het algemeen traag. Grotendeels gaat het bij deze openstaande schulden om gevolgen van fraude. Terug te betalen leningen en dergelijke zijn niet in het bedrag begrepen. Sociale diensten moeten bijstand die ten onrechte is genoten, terugvorderen en voor het grootste deel terugbetalen aan het Rijk. Voor de jaren 1999 en 2000 bood het Rijk een speciale regeling waarbij gemeenten een groter deel van de ontvangsten op uitstaande (fraude-)schulden in de bijstand zelf mochten houden. Dit heeft echter niet geleid tot een toename in de ontvangsten. De inspectie is dan ook van oordeel dat de prestaties van gemeenten op incassogebied verbeterd kunnen worden.

Bijzondere bijstand in geval van detentie, februari 2003

Gemeenten hebben in 2001 naar schatting aan zeker 1.350 gedetineerden bijzondere bijstand verstrekt. Dit is in strijd met de Abw waarin staat dat iedereen die gedetineerd is of in voorarrest zit geen recht heeft op bijstand. Uit het onderzoek blijkt dat het beleid van 75 procent van de onderzochte gemeentebesturen ruimer is dan de wet toelaat. De uitvoeringspraktijk wijst uit dat meer dan 85 procent van de onderzochte gemeenten ook daadwerkelijk bijstand verstrekt heeft voor huur en energiekosten zodat gedetineerden hun woonruimte konden aanhouden. Gemeenten geven als verklaring dat ze bang zijn dat de ex-gedetineerde eerder terugvalt als hij eerst op zoek moet naar woonruimte.

Toetreding van sociale werkvoorzieningsbedrijven tot de reïntegratiemarkt, februari 2003

Om de Wsw uit te voeren, werken de meeste gemeenten samen met andere gemeenten in hun regio. Bijna de helft van de circa honderd sociale werkvoorzieningsbedrijven biedt zich ook aan als reïntegratiebedrijf. In 2002 voerden zij hooguit 4.100 reïntegratietrajecten uit, waarvan elfhonderd in opdracht van UWV.

De inspectie heeft geen aanwijzingen dat commerciële reïntegratieactiviteiten die sociale werkvoorzieningsbedrijven ontplooiën, ten koste gaan van hun publieke taak om Wsw uit te voeren. Sociale werkvoorzieningsbedrijven kunnen cliënten als onderdeel van een reïntegratietraject binnen hun organisatie een leer- en werkplek aanbieden. Het is aanmerkelijk dat de verdere ontwikkeling van de sociale werkvoorzieningsbedrijven in de richting van 'leer-werk-bedrijven' ook voor de primaire doelgroep gunstige effecten heeft. Er is volgens de inspectie nog geen sprake van een transparante, open aan-

besteding en gemeenten motiveren nog onvoldoende waarom zij via sociale werkvoorzieningsorganisaties activiteiten ontplooiën op de reïntegratiemarkt.

De praktijk van het aanbesteden, februari 2003

Particuliere reïntegratiebedrijven leveren diensten om mensen die werkloos of arbeidsongeschikt zijn geworden weer aan werk te helpen. De wetgever gaat ervan uit dat de kwaliteit van de dienstverlening is gebaat bij concurrentie tussen deze bedrijven. Om een markt tot stand te brengen, zijn regels gesteld, onder meer gericht op de wijze waarop UWV de reïntegratiebedrijven selecteert. Dat gebeurt via de aanbestedingsprocedure. De inspectie heeft onderzoek verricht naar de werking van de aanbestedingsprocedure voor reïntegratieactiviteiten. Met dit onderzoek biedt IWI meer inzicht in een cruciaal stadium van de ontwikkeling van een nieuwe markt. De inspectie heeft vastgesteld dat UWV er in 2002 redelijk goed in is geslaagd de aanbestedingsprocedure voor reïntegratieactiviteiten ten opzichte van 2001 te verbeteren.

Toepassing Werkloosheidswet bij SHB Havenpool Rotterdam BV, februari 2003

Uit berichten over financiële problemen bij SHB Havenpool bleek dat de arbeidsovereenkomst van alle werknemers van de havenpool zou worden beëindigd, waarna de werknemers vervolgens weer in dienst werden genomen op grond van een arbeidsovereenkomst met uitgestelde prestatieplicht. Gezien het bijzondere karakter van dit collectieve ontslag en de aanwezige risico's voor de rechtmatigheid van de WW-uitvoering heeft IWI een onderzoek ingesteld naar de toepassing van de WW. Uit het onderzoek blijkt dat UWV heeft gestreefd naar een rechtmatige uitvoering en daarin vrijwel geheel is geslaagd. IWI heeft aandacht gevraagd voor de gevolgen voor de WW van de handelwijze van SHB Havenpool om alle werknemers te ontslaan en vervolgens op basis van een andere arbeidsovereenkomst weer in dienst te nemen. Deze handelwijze maakt het mogelijk om een financieel ondernemersrisico af te wentelen op de WW-fondsen. IWI acht het niet uitgesloten dat van deze handelwijze een precedentwerking uitgaat.

De uitvoering van de Algemene bijstandswet in 2001; quick scan, maart 2003

De inspectie heeft de uitvoering van de Abw van alle 504 gemeenten doorgelicht. In 28 gevallen gaf de doorlichting bij gemeenten aanleiding tot nader onderzoek. Daarvan volgt IWI veertien gemeenten op de voet bij hun activiteiten om de tekortkomingen in de uitvoering van de Abw op te heffen. De tekortkomingen betreffen onder meer achterstanden bij het wegwerken van heronderzoeken en signalen van de Belastingdienst. Heronderzoeken moeten gemeenten binnen de wettelijke termijn van acht maanden uitvoeren. Bij signalen van de belastingdienst moet de gemeente nagaan of een bijstandsgerechtigde naast een uitkering ook andere inkomsten heeft ontvangen. Bij vier gemeenten, Almelo, Amsterdam, Haarlem en Rotterdam, vertoont de uitvoering van de Abw ernstige tekortkomingen en heeft de inspectie verdiepend onderzoek gedaan. Deze vier gemeenten zijn onder verscherpt toezicht geplaatst. De resultaten van die onderzoeken heeft de inspectie ook opgenomen in afzonderlijke rapporten.

3.2 Uitvoeringsbesluiten en -instructies van de organisaties

Een belangrijke voorwaarde voor een recht- en doelmatige uitvoering van de wet- en regelgeving is dat de besluiten van algemene aard (met name beleidsregels) en de uitvoeringsinstructies, zoals die zijn verwerkt in de handboeken van de uitvoeringsorganisaties in overeenstemming zijn met het recht. De inspectie heeft alle beleidsregels die in het verslagjaar door de SVB, UWV en CWI zijn vastgesteld, beoordeeld. Op basis hiervan heeft de inspectie vastgesteld dat de beleidsregels van deze organisaties vrijwel zonder uitzondering geheel in overeenstemming zijn met het recht. Eenzelfde conclusie heeft de inspectie getrokken over de handboeken van de SVB en UWV. De in 2002

aangebrachte wijzigingen bleken vrijwel geheel in overeenstemming te zijn met het recht. Wel plaatst de inspectie hierbij de kanttekening dat de tijdigheid van de aanpassing van de handboeken, zowel bij de SVB als UWV, tekortkomingen vertoonde.

3.3 T-toetsen

De inspectie beoordeelt op verzoek van de minister voorgenomen wet- en regelgeving en besluiten op de toezichtbaarheid. Dit betekent dat de inspectie nagaat of de gestelde normen duidelijk en meetbaar zijn, of de bevoegdheden/instrumenten van IWI toereikend zijn om het toezicht uit te oefenen en of de bedoeling van de wet- en regelgeving helder is. In de toelichting op de wet- en regelgeving gaat de minister in op de bevindingen van de inspectie. In 2002 heeft de inspectie negentien toezichtbaarheidstoetsen, kortweg T-toetsen, uitgevoerd. Eén daarvan betrof bijvoorbeeld het voorstel Beleidsregels vaststelling subsidie Wiw. Het voorstel voorziet in de mogelijkheid om bij de vaststelling van de definitieve subsidie aan een gemeente in bepaalde gevallen af te wijken van de eerder verleende subsidie. Naar aanleiding van enkele opmerkingen van IWI over de berekening van de subsidie heeft de minister het voorstel op onderdelen aangepast.

3.4 Overig

Servicelijn

De servicelijn is een voorziening van de inspectie waar gemeenten vragen over de uitvoering van het beleid op het terrein van de sociale zekerheid kunnen voorleggen. Behalve nadere uitleg over wet- en regelgeving geeft de inspectie informatie over de norm die zij hanteert en waaraan zij de uitvoering toetst. In 2002 kwamen bij de servicelijn ruim drieduizend vragen binnen. Het grootste gedeelte van de vragen (84 procent) was afkomstig van gemeenten. De overige vragen werden gesteld door instellingen die het Besluit ID-banen en de Wiw uitvoeren en door Wsw-instellingen. Indien de inspectie via de servicelijn opvallende zaken of ontwikkelingen in de uitvoering waarneemt, informeert zij de minister.

Vaststellingen

In 2002 heeft de inspectie de hoogte van de rijksvergoeding, oftewel de te verlenen subsidie voor de Abw, loaw, loaz, Besluit inkoop dienstverlening arbeidsvoorzieningsorganisaties door gemeenten, ID-banen, regeling kinderopvang en buitenschoolse opvang, Wik, Wiw en Wsw afgehandeld. Dit betrof in totaal ruim drieduizend vaststellingen. Voor het vergoedingsjaar 1999 werden bijna 280 vaststellingen vastgesteld. Het grootste deel van de vaststellingen had betrekking op het vergoedingsjaar 2000, bijna 2.800. Vanaf het vergoedingsjaar 2001 worden de rijksvergoedingen door de beleidsdirecties van het Ministerie van SZW vastgesteld, op basis van een advies door de inspectie. Voor het vergoedingsjaar 2001 heeft IWI in 2002 voor ruim tachtig vaststellingen een advies afgegeven.

Signalering

De inspectie gebruikt het instrument signalering om de politieke en ambtelijke leiding van het departement van SZW te informeren over actuele ontwikkelingen rond de (gemeentelijke) uitvoering van de sociale zekerheidswetten. In 2002 heeft inspectie meer dan honderd signalen afgegeven. Een groot aantal signalen ging over de (aanloop) problemen bij de samenwerking tussen CWI en gemeenten.

DE ORGANISATIE

HOOFD

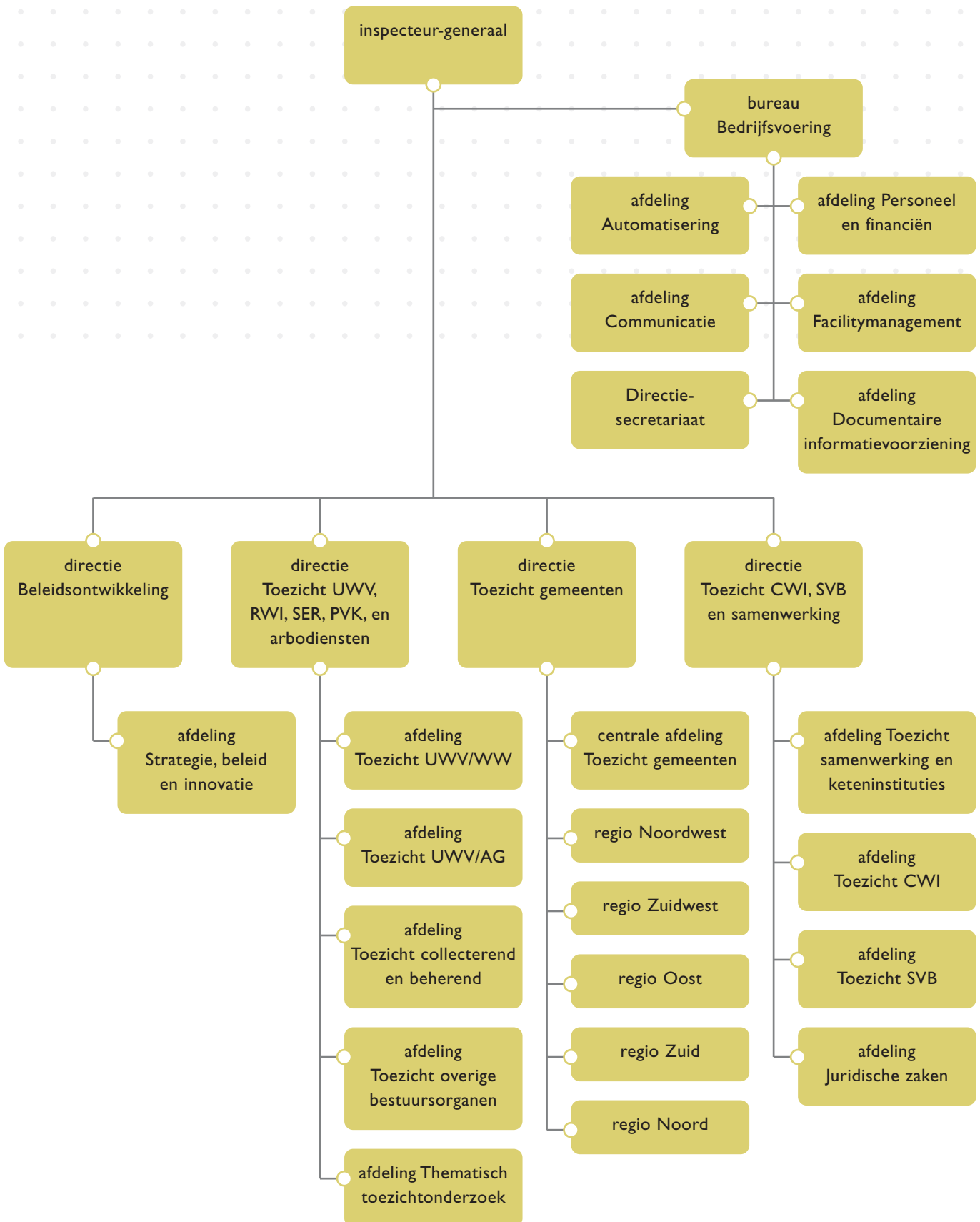
STUK 4

Sinds 1 januari 2002 is de dienstverlening rond werk en inkomen geïntegreerd. De organisatie van arbeidsbemiddeling en sociale zekerheid is daardoor gewijzigd: er is sinds januari 2002 sprake van een integrale benadering van het voorkómen van inkomensverlies, het bevorderen van arbeidsdeelname en – waar onontkoombaar – het verstrekken van een uitkering. Door deze herinrichting van het beleidsterrein is ook behoefte ontstaan aan integraal toezicht. Sinds 1 januari 2002 is IWI de toezichthouder op het terrein van werk en inkomen. De inspectie is een nieuwe organisatie die toezicht houdt op een nieuw ingericht beleidsterrein. De inspectie heeft 2002 benut om inhoud en vorm te geven aan het toezicht, de werkwijze, de cultuur en de bedrijfsvoering.

De inspectie is een organisatie die tot stand is gekomen door een fusie van twee bestaande toezichthouders: een onderdeel van het Ministerie van SZW (de directie Toezicht) en een zelfstandig bestuursorgaan (Ctsv). Kort nadat de inspectie van start ging, zijn de medewerkers van de directie Toezicht verhuisd van het gebouw van het Ministerie van SZW naar het pand van het voormalige Ctsv in Zoetermeer. In september 2003 zal IWI verhuizen naar een nieuw gebouw in Den Haag. De inspectie heeft naast het centrale kantoor in Zoetermeer regionale kantoren in Amsterdam, Groningen, Arnhem, Eindhoven en Dordrecht.

IWI heeft in 2002 gewerkt met een voorlopige organisatiestructuur. In deze structuur is de organisatie van de beide fusiepartners behouden om continuïteit in het toezicht te waarborgen. De inspecteur-generaal heeft ervoor gekozen om eerst een missie en toezichtprofiel uit te werken en een gewenste cultuur en werkwijze te bepalen alvorens een definitieve structuur neer te zetten. Er waren in 2002 drie toezichtdirecties, gericht op de organisaties waarop de inspectie toezicht houdt. Daarnaast was er een directie Beleidsontwikkeling en een bureau Bedrijfsvoering.

Organogram IWI in 2002

In 2003 zal de organisatie definitief worden ingericht. De inspectie kiest voor een organisatiestructuur met twee directies gericht op het toezicht op gemeenten en het toezicht op de zelfstandige bestuursorganen zoals UWV en CWI. Daarnaast komt er een algemene directie waar disciplinegerichte kennis wordt gebundeld: strategie en beleid, juridische zaken, onderzoek en informatisering en informatiebeheer.

Personeel

De inspectie heeft bij de ontwikkeling van het eigen personeelsbeleid gebruik gemaakt van de bij het ministerie ontwikkelde instrumenten zonder daarbij het eigen gezicht van de inspectie uit het oog te verliezen. Zo heeft de inspectie bijvoorbeeld een eigen studiefaciliteitenregeling. Ook heeft de inspectie gekozen voor een eigenstandig contract met een arbodienst (Arbo Management Groep). IWI heeft een aantal andere zaken, in afwachting van de definitieve inrichting van de inspectie, bewust nog niet opgepakt. Het gaat bijvoorbeeld om het (opnieuw) beschrijven en waarderen van functies, het implementeren van competentie management en de invoering van een nieuw systeem voor het houden van functionerings- en beoordelingsgesprekken.

De inspectie had in 2002 een groot aantal vacatures. In de loop van het jaar bleek de vervulling van de vacatureruimte minder wenselijk, gezien de bezuinigingstaakstelling waarmee IWI geconfronteerd werd. Door deze omstandigheden heeft IWI prioriteiten moeten stellen in de uitvoering van het jaarplan 2002 en een aantal publicaties geschrapt of uitgesteld.

In januari 2002 werkten er 395 medewerkers bij IWI. Per 31 december 2002 waren dat er 380. De gemiddelde bezetting in 2002 was 378 formatieplaatsen (fte). In totaal 37 medewerkers verlieten de inspectie, 14 daarvan stapten over naar andere onderdelen van het Ministerie van SZW. Er kwamen 22 nieuwe medewerkers in dienst, 3 van hen kwamen van het ministerie.

Het personeelsbestand van de inspectie bestaat eind 2002 voor bijna 40 procent uit vrouwen. Bijna 60 procent van het personeel is ouder dan 45 jaar en slechts 1 procent jonger dan 25 jaar. Ruim 72 procent van het personeel zit in de BBRA-schalen tien en hoger. Het betreft vooral accountants, juristen, bestuurskundigen en onderzoekers en de leidinggevendenden. Van de vrouwen zit bijna de helft in deze hogere schalen, van de mannen is dat 88 procent.

De inspectie zal de komende jaren, door efficiencywinst als gevolg van de fusie en door de taakstelling die voor de overheid van kracht is, een personeelsreductie realiseren van 125 formatieplaatsen. Dit is ongeveer dertig procent van de formatie van IWI (419 fte). De inspectie spant zich in voor een tijdige en zorgvuldige herplaatsing van medewerkers en brengt daarom vacatures van bijvoorbeeld het Ministerie van SZW expliciet onder de aandacht van haar personeel. Daarnaast heeft IWI een terughoudend beleid ten aanzien van de vervulling van vacatures. Alleen vacatures, waarvan de vervulling voor de uitvoering van het toezichtprogramma strikt noodzakelijk is, stelt de inspectie voor externe vervulling open.

Het verzuimpercentage van IWI bedroeg in 2002 ruim 6,6 procent (exclusief zwangerschaps- en bevallingsverlof, inclusief langdurig zieken). Dit percentage is gelijk aan de norm die voor 2002 stond. Het gemiddeld aantal malen dat medewerkers zich ziek hebben gemeld (de meldingsfrequentie) bedroeg 1,8 keer.

Werkwijze en cultuur

Binnen de gefuseerde organisatie bestonden verschillende werkwijzen en culturen naast elkaar. De inspectie geeft hoge prioriteit aan een gemeenschappelijke IWI-identiteit. In

2002 hebben management en medewerkers veel gediscussieerd over zowel de missie en strategie als over de omgangsvormen. De dagelijkse omgangsvormen tussen mensen in een organisatie bepalen grotendeels de wijze waarop een organisatie functioneert. De inspectie vindt het belangrijk dat management en medewerkers zich openstellen voor andere benaderingen en zienswijzen dan waaraan men gewend was.

De discussies hebben, samen met een externe oriëntatie op de omgeving, geresulteerd in een meerjarenprogramma 2002-2005 en in een toezichtbeleid waarin de uitgangspunten voor het toezicht, de werkwijzen en het gebruik van toezichtinstrumenten zijn afgesproken. Het toezichtbeleid schept duidelijkheid over de feitelijke invulling van het toezicht op hoofdlijnen, naar de minister, het parlement, de organisaties waar de inspectie toezicht op houdt en naar andere belangstellenden. Daarnaast draagt het toezichtbeleid eraan bij dat alle medewerkers van de inspectie met één gezicht naar buiten treden.

Baten-lastendienst

De inspectie heeft tot 2005 de tijdelijke status van baten-lastendienst. Een baten-lastendienst is een verzelfstandigde eenheid van de rijksoverheid die de doelmatigheid bij de overheid moet bevorderen door resultaatgericht management. Dit houdt in dat de baten-lastendienst afspraken maakt met het departement, voor de inspectie is dit het Ministerie van SZW, over prestaties, kwaliteit en kosten en hierover verantwoording aflegt.

De inspectie heeft in 2002 een plan van aanpak gemaakt voor de uitwerking en invulling van deze afspraken. Zo is bijvoorbeeld een kostprijsmodel ontwikkeld dat er in voorziet dat medewerkers hun tijd verantwoorden op de toezichtproducten waaraan zij werken. Het bijbehorende tijdschrijfsysteem is per 1 januari 2003 in gebruik genomen.

De inspectie heeft het resultaatgerichte management ook tot uitdrukking gebracht in de planning-en-controlcyclus: de inspectie beschrijft op basis van een risicoanalyse de resultaten die ze wil behalen in een jaarplan. Het management legt in de uitwerking van het jaarplan zichtbare relaties tussen de met het toezicht te behalen effecten, de beoogde resultaten en de inzet van mensen en middelen. Dit gaat als volgt: IWV maakt voor producten die in het jaarplan staan een contract (afpraak tussen management en medewerker) waarin de aanleiding, probleemstelling, doelstelling, beoogde effecten, beoogde resultaten, werkwijze, producten en de planning wordt beschreven. Het management van IWV stuurt op basis van deze contracten de organisatie aan. In 2002 hebben de medewerkers bij ongeveer de helft van de projecten al op deze manier gewerkt. In 2003 moet dat voor alle projecten gaan gelden.

De inspectie zal een jaar gaan proefdraaien om te kijken of de afspraken met het departement werkbaar zijn. Doel is dat IWV dit traject zo doorloopt dat uiterlijk 1 januari 2005 de definitieve status baten-lastendienst kan worden bereikt.

ICT en informatievoorziening

De inspectie heeft zich in 2002 gericht op een geautomatiseerd systeem dat voor alle medewerkers, zowel op het centrale kantoor als in de regio's, toegankelijk is. Er zijn afspraken gemaakt over de dienstverlening op ICT-gebied en er is een service-niveau-overeenkomst afgesloten met de dienst die binnen het Ministerie van SZW verantwoordelijk is voor de kantoorautomatisering. Begin 2003 is het IWV-netwerk geïntegreerd in het automatiseringsnetwerk van het departement.

Daarnaast is in 2002 gewerkt aan diverse toepassingen die specifiek zijn voor de inspectie:

- Een managementinformatiesysteem waarin gegevens worden vastgelegd over onder andere de voortgang van projecten en de geplande en gerealiseerde capaciteitsinzet;
- Een intranet waarop informatie staat over onderwerpen die van belang zijn voor de werkzaamheden (wetteksten, literatuuroverzichten) en over interne aangelegenheden zoals bijvoorbeeld de reorganisatie en personeelsbijeenkomsten;
- Een website (www.iwiweb.nl) waarop informatie te vinden is over de organisatie en over alle publicaties van IWI;
- Een documentatiesysteem waarin alle documenten (in- en uitgaande post, vergaderstukken en dergelijke) digitaal toegankelijk zijn voor de medewerkers;
- Diverse systemen ter ondersteuning van de primaire werkprocessen.

Alle systemen zijn inmiddels in gebruik genomen.

Financiën en de jaarrekening.

De inspecteur-generaal heeft, al voor de start van de inspectie, een extern accountantsbureau gevraagd een onderzoek in te stellen naar de risico's tengevolge van de fusie. Mede op grond van de resultaten hiervan heeft de inspectie een aantal vervolgacties uitgevoerd. Deze acties hebben onder meer geresulteerd in de openingsbalans van de inspectie per 1 januari 2002 en de afdoening van de financiële relatie met de financiers van het Ctsv.

In 2002 had de inspectie 35,9 miljoen euro tot haar beschikking. Ruim 75 procent hiervan is besteed aan personele kosten. De accountantsdienst van het Ministerie van SZW heeft de jaarrekening 2002 van de inspectie gecontroleerd en heeft daarbij een goedkeurende accountantsverklaring afgegeven (zie bijlage 2).

De inspecteur-generaal heeft over het verslagjaar 2002 een deelmededeling bedrijfsvoering afgegeven. De deelmededeling gaat dit jaar, in overeenstemming met de voorschriften van het Ministerie van Financiën, over het financieel en materieel beheer. In de deelmededeling heeft de inspecteur aangegeven dat de inspectie in control is en welke aandachtspunten er op het gebied van financieel en materieel beheer bij IWI bestaan en wat de voorgenomen verbeteracties zijn. Voorbeelden hiervan zijn het verder uitwerken van het kostprijsmodel, het invoeren van een handtekeningen- en parafenregister en de vastlegging van de administratieve organisatie. De accountantsdienst van het ministerie is van oordeel dat de deelmededeling bedrijfsvoering op deugdelijke wijze tot stand is gekomen.

Lijst van afkortingen

Abw	Algemene bijstandswet
AKW	Algemene Kinderbijslagwet
Anw	Algemene nabestaandenwet
AOW	Algemene Ouderdomswet
BIA	Tijdelijke wet beperking inkomensgevolgen arbeidsongeschiktheidscriteria
BKWI	Bureau Keteninformatisering Werk en Inkomen
CKI	certificatie- en keuringsinstelling
CTB	College voor toelating van de bestrijdingsmiddelen
Ctsv	College van toezicht sociale verzekeringen
CWI	Centrum voor Werk en Inkomen en Centrale organisatie werk en inkomen
Divosa	Vereniging van Directeuren van Overheidsorganen van Sociale Arbeid
fte	formatieplaats
IB	Inlichtingenbureau
IBG	Informatie Beheer Groep
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
ID-banen	Besluit in- en doorstroombanen
loaw	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
loaz	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
ISO	International Organization for Standardization
IWI	Inspectie Werk en Inkomen
Lisv	Landelijk instituut sociale verzekeringen
LNv	Landbouw, Natuurbeheer en Visserij
MIP	Management Informatie Portaal
PVK	Pensioen- & Verzekeringskamer
RHB	Rijkshoofdboekhouding
RWI	Raad voor werk en inkomen
SCV	Stichting Collectieve Verzekeringen
SER	Sociaal Economische Raad
SUB	Samenwerking UWV Belastingdienst
SUWI	Wet Structuur uitvoering werk en inkomen
SVB	Sociale Verzekeringsbank
Svww	Stimuleringsregeling vacaturevulling door werklozen en met werkloosheid bedreigde werknemers
sw	sociale werkvoorziening
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
TAS	Regeling tegemoetkoming asbestslachtoffers
TIB	Toezicht informatiebeleid
TOG	Regeling tegemoetkoming onderhoudskosten thuiswonende gehandicapte kinderen 2002
TW	Toeslagenwet
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VBTB	Van Beleidsbegroting Tot Beleidsverantwoording
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Wajong	Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten
Walvis	Wet administratieve lastenverlichting en vereenvoudiging in sociale verzekeringswetten
WAO	Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering
Wazo	Wet arbeid en zorg
Waz	Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen

Wet Rea	Wet op de (re)integratie arbeidsgehandicapten
Wik	Wet inkomensvoorziening kunstenaars
Wiw	Wet inschakeling werkzoekenden
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
Wvp	Wet verbetering poortwachter
WW	Werkloosheidswet
ZW	Ziektewet

BIJLAGEN

OVERZICHT PUBLICATIES 2002

Jaarlijks voor 1 juli stelt de inspecteur-generaal het jaarplan (werkprogramma) vast. Hierin is beschreven welke producten de inspectie zal uitbrengen. Hierna is een chronologisch overzicht opgenomen. Producten met een asterisk (*) zijn een aanvulling op het jaarplan. Het overzicht eindigt met producten die de inspectie, in tegenstelling tot de aankondiging in het jaarplan, niet in 2002 heeft afgerond.

De inspectie biedt rapporten aan de minister van SZW aan. De minister heeft een termijn van vier weken om zijn begeleidende reactie voor te bereiden alvorens hij het rapport op verzoek van de inspectie aanbiedt aan de Eerste en Tweede Kamer. Dat is het moment waarop rapporten van de inspectie openbaar zijn. Onderstaand overzicht vermeldt de maand waarin de minister het rapport openbaar heeft gemaakt.

Rapporten

april 2002

Implementatie wet SUWI bij gemeenten

Tweede onderzoek naar de gemeentelijke voorbereidingen op de nieuwe Structuur Werk en Inkomen

april 2002

Uitvoering werknemersverzekeringen

Stand van zaken rechtmatigheid eerste halfjaar 2001

juni 2002

Invoering van de euro bij de uitvoeringsorganisaties sociale verzekeringen

Eindrapportage

juni 2002

Gegevensbeheer 2000

juni 2002

Geschikt of ongeschikt

De rol van arbeidsdeskundigen bij de WAO-beoordeling

juli 2002

De sociale verzekeringen in 2001

juli 2002

Volksverzekeringen

Katern bij De sociale verzekeringen in 2001

juli 2002

Werkbelasting werknemersverzekeringen

Katern bij De sociale verzekeringen in 2001

juli 2002

Sociaal medisch handelen werknemersverzekeringen

Katern bij De sociale verzekeringen in 2001

juli 2002

Financiële rechtmatigheid en verbetertraject werknemersverzekeringen

Katern bij De sociale verzekeringen in 2001

juli 2002

ICT werknemers- en volksverzekeringen

Katern bij De sociale verzekeringen in 2001

juli 2002

Handhaving werknemers- en volksverzekeringen

Katern bij De sociale verzekeringen in 2001

juli 2002

Jaarverslag Toezicht gemeenten en zelfstandige bestuursorganen 2001

juli 2002

Alles op tafel

De samenwerking tussen opsporingsdiensten voor de sociale verzekeringen en het Openbaar Ministerie

augustus 2002

Het functioneren van de samenloopapplicatie *

Een inventariserend onderzoek naar de betrouwbaarheid van de samenloopapplicatie van het Inlichtingenbureau medio 2002

augustus 2002

Financiële scheiding publiek-privaat

Zesde vervolgrapportage

september 2002

Afhandeling openstaande posten UWV Gak

Eindrapportage

september 2002

De uitvoering van de Algemene bijstandswet door de gemeente Almelo

Verdiepend onderzoek

september 2002

CWIntake *

Onderzoek naar de beëindiging van het CWI-automatiseringsproject

oktober 2002

Gemeentelijk ontheffingenbeleid

Een onderzoek naar de uitvoeringspraktijk van gemeenten rond het verlenen van ontheffingen van arbeidsverplichtingen aan bijstandsgerechtigden

oktober 2002

Vrijlatingsbepalingen en premiebeleid

Een onderzoek naar de verordeningen inzake vrijlatingsbepalingen en premiebeleid van vijftig gemeenten

november 2002

Rechtmatigheidsverklaring ontvangsten betreffende de premies

Ziekenfondswet 2001

november 2002

CWI en ontslagzaken *

De toets aan de herplaatsingsverplichting van werkgevers bij ontslagvergunning voor oudere werknemers

november 2002

Rechtmatigheidsverklaring Wsw-besparingen 2001

december 2002

Rechtmatigheidsverklaring AWBZ-geldstromen en uitvoeringskosten

december 2002

Betrouwbaarheid samenloopapplicatie *

Vervolgrapportage

december 2002

Vormgeving van cliëntenparticipatie: een tussenbalans

januari 2003

Debiteuren in de Algemene bijstandswet

Een onderzoek naar de gemeentelijke uitvoering

januari 2003

De inschakeling van een private partij bij de uitvoering van de Algemene bijstandswet door de gemeente Maarssen

Nulmeting

januari 2003

De Sociale Verzekeringsbank in verandering

Tussenrapportage over de voortgang van de reorganisatie van het hoofdkantoor en de veranderingen in het systeem van sturing en beheersing

januari 2003

Zesde tot en met tiende voortgangsrapportage Sociale Dienst Amsterdam inzake de realisatie van bestuurlijke afspraken gericht op de uitvoering

februari 2003

Toetreding van sociale werkvoorzieningsbedrijven tot de reïntegratiemarkt

februari 2003

De uitvoering van de Algemene bijstandswet door de gemeente Haarlem

februari 2003

Bijzondere bijstand in geval van detentie

Onderzoek naar beleid en uitvoering van gemeenten in 2001

februari 2003

De praktijk van het aanbesteden

Een onderzoek naar de uitvoering van de aanbestedingsprocedure reïntegratie-contracten 2002 van UWV

T-toetsen

- maatregelenbesluit Sociale Verzekeringen;
- wetsvoorstel langdurend zorgverlof;
- circulaire aanbesteden reïntegratieactiviteiten door gemeenten;
- beroep bij niet tijdig beslissen;
- verzamelwet sociale verzekeringen 2002;
- aanvullende inkomensondersteuning;
- boetebesluit sociale verzekeringswetten;
- regeling uitvoering en financiering Wiw;
- wetsvoorstel feitelijk arbeidsverleden WW, twee besluiten met betrekking tot voorgenomen wijzigingen Wet premiedifferentiatie en marktwerking bij arbeidsongeschiktheidsverzekeringen;
- voorstel beleidsregels subsidie Wiw 2002;
- wetsvoorstel verlenging loondoorbetalingsverplichting bij ziekte;
- concept besluit tot wijziging van Besluit starterskrediet arbeidsgehandicapten;
- concept circulaire aanbesteding reïntegratie-activiteiten door gemeenten;
- conceptregeling vrijstelling verplichtingen Abw, loaw en loaz;
- voorstel tot wet en de memorie van toelichting betreffende de Wet XXX;³⁷
- regeling tot aanpassing van de Regeling uitvoering en financiering Wiw;
- beleidsregels financieel maatregelenbeleid Abw, loaw en loaz;
- conceptbesluit tot wijziging van het Besluit SUWI;
- conceptbesluit tot wijziging van het Reïntegratieinstrumentenbesluit Wet Rea.

³⁷ Wet XXX is de voorbereiding op de nieuwe wet Werk en Bijstand.

Overige producten

juli 2002

Meerjarenplan IWI 2002-2005

juli 2002

Jaarplan IWI 2003

november 2002

Jaarrekening College van toezicht sociale verzekeringen 2001

Niet in 2002 afgerond

Oordeel over de informatievoorziening: het oordeel over de informatievoorziening door het Lisv en de SVB is vervangen door een actueel oordeel over de opzet van de informatievoorziening door de zelfstandige bestuursorganen. Dit zal in 2003 uitgebracht worden.

Kwaliteit fraudebestrijding en samenwerking tussen de ketenorganisatie: De rapportage is geschrapt omdat het onderwerp lagere prioriteit heeft gekregen door CWIntake.

Financieel beheer en uitvoeringskosten: IWI heeft in 2002 op het beleidsterrein reïntegratie een model ontwikkeld aan de hand waarvan een relatie gelegd kan worden tussen grote en kleine geldstromen (uitkeringslasten en uitvoeringskosten). Dit model zal in 2003 verder ontwikkeld worden.

Toepassing Europese aanbestedingsrichtlijnen: In het jaarplan was een onderzoek voorzien over de toepassing Europese aanbestedingsrichtlijnen. IWI is nagegaan hoe de borging van de Europese aanbestedingen binnen UWV wordt vormgegeven. De conclusies zijn opgenomen in het rapport De sociale verzekeringen in 2001.

Uitvoering arbeidsgehandicaptentoets: IWI heeft besloten het voorgenomen onderzoek naar de uitvoering van de arbeidsgehandicaptentoets uit te stellen tot meer bekend is over het kabinetsbeleid op dit punt.

Rapportage implementatie Claimbeoordelings- en borgingssysteem: IWI volgt de ontwikkelingen rond het claimbeoordelings- en borgingssysteem maar zal geen aparte rapportage over het implementatietraject uitbrengen.

Rapportage over het door de Sociaal Economische Raad (SER) gehouden toezicht en het jaarlijkse oordeel over de Pensioen- & Verzekeringskamer (PVK): In 2002 is binnen het ministerie gesproken over de reikwijdte van de taak van IWI ten aanzien van het toezicht op de SER en de PVK. De opdracht van IWI was zo beperkt dat de inspectie geen uitspraken kon doen over de vraag of de PVK de beleidsuitgangspunten van SZW juist uitvoeren. Begin 2003 is besloten IWI voldoende bevoegdheden te geven om de toezichttaak ten aanzien van de PVK naar behoren te kunnen vervullen.

Jaarlijks oordeel over het College voor de toelating van de bestrijdingsmiddelen (CTB): IWI houdt samen met de Ministeries van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV), Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu, en het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport tweedelijns toezicht op het CTB, dat verantwoordelijk is voor het nemen van beslissingen over de toelating van bestrijdingsmiddelen. In principe geeft het toezichtarrangement alle mogelijkheden voor goed toezicht. Naar de mening van IWI werd door het coördinerende departement (Ministerie van LNV) de toezichttaak echter onvoldoende opgepakt. IWI heeft daarom bij dit departement sterk aangedrongen stappen te ondernemen om goed toezicht mogelijk te maken. Het trage verloop heeft ertoe geleid dat niet voldaan is aan de verplichting om jaarlijks over het toezicht aan de bewindslieden te rapporteren.

De inspectie had in 2002 een groot aantal vacatures. In de loop van het jaar bleek de vervulling van de vacatureruimte minder wenselijk, gezien de bezuinigingstaakstelling waarmee IWI geconfronteerd werd. Door deze omstandigheden heeft IWI prioriteiten moeten stellen en een aantal rapportages geschrapt of uitgesteld naar 2003.

Vervallen zijn:

- Deelrapportage debiteuren 2002;
- Rapportage over toepassing privacykader en richtlijnen gemeentelijke sociale diensten;
- Rapportage maatwerk alleenstaande ouders in de bijstand met jonge kinderen.

Uitgesteld naar 2003 zijn:

- Gemeentebarmeter 2001;
- Belastingsignalen;
- Landelijke rapportage en oordeel over aanpak misbruik en oneigenlijk gebruik gemeenten (M&O-monitor 2001);
- Ontwikkeltraject reïntegratie gemeenten;
- Rapportage uitlijning toezicht Wsw;
- Rapportage inzichtelijkheid van bestemming van gelden uit het Wiw-scholings- en activeringsbudget;
- Beschrijvend onderzoek van de keten; Reïntegratie bij eigen werkgever (Wvp);
- Selectie cliënten en reïntegratiebedrijven;
- Aansturing verzekeringsartsen door managers;
- Jaarlijks oordeel over certificerende instellingen.

JAARREKENING 2002

I Balans per 31 december 2002 en toelichtingen

Balans (x €1.000,-)	Balans 31-12-2002	Balans 1-1-2002
Activa		
Materiële vaste activa		
<i>Grond en gebouwen</i>	169	394
<i>Installaties en inventarissen</i>	478	697
<i>Dienstauto's</i>	-	1
Vlottende activa		
<i>Vorraden</i>	6	5
<i>Vorderingen</i>	14.697	15.421
<i>Nog te ontvangen</i>	-	-
<i>Liquide middelen</i>	4.803	848
Totaal activa	20.153	17.366
Passiva		
Vermogen		
<i>Exploitatiereserve</i>	-	-
<i>Onverdeeld resultaat</i>	1.654	-
Langlopende schulden		
<i>Leningen</i>	-	-
Voorzieningen	15.621	15.003
Kortlopende schulden		
<i>Crediteuren</i>	513	275
<i>Nog te betalen</i>	2.365	2.088
Totaal passiva	20.153	17.366

Toelichting op de balans

De balans per 1 januari 2002 is samengesteld uit de eindbalans van het Ctsv per 31 december 2001 en vorderingen, voorschotten en schulden per 31 december 2001 van de directie Toezicht.

Waarderingsgrondslagen

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen. De afschrijvingstermijnen passen binnen de aangegeven eisen zoals opgenomen in het handboek Financiële Informatie en Administratie van de Rijksoverheid.

De overige balansposten worden gewaardeerd op de nominale waarde.

Activa

Materiële vaste activa

De post materiële vaste activa betreft in hoofdzaak de activaposten die, op grond van de Invoeringswet SUWI, vanuit het Ctsv zijn overgegaan naar het Ministerie van SZW en vervolgens zijn ingebracht in de openingsbalans van de inspectie per 1 januari 2002.

Verloopstaat materiële vaste activa (x €1.000,-)

	grond en gebouwen	installaties en inventarissen	dienstauto's (aantal)
Aanschaffingsprijs	1.035	1.350	10
Cumulatieve afschrijvingen	-/- 641	-/- 653	9
Boekwaarde 1 januari 2002	394	697	1
Aanschafwaarde investeringen	-	90	-
Afschrijvingen 2002	-/- 225	-/- 309	-/- 1
Boekwaarde 31 december 2002	169	478	-

De investeringen in verbouwingen, technische installaties, meubilair en stoffering worden lineair in acht jaar (12,5 procent per jaar) afgeschreven, investeringen in hard- en software in drie jaar (33,3 procent per jaar) en investeringen in kantoorapparatuur en dienstauto's in vijf jaar (twintig procent per jaar).

De activapost grond en gebouwen betreft voornamelijk de aanpassingen in het gebouw te Zoetermeer. Deze posten worden tot het moment van de verhuizing naar Den Haag versneld afgeschreven tot nihil.

De activapost installaties en inventarissen betreft onder meer meubilair, stoffering, hard- en software en apparatuur.

De hard- en software wordt tot het moment van migratie van het oude Ctsv-netwerk in het SZW-netwerk versneld afgeschreven tot nihil. Deze activaposten zijn vanaf medio 2002 begrepen in de serviceniveau-overeenkomsten voor kantoorautomatisering met FBGCI (SZW).

Flottende activa

In deze post is een vordering opgenomen van € 13,9 miljoen op het moederdepartement. Deze vordering betreft de voorziening voor wachtgeldverplichtingen van voormalige Ctsv-medewerkers onder verrekening van de schuld in verband met de financiering van de materiële vaste activa naar de stand per 1 januari 2002.

Deze vordering houdt verband met het besluit van de departementsleiding om de wachtgeldvoorziening bij de inspectie onder te brengen. Het departement heeft dit bedrag geïncasseerd bij de vroegere financiers van het Ctsv.

Liquide middelen

De liquide middelen betreffen in hoofdzaak de rekening-courant met de rijkshoofd-boekhouding (RHB) van € 4,8 miljoen.

Passiva*Vermogen*

Het vermogen dat per 1 januari 2002 is ingebracht vanuit het Ctsv en het moederdepartement bedraagt nihil.

Het saldo van baten en lasten over het verslagjaar 2002 ad € 1.654.000 is in de balans opgenomen als onverdeeld resultaat. Het resultaat zal als volgt worden verdeeld:

Resultaatverdeling 2002 (x €1.000,-)

Toevoeging aan exploitatiereserve	1.476
Uitkering aan moederdepartement (vrijval voorziening wachtgeldverplichtingen)	178
Totaal	1.654

De exploitatiereserve wordt gevormd voor de financiële onzekerheden met betrekking tot de ICT-kosten, de bezuinigingstaakstelling en de kosten van de ingezette reorganisatie en heeft daarmee een bufferfunctie voor het opvangen van incidentele negatieve exploitatieresultaten. De reserve blijft ruim binnen de in de regelgeving gestelde norm van vijf procent van de gemiddelde omzet van drie jaren voorafgaande aan de balansdatum (voor de inspectie, als startende baten-lastendienst, de omzet over 2002).

Voorzieningen

Deze post betreft de voorziening voor wachtgeldverplichtingen ad € 13,2 miljoen en de in het verslagjaar gevormde voorziening voor te verwachten incidentele huisvestingskosten ad € 2,4 miljoen.

De wachtgeldverplichting heeft betrekking op voormalig personeel van het Ctsv.

Verloopstaat voorziening voor wachtgeldverplichtingen (x €1.000,-)

Stand 1 januari 2002	15.003
Uitbetaald in 2002	-/- 1.604
Vrijval 2002	-/- 178
Stand 31 december 2002	13.221

Ultimo 2002 is de voorziening opnieuw gewaardeerd tegen het actuele kostenniveau en looptijden. Bij de herwaardering is géén rekening gehouden met toekomstige loonontwikkelingen, noch met kortingen op de uitkeringen als gevolg van neveninkomsten van de uitkeringsgerechtigden. Verondersteld is dat de effecten hiervan op de wachtgelduitgaven elkaar compenseren.

Van deze verplichtingen heeft € 2,0 miljoen een looptijd van minder dan één jaar en € 4,5 miljoen een looptijd van meer dan vijf jaar. Op de uitgaven 2002 zijn de kortingen neveninkomsten voor een bedrag van € 360.000 in mindering gebracht.

Het verschil in waardering ten opzichte van het administratieve saldo valt vrij ten gunste van het onverdeeld resultaat en wordt in 2003 verrekend met het moederdepartement. Ook toekomstige mutaties in de voorziening (vrijval of dotaties) komen voor rekening van het moederdepartement.

De voorziening voor incidentele huisvestingskosten heeft betrekking op het in de oorspronkelijke staat terugbrengen van het huidige pand in Zoetermeer. De huiseigenaar heeft hiervoor een prijsindicatie gegeven van € 1,2 miljoen. Daarnaast is een inschatting gemaakt van de huurkosten van het nieuwe pand gedurende de periode dat het pand aangepast wordt aan de wensen van de inspectie en de huurkosten van het huidige pand in de periode dat het pand in de oorspronkelijke staat wordt teruggebracht. Deze kosten worden eveneens geschat op € 1,2 miljoen. Deze voorziening heeft een looptijd van maximaal één jaar.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden betreffen in hoofdzaak de openstaande crediteuren en de overlopende nog te betalen posten (transitoria) en het saldo nog uit te betalen vakantietoeslag per 31 december 2002.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Huurovereenkomsten gebouwen

De inspectie heeft huurcontracten voor de navolgende panden:

Kantoorpand	Looptijd tot	Jaarlijkse huurlasten (x €1.000,-)
Zoetermeer, Bredewater 12	1 november 2003	1.180
Den Haag, CentreCourt	10 jaar vanaf aanvang huur in 2003	2.500
Amsterdam, Radarweg 60	31 augustus 2004	145
Arnhem, Eusebiusplein 1a	30 juni 2004	115
Dordrecht, Spuiboulevard 342 – 344	31 december 2006	115
Eindhoven, Zernikestraat 3 – 9	31 december 2004	150
Groningen, Cascadeplein 2 – 10	13 februari 2017	155

Lease-overeenkomsten dienstauto's

Onder de mantelovereenkomst die het moederdepartement heeft met een lease-maatschappij heeft de inspectie lease-overeenkomsten gesloten voor de dienstauto's van (voornamelijk) ambulante medewerkers in de regio's. Ultimo het verslagjaar stonden 37 auto's onder contract met verschillende resterende looptijden. De jaarlijkse lasten, inclusief verzekering, bedragen circa € 267.000.

Overeenkomsten van inhuur extern personeel

Eind 2002 zijn er nog openstaande verplichtingen voor de inhuur van extern personeel voor een totaalbedrag van circa € 360.000. Daarnaast lopen nog drie extern uitbestede onderzoeken met een resterende verplichting van circa € 322.000.

2 Staat van baten en lasten 2002 en toelichtingen

Staat van baten en lasten 2002 (x €1.000,-)	Begroting 2002	Realisatie 2002	Vershil
Baten			
Opbrengst moederdepartement	35.893	35.893	-
Rentebaten	-	107	107
Buitengewone baten	-	704	704
Exploitatiebijdrage	-	-	-
Totaal baten	35.893	36.704	811
Lasten			
Apparaatskosten			
<i>Personele kosten</i>	27.632	25.531	-/- 2.101
<i>Materiële kosten</i>	7.945	6.584	-/- 1.361
Afschrijvingskosten			
<i>Materieel</i>	316	535	219
Dotaties voorzieningen	-	2.400	2.400
Buitengewone lasten	-	-	-
Totaal lasten	35.893	35.050	-/- 843
Saldo van baten en lasten	-	1.654	1.654

Toelichting op de staat van baten en lasten 2002

Baten

Opbrengst moederdepartement

De bijdrage van het moederdepartement is gebaseerd op het oorspronkelijke financiële kader voor het jaar 2002. Dit kader is vastgesteld op basis van de goedgekeurde begroting van de inspectie voor het jaar 2002.

Op verzoek van de inspectie is het budgettaire kader verhoogd met € 750.000 ten behoeve van de afwikkeling van verplichtingen van de voormalige directie Toezicht betreffende het jaar 2001. Deze post is voor € 690.000 betrokken in de openingsbalans van de inspectie per 1 januari 2002. De overige € 60.000 is betrokken in de exploitatie van 2002.

Rentebaten

De rentebaten betreffen de rekening-courant bij de RHB.

Buitengewone baten

De buitengewone baten zijn als volgt te specificeren:

Omschrijving	(x €1.000,-)
Opbrengst uit onderverhuur C-toren	142
Vrijval openstaande verlofuren 2001	349
Vrijval voorziening wachtgeldverplichtingen	178
Diverse buitengewone baten	35
Totaal	704

De C-toren was tot medio april 2002 onderverhuurd. De huurovereenkomst van dit pand is per 1 november 2002 beëindigd. In de tussentijdse periode was er sprake van leegstand.

In de openingsbalans van de inspectie is een schuld opgenomen die verband houdt met het openstaande verlof van de voormalige Ctsv-medewerkers ultimo 2001. Deze post is in 2002 vrijgevallen ten gunste van de buitengewone baten.

Als gevolg van de herwaardering van de voorziening voor wachtgeldverplichtingen ultimo 2002 is er een bedrag van € 178.000 vrijgevallen ten gunste van het resultaat.

Lasten

Personele kosten

De personele kosten zijn als volgt te specificeren:

(x €1.000,-)	Begroting 2002	Realisatie 2002	Vershil
Salarissen en sociale lasten	22.170	20.681	-/- 1.489
Inhuur personeel en uitbestede projecten	2.069	2.911	842
Voormalig personeel	1.610	-	-/- 1.610
Overige personele kosten	1.783	1.939	156
Totaal personele kosten	27.632	25.531	-/- 2.101

De kosten voor salarissen en sociale lasten van eigen personeel komen circa € 1,5 miljoen lager uit door een lagere bezetting dan begroot als gevolg van een terughoudend vacaturebeleid in verband met de bezuinigingstaakstelling in het kader

van het overheidsbeleid en de uitstroom van personeel. De formatie van de inspectie is 419,0 fte. De gemiddelde bezetting over het jaar 2002 komt uit op 378,0 fte. In de begroting 2002 was gerekend met een gemiddelde bezetting van 411,0 fte.

Voor het inhuren van personeel (deskundigen en uitzendkrachten) is aanmerkelijk meer uitgegeven dan voorzien in de begroting. De begrotingspost voor externe deskundigen is onder meer aangewend voor de inhuur van externe deskundigheid ten behoeve van de integrale rapportage, de inventarisatie van en advisering over de nieuwe toezichtobjecten (gevolg van de SUWI-wetgeving) en de uitvoering van het ICT-bestedingsplan. Daarnaast is menskracht ingehuurd voor interim managementopdrachten en voor capaciteitsopvang als gevolg van de eerder genoemde personele onderbezetting. De meerkosten ten opzichte van de begroting zijn gefinancierd uit de onderbesteding op de salariskosten. In het kader van de bezuinigingstaakstelling zullen de uitgaven aan extern personeel de komende jaren afnemen.

De kosten van voormalig personeel, voornamelijk wachtgeld van voormalig Ctsv-medewerkers, komen in overeenstemming met de afspraak met het departement ten laste van de in de balans opgenomen voorziening. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de balans (voorzieningen).

Binnen de rubriek overige personeelskosten blijken enkele belangrijke verschillen met de begroting. De wervings- en opleidingskosten zijn aanmerkelijk lager dan begroot, terwijl de externe vergaderkosten (personeelsbijeenkomsten) en de kosten voor verwerking van de salarisgegevens (serviceniveau-overeenkomst salarisverwerking met bureau PSA) aanmerkelijk hoger uitkomen dan begroot. Daarnaast is ten laste van deze rubriek verantwoord de inkoop van € 227.000 die betaald is aan de Stichting Collectieve Verzekeringen (SCV) van het departement betreffende de overgang van de collectieve ziektekostenverzekering van voormalig Ctsv-personeel naar een collectieve verzekering via de SCV.

Materiële kosten

De materiële kosten zijn als volgt te specificeren:

<i>(x €1.000,-)</i>	Begroting 2002	Realisatie 2002	Vershil
ICT/Automatisering	2.030	1.559	-/- 471
Huisvesting	3.397	3.234	-/- 163
Bureaunkosten	2.518	1.791	-/- 727
Totaal materiële kosten	7.945	6.584	-/- 1.361

De kosten voor ICT/automatisering betreffen voor een groot deel de serviceniveau-overeenkomst voor de basisvoorziening door de SZW-afdelingen AZ/FBGCI. De kosten hiervan worden door een deskundige op marktconformiteit onderzocht. In de jaarrekening is vooralsnog rekening gehouden met een voorschot op de door FBGCI in rekening te brengen kosten. Indien na vaststelling van de tarieven de kosten over het jaar 2002 hoger uitkomen dan worden deze ten laste van het resultaat gebracht. In de rubriek ICT/Automatisering zijn daarnaast de kosten van ontwikkeling en onderhoud van het toezichtinformatiebeleid (TIB) van de directie Toezicht gemeenten opgenomen.

De onderbesteding op deze rubriek wordt veroorzaakt door het wegvallen van de hardware-investeringen en de lagere kosten voor TIB-projecten.

De huisvestingskosten betreffen het kantoor van de inspectie in Zoetermeer, alsmede de vijf regiokantoren. Als gevolg van het besluit om in 2003 te verhuizen naar een nieuw kantoorpand in Den Haag is in 2002 zeer terughoudend omgegaan met het aangaan van nieuwe investeringen voor de hoofdvestiging. Op de expiratedatum van het huurcontract, 31 oktober 2002, is de huur van de C-toren komen te vervallen. Voor het in gebruik blijvende deel van het pand is het huurcontract met een jaar verlengd. De kosten die verband houden met het in de oorspronkelijke staat terugbrengen van de C-toren zijn in de realisatie 2002 opgenomen.

In de bureaunkosten zijn onder meer opgenomen de kosten van kantoormachines, telefonie, documentatie, communicatie, dienstreizen en lease-auto's. De uitgaven op deze posten blijven allen binnen de daarvoor in de begroting opgenomen middelen. Daarnaast is de bijdrage in de financiering van de Nationale Ombudsman komen te vervallen.

Afschrijvingskosten

De afschrijvingskosten betreffen voornamelijk de afschrijvingen op de activaposten die vanuit het Ctsv zijn ingebracht in de inspectie.

De begrotingsoverschrijding op deze post is een direct gevolg van het besluit om in 2003 voor de hoofdvestiging een nieuw pand te betrekken. De activaposten die onlosmakelijk verbonden zijn met het pand in Zoetermeer worden vanaf 2002 tot het moment van de feitelijke verhuizing in 2003 versneld afgeschreven. Daarnaast leidt de met FBGCI afgesloten service level agreement voor de automatiseringsondersteuning tot een versnelde en volledige afschrijving van de activaposten hard- en software tot het moment van migratie van het Ctsv-netwerk naar het SZW-netwerk.

Dotaties voorzieningen

Deze post betreft de vorming van een voorziening ad € 2,4 miljoen voor de te verwachten incidentele huisvestingskosten gedurende het jaar 2003. Zie de toelichting op de balanspost voorzieningen.

3 Kasstroomoverzicht

<i>(x €1.000,-)</i>	Begroting 2002	Realisatie 2002	Vershil
1. Saldo rekening courant RHB 1 januari 2002	-	-	-
2. Totaal operationele kasstroom	-	4.878	4.878
-/- Totaal investeringen	-	-/- 91	-/- 91
+/+ Totaal boekwaarde desinvesteringen	-	-	-
3. Totaal investeringskasstroom	-	-/- 91	-/- 91
-/- Eenmalige uitkering aan moederdepartement	-	-	-
+/+ Eenmalige storting door het moederdepartement	-	-	-
-/- Aflossing op leningen	-	-	-
+/+ Beroep op leenfaciliteit	-	-	-
4. Totaal financieringskasstroom	-	-	-
5. Saldo rekening courant RHB 31 december 2002	-	4.787	4.787

4 Overzicht vermogensontwikkeling

(x €1.000,-)	Begroting	Realisatie
	2002	2002
1. Eigen vermogen per 1 januari 2002	-	-
2. Saldo van baten en lasten	-	1.654
3a. Uitkering aan het moederdepartement	-	-
3b. Bijdrage moederdepartement ter versterking van het eigen vermogen	-	-
3c. Overige mutaties	-	-
3. Totaal directe mutaties in het eigen vermogen	-	-
4. Eigen vermogen per 31 december 2002 (onverdeeld resultaat)	-	1.654

5 Accountantsverklaring

Onderstaande accountantsverklaring is van de accountantsdienst van het Ministerie van SZW.

Status jaarrekening

De jaarrekening van de baten- en lastendienst de Inspectie Werk en Inkomen, zoals opgenomen in dit jaarverslag, maakt onderdeel uit van het departementale jaarverslag 2002 van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De Algemene Rekenkamer, die het departementale jaarverslag jaarlijks onderzoekt, zal op de derde woensdag in mei haar oordeel hierover in een rapport aan de Staten-Generaal aanbieden. In dit rapport kunnen opmerkingen worden gemaakt over het financiële beheer en/of de jaarrekening van de baten- en lastendienst de Inspectie Werk en Inkomen.

De accountantsdienst van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft bij de jaarrekening van de Inspectie Werk en Inkomen de volgende verklaring verstrekt.

Accountantsverklaring

Opdracht

In het kader van de controle bedoeld in artikel 66 van de Comptabiliteitswet hebben wij de jaarrekening 2002 van de baten- en lastendienst de Inspectie Werk en Inkomen, die in bijlage 2 van dit jaarverslag is opgenomen, gecontroleerd.

Bij onze controle hebben wij nagegaan of de jaarrekening voldoet aan de volgende wettelijke eisen:

- de jaarrekening is overeenkomstig de verslaggevingsvoorschriften opgesteld;
- de in de jaarrekening opgenomen financiële informatie is rechtmatig en wordt deugdelijk weergegeven.

De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de betrokken minister. Het is onze verantwoordelijkheid aan de minister een accountantsverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken.

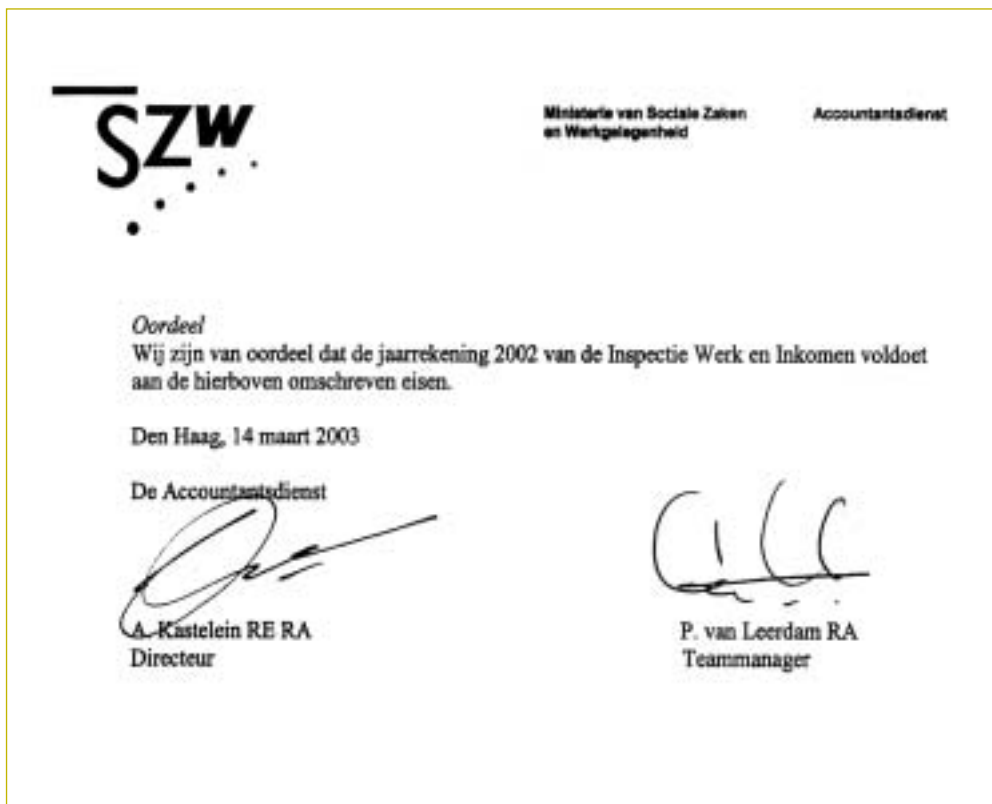
Werkzaamheden

Onze controle is verricht overeenkomstig in Nederland algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controle-opdrachten. Volgens deze richtlijnen dient onze controle zodanig te worden gepland en uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de in de jaarrekening opgenomen financiële informatie geen onjuistheden van materieel belang bevat.

Een controle omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen ter onderbouwing van de in de jaarrekening en toelichtingen opgenomen bedragen.

Tevens omvat onze controle een beoordeling van de grondslagen voor financiële verslaggeving die bij het opmaken van de jaarrekening zijn toegepast en van belangrijke schattingen die de leiding van de Inspectie Werk en Inkomen daarbij heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat onze controle een deugdelijke grondslag vormt voor ons oordeel.

Publicaties van de Inspectie Werk en Inkomen

2003

- Jaarverslag 2002
- R03/06 De uitvoering van de Algemene bijstandswet in Amsterdam
Stand van zaken eerste kwartaal van 2003
- R03/05 De uitvoering van onderzoeken in het kader van de Algemene bijstandswet door de gemeente Rotterdam in 2002
- R03/04 De uitvoering van de Algemene bijstandswet door gemeenten in 2001
Quick scan
- R03/03 Opzet financieel beheer Centrale organisatie werk en inkomen
Review van het KPMG-rapport 'Risicoanalyse financieel beheer CWI'
- R03/02 Onderzoek toepassing Werkloosheidswet bij SHB Havenpool Rotterdam BV
- R03/01 De ketens van werk en inkomen
Een verkennend onderzoek naar de keten van werk en inkomen vanuit cliënt-perspectief

2002

- R02/29 De praktijk van het aanbesteden
Een onderzoek naar de uitvoering van de aanbestedingsprocedure reïntegratie contracten 2002 van UWV
- R02/28 Rechtmatigheidsverklaring AWBZ-geldstromen en uitvoeringskosten
- R02/27 Bijzondere bijstand in geval van detentie
Onderzoek naar beleid en uitvoering van gemeenten in 2001
- R02/26 De Sociale Verzekeringsbank in verandering
Tussenrapportage over de voortgang van de reorganisatie van het hoofdkantoor en de veranderingen in het systeem van sturing en beheersing
- R02/25 De inschakeling van een private partij bij de uitvoering van de Algemene bijstandswet door de gemeente Maarssen
Nulmeting
- R02/24 De uitvoering van de Algemene bijstandswet door de gemeente Haarlem
- R02/23 Toetreding van sociale werkvoorzieningsbedrijven tot de reïntegratiemarkt
- R02/22 Debiteuren in de Algemene bijstandswet
Een onderzoek naar de gemeentelijke uitvoering
- R02/21 Vormgeving van cliëntenparticipatie: een tussenbalans
- R02/20 Betrouwbaarheid samenloopapplicatie
Vervolgrapportage
- R02/19 Rechtmatigheidsverklaring Wsw-besparingen 2001
- R02/18 Jaarrekening Ctsv 2001
- R02/17 CWI en ontslagzaken
De toets aan de herplaatsingsverplichting van werkgevers bij ontslagvergunning voor oudere werknemers
- R02/16 Rechtmatigheidsverklaring ontvangsten betreffende de premies
Ziekenfondswet 2001
- R02/15 Gemeentelijk ontheffingenbeleid
Een onderzoek naar de uitvoeringspraktijk van gemeenten rond het verlenen van ontheffingen van arbeidsverplichtingen aan bijstandsgerechtigden
- R02/14 De uitvoering van de Algemene bijstandswet door de gemeente Almelo
Verdiepend onderzoek
- R02/13 CWIntake
Onderzoek naar de beëindiging van het CWI-automatiseringsproject
- R02/12 Vrijlatingsbepalingen en premiebeleid
Een onderzoek naar de verordeningen inzake vrijlatingsbepalingen en premiebeleid van vijftig gemeenten

- R02/11 Het functioneren van de samenloopapplicatie
Een inventariserend onderzoek naar de betrouwbaarheid van de samenloopapplicatie van het Inlichtingenbureau medio 2002
- R02/10 Alles op tafel
De samenwerking tussen opsporingsdiensten voor de sociale verzekeringen en het Openbaar Ministerie
- R02/09 Afhandeling openstaande posten UWV Gak
Eindrapport
- R02/08 Jaarverslag toezicht gemeenten en zelfstandige bestuursorganen 2001
– Meerjarenplan 2002-2005 en Jaarplan 2003
– Jaarplan 2002
- R02/07 De sociale verzekeringen in 2001
Naast dit rapport is een aantal katernen uitgebracht die dieper ingaan op de behandelde toezichtthema's
- Handhaving werknemers- en volksverzekeringen
 - ICT werknemers- en volksverzekeringen
 - Financiële rechtmatigheid en verbetertraject werknemersverzekeringen
 - Sociaal medisch handelen werknemersverzekeringen
 - Werkbelasting werknemersverzekeringen
 - Volksverzekeringen
- R02/06 Financiële scheiding publiek en privaat bij uitvoeringsinstellingen
Zesde vervolgrapportage ontvlechting
- R02/05 Geschikt of ongeschikt
De rol van arbeidsdeskundigen bij de WAO-beoordeling
- R02/04 Invoering van de euro bij uitvoeringsorganisaties sociale verzekeringen
Eindrapportage
- R02/03 Gegevensbeheer 2000
- R02/02 Uitvoering werknemersverzekeringen
Stand van zaken rechtmatigheid eerste halfjaar 2001
- R02/01 Implementatie wet SUWI bij gemeenten
Tweede onderzoek naar de gemeentelijke voorbereidingen op de nieuwe Structuur Werk en Inkomen
- Brochure Inspectie Werk en Inkomen

U kunt deze publicaties opvragen bij:

Afdeling Communicatie
Postbus 100
2700 AC Zoetermeer
Telefoon (079) 329 17 63
communicatie@iwiweb.nl
www.iwiweb.nl